

ดาวดั่งษ์สาร

ดิฉันระโม ไตเจ็มโลก

■ ฉบับที่ ๙ ปีที่ ๔ ฉบับเดือนเมษายน - ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๕๐

- มรดกนักเทศน์
- ชื่อว่าดาวดั่งษ์ ตอน ๒
- พระธรรมนำสุข
- ก้าวไปบนทางธรรม
- บวรธรรม
- กรรมใดใครก่อ
- เรียงความวันแม่
- เก็บมาเล่า

ดาวดิงษ์สาร

ฉบับที่ ๘ ปีที่ ๔ ฉบับเดือนเมษายน-ตุลาคม ๒๕๕๑

วัตถุประสงค์

๑. เพื่อเผยแพร่คำสั่งสอนของพระพุทธเจ้า
๒. เพื่อเสนอสาระน่ารู้
๓. เพื่อนำเสนอกิจกรรมของวัด
๔. เพื่อเป็นอภิขันธ์นทานการแต่ท่านผู้อุปถัมภ์บำรุงวัด
๕. เพื่อเป็นศูนย์กลางติดต่อระหว่างสมาชิกวัดและผู้สนใจทั่วไป

คณะที่ปรึกษา

พระกิตติสารเมธี
พระครูบวรสิขการ
พระมหาสุทัศน์ ติสุสรวาทิ
และพระคณาจารย์ทุกรูป

บรรณาธิการ

พระมหาสมอาจ สมุสาโก

กองบรรณาธิการ

พระมหาชัยทัต ชยทสุเสวี
พระมหาวิสัย อุชฺโชโต
พระมหาदनัย รมมพุทธิ
พระมหาอภิวัฒน์ อภิวิฑฒโน

คณะผู้จัดทำ

คณะสามเณรวัดดาวดิงษ์สาร

สำนักงาน

วัดดาวดิงษ์สาร : Wat Daodungsaram

Website : www.Watdao.com

Email : suchart37@hotmail.com

ออกแบบปก : เฉลิมชัย นาลีรอด

พิมพ์ที่ : วัดดาวดิงษ์สาร จำนวน ๒,๕๐๐ เล่ม

ถือนะโมโตเต็มโลก

สารบัญ

อารัมภกถา.....	๒
มรคณิกเทศน์.....	๑๘
บวรธรรม.....	๒๓
ชื่อว่า ดาวดิงษ์ (ตอน ๒).....	๓๑
ธรรมะยาใจ.....	๓๔
พระพุทธพจน์จากพระสูตร.....	๓๕
ธรรมคติ.....	๔๓
เรียงความวันแม่.....	๔๖
เล่าสู่กันฟัง.....	๔๘
เขียนให้อ่าน.....	๕๒
กรรมใดใครก่อ.....	๕๖
พระธรรมนำสุข.....	๕๘
ก้าวไปบนทางธรรม.....	๖๐
พักสายตาดูด้วยการตื่น.....	๖๕
เก็บมาเล่า.....	๖๖
กฐิน.....	๗๒
บอกเล่า ข่าวนูญ.....	๗๓
บอก...ขอคุย.....	๗๕

อาร์มภกตา

ในสถานการณ์บ้านเมืองขณะนี้เราจะเห็นได้ว่า มีความวุ่นวายสับสน อันเกิดมาจากเหตุหลายสิ่งหลายประการที่เข้ามากระทบกัน แต่มีสิ่งหนึ่งที่ยากจะนำมากล่าวในความนำของดาวดิงษ์สารเล่มนี้ นั่นก็คือเรื่อง “ความโกรธ”

พระพุทธศาสนา เป็นศาสนาแห่งเมตตาการุณย์ พระพุทธเจ้ามีพระคุณข้อใหญ่ประการหนึ่ง คือ พระมหากรุณา ชาวพุทธทุกคนได้รับการสั่งสอนให้เมตตาการุณย์ ให้ช่วยเหลือเกื้อกูลผู้อื่นด้วยกายวาจา และมีน้ำใจปรารถนาดี แม้แต่เมื่อไม่ได้ทำอะไรอื่น ก็ให้แผ่เมตตาแก่เพื่อนมนุษย์ตลอดจนสัตว์ทั้งปวง ขอให้ได้อยู่เป็นสุขปราศจากเวรภัยกันโดยทั่วหน้า

อย่างไรก็ตาม เมตตา มีคู่ปรับสำคัญอย่างหนึ่งคือความโกรธ ความโกรธเป็นศัตรูที่คอยขัดขวางไม่ให้เมตตาเกิดขึ้น คนบางคนเป็นผู้มักโกรธ พอโกรธขึ้นมาแล้วก็ต้องทำอะไรรุนแรงออกไป ทำให้เกิดความเสียหาย ถ้าทำอะไรไม่ได้ ก็หงุดหงิดงุ่นง่านทรมานใจตัวเองในเวลานั้นเมตตาหลบหาย ไม่รู้จะไปซ่อนตัวอยู่ที่ไหน ไม่ยอมปรากฏให้เห็น ส่วนความโกรธทั้งที่ไม่ต้องการแต่ก็ไม่ยอมหนีไป บางทีจนปัญญาไม่รู้จะจับไล่หรือกำจัดให้หมดไปได้อย่างไร

โบราณท่านรู้ใจและเห็นใจคนจึงโกรธจึงพยายามช่วยเหลือ โดยสอนวิธีการต่างๆ สำหรับระงับความโกรธ วิธีการเหล่านี้มีประโยชน์ไม่เฉพาะสำหรับคนมักโกรธเหล่านั้นแต่เป็นคติแก่ทุกคน ช่วยให้เห็นโทษของความโกรธ และมั่นในคุณของเมตตายิ่งขึ้น

ลักษณะของความโกรธ^๑

ใน พระไตรปิฎกเล่ม ๒๕ ข้อ ๓๘๔ พระสารีบุตรอธิบายว่า ความโกรธ หมายถึง ความปองร้าย ความมุ่งร้าย ความขัดเคือง ความขุ่นเคือง ความพยาบาทแห่งจิต ความประทุษร้ายในใจ ความชัง กิริยาที่ชัง ความเป็นผู้ชัง ความพยาบาท กิริยาที่พยาบาท ความเป็นผู้พยาบาท ความพิโรธ ความพิโรธตอบ ความเป็นผู้ร้าย ความเพาะวาจาชั่ว ความไม่แจ่มชื่นแห่งจิต

ใน ฌณฺฐชาณีสูตร (๑๕/๖๒๖) พระพุทธองค์ได้ตรัสถึงลักษณะของความโกรธว่า มีรากเป็นพืชมียอดหวาน ที่ว่ามีรากเป็นพืชมียอดหวาน ในเบื้องต้น ความโกรธจะแสดงพืชมียอดหวาน ทำให้หงุดหงิด เร่าร้อน เตือดดาล จึงต้องรีบระบายความหงุดหงิด เร่าร้อน เตือดดาลออกไปโดยเร็ว ด้วยการด่าว่า ทูบตีหรือทำลายบุคคลหรือสิ่งของ ที่เป็นต้นเหตุให้โกรธ

เมื่อได้ทำงานสาแก่ใจแล้ว ในบั้นปลายจะรู้สึกโล่งใจ สบายใจ จึงเรียกว่า มียอดหวาน ความโกรธร้ายแรงกว่าอัคคิภัย ความเสียหายแก่ชีวิตและทรัพย์สิน อันเนื่องมาจากไฟภายในคือโทสะนั้น มีมากกว่าไฟภายนอกอย่างเทียบกันไม่ได้ ลองนึกดูว่าในโลกที่มีประชากรหลายพันล้านคนนี้ วันหนึ่ง ๆ มีเพลิงโทสะเกิดขึ้นกี่ครั้ง

เมื่อเพลิงโทสะเกิดขึ้น แทนที่จะทำให้สว่าง กลับทำจิตใจให้มีมืดมิดยิ่งขึ้น คนโกรธยอมไม่รู้จักประโยชน์ของตนและของผู้อื่นขัดตามความเป็นจริง คนโกรธยอมก่อกรรมที่ทำได้ยากเหมือนทำได้ง่าย คนโกรธฆ่าบิดามารดาก็ได้ ฆ่าพระอรหันต์ก็ได้ ฆ่าตนเองก็ได้ ฆ่าใครต่อใครก็ได้ เรื่องที่ร้ายแรงหรือทารุณโหดร้ายขนาดไหน คนโกรธทำได้ทั้งนั้น

^๑ www.dhammadjak.net

เหตุที่ทำให้โกรธ

สาเหตุที่ทำให้โกรธมีมากมาย เช่น ถูกดูหมิ่นเกลียดชัง ถูกหักหลังรังแก ถูกบีบแค้นขัดขืน ถูกข่มขู่หน้าข่มตา ถูกด่าว่าเสียหาย ถูกใส่ร้ายป้ายสี ถูกติฉินนินทา ฯลฯ สาเหตุแม้จะมีมากจนดูเหมือนว่าไม่อาจจะบรรยายได้หมด แต่ในอาฆาตวัตถุสูตร (๒๔/๑๕) กล่าวว่า

สาเหตุแห่งความอาฆาตหรือความโกรธมีอยู่ ๑๐ ประการ คือ

๑. เขาเคยทำความเสียหายให้แก่เรา
๒. เขากำลังทำความเสียหายให้แก่เรา
๓. เขาจะทำความเสียหายให้แก่เรา
๔. เขาเคยทำความเสียหายให้แก่คนที่เรารัก
๕. เขากำลังทำความเสียหายให้แก่คนที่เรารัก
๖. เขาจะทำความเสียหายให้แก่คนที่เรารัก
๗. เขาเคยช่วยเหลือคนที่เราชัง
๘. เขากำลังช่วยเหลือคนที่เราชัง
๙. เขาจะช่วยเหลือคนที่เราชัง
๑๐. โกรธโดยไร้สาเหตุ (โกรธแม้สิ่งที่ไม่มีชีวิตจิตใจ) เช่น

เมื่อเดือนมีนาคม ๒๕๔๒ มีรายงานจากสหรัฐฯว่า นายบอยด์ วัย ๓๕ ปี ลงจากรถยนต์ของตนที่เสียดกลางถนนด้วยความหัวเสีย สักพักก็หยิบปืนพกจากในรถ กระหน่ำยิงรถจนพยุหะทั้งคัน นับได้ราว ๓๐ นัด การโกรธโดยไม่เข้าทำนี้ ทำให้นายบอยด์เสียค่าซ่อมรถเพิ่มขึ้น และยังต้องเสียเงินค่าประกันตัวอีก ๒,๕๐๐ เหรียญ

นอกจากนี้ยังมีนายเรย์มอนด์ วัย ๔๕ ปี ใช้ปืนพกยิงส้วมชักโครกของร้านอาหารแห่งหนึ่งจนแตกกระจาย เพราะโมโหที่มัน "ราดน้ำไม่ทันใจ" จึงถูกตำรวจจับด้วยข้อหาพกปืนและเมาอาละวาด

พฤติกรรมเหล่านี้เป็นการ หาหาใส่หัว หาเรื่องใส่ตัว โดยแท้

(น.ส.พ.มติชน ๑๓, ๒๑ มี.ค. ๒๕๔๒)

บุคคลในโลกนี้ บางคนเป็นคนที่จู้จี้ขี้บ่นขี้โมโห ชอบเอาแต่ใจตัวเอง อ่อนไหวง่าย เดี่ยวดีเดี๋ยวร้าย โกรธง่ายแม้ในเรื่องเล็กน้อยไร้สาระ โกรธไปหมดถึงลมฟ้าอากาศและสิ่งต่าง ๆ ที่อยู่รอบตัว ดังสำนวนที่ว่า ฝนตกก็แฉง ฝนแล้งก็ด่า แต่หายเร็ว เหมือนรอยขีดในดิน เมื่อถูกน้ำเซาะหรือลมพัด ก็เลื่อนหายได้ง่าย

บางคนเป็นคนช่างจดช่างจำ ใครทำอะไรล่วงเกินไว้พอที่จะให้อภัยได้ก็ไม่ยอมให้อภัย ช้ำยังเก็บความขัดเคืองนั้นไว้ในใจไม่ยอมลืมง่าย ๆ เหมือนรอยขีดในหิน จะขีดเล็กหรือใหญ่ แม้จะถูกน้ำเซาะหรือถูกลมพัด ก็ไม่เลื่อนหายง่าย ๆ เคยมีบางคน โกรธกันแต่หนุ่มจนแก่ไม่ยอมพูดกันเลย

บางคนเป็นคนเจ้าโทสะอย่างมาก ถ้าใครทำให้ไม่พอใจแม้เพียงเล็กน้อยก็ต้องตอบโต้ทันที ถ้ายังไม่ได้ช่องก็ผูกใจเจ็บไว้ว่าจะแก้แค้นในวันหน้า เรื่องการให้อภัยไม่ต้องพูดถึง

หากท่านเป็นหนึ่งในบรรดาบุคคลที่กล่าวถึงนี้ ก็จำเป็นต้องหาวิธีที่ท่านจะต้องศึกษาหาวิธีการต่างๆ เพื่อรับมือกับความโกรธของท่าน แม้ไม่อาจเอาชนะได้อย่างเด็ดขาด เพียงแค่ให้บรรเทาเบาบางลงบ้างก็ยิ่งดี ถ้าไม่หาทางระงับยับยั้งความโกรธที่เก็บสะสมไว้นานก็จะระเบิดออกมา

เมื่อความโกรธเริ่มก่อตัวขึ้นมาเพียงเล็กน้อย เราไม่มีสติรู้เท่าทัน ไม่รีบ
ระงับเสีย ปล่อยให้ลูกถามมากขึ้น ๆ ในที่สุดก็ควบคุมไม่ได้

ลำดับขั้นตอนการโกรธ

ในพระไตรปิฎก (๒๕/๓๘๔) พระสารีบุตร ได้แสดงขั้นตอนของความ
โกรธอย่างละเอียดดังนี้

๑. ทำให้จิตให้ขุ่นมัว
๒. ทำให้หน้าเง้าหน้าอ หน้าบูดหน้าเขียว
๓. ทำให้คางสั้น ปากสั้น
๔. เปล่งพรุสวาจา (คำหยาบ)
๕. เหลียวดูทิศต่าง ๆ เพื่อหาท่อนไม้
๖. จับท่อนไม้และศาสตรา
๗. เงื่อท่อนไม้และศาสตรา
๘. ให้ท่อนไม้และศาสตราถูกต้อง (ผู้อื่น)
๙. ทำให้เป็นแผลเล็กแผลใหญ่
๑๐. ทำให้กระดูกหัก
๑๑. ทำให้อวัยวะน้อยใหญ่หลุดไป
๑๒. ทำให้ชีวิต (ผู้อื่น) ตับ
๑๓. ฆ่าผู้อื่น แล้วจึงฆ่าตน (ความโกรธขั้นสูงสุด)

แพ้เป็นพระ

เมื่อวันที่ ๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๘ พล.ว. พลทหารเกษมศักดิ์ศักดิ์หน่วย ท.๓
จ.พิษณุโลก ได้เขียนจดหมายถึง พ.อ.ปิ่น มุฑากันต์ (สมัยนั้นมียศ พ.ต.) เล่าความ
กับแค้นของตน ความว่า

แม่ตายตอนผมอายุ ๑๕ ปี พ่อก็แต่งงานใหม่กับแม่ฝ่ายลูกคิด ผมกับ
น้องสาวต้องอยู่ในปกครองของแม่เลี้ยง ต่อมาแม่เลี้ยงได้ผลาญสมบัติของพ่อจน
หมดด้วยการเล่นการพนัน และนำไปให้ลูกสาวของแกล ซึ่งมีอายุรุ่นเดียวกับ
น้องสาวผม จากนั้นแกลกับลูกสาวก็ตั้งตัวเป็นนาย เกรี้ยวกราด ทารุณโหดร้ายกับ
ผมและน้องสาวเยี่ยงคนใช้ ผมกับน้องเตรียมจะแยกไปอยู่ที่อื่น เพราะผมกำลัง
จะได้เป็นครูพอจะเลี้ยงน้องได้ แต่ต้องมาเป็นทหารเสีย น้องยังคงตกอยู่ใต้
อิทธิพลของแม่เลี้ยงต่อไป พ่อมีอาชีพขึ้นล่องกรุงเทพฯ เสมอ เดือนหนึ่งอยู่บ้าน
ไม่ถึง ๑๐ วัน ทำให้แม่เลี้ยงรังแกน้องผมได้มาก

เมื่อวันเสาร์ที่แล้วผมไปเยี่ยมน้อง ได้เห็นสภาพของน้องแล้วผมแทบ
ร้องไห้ น้องได้ป่วยเป็นไข้มาแต่วันพฤหัสบดี ลูกแม่เลี้ยงยังใช้ไปซักผ้าให้เขา น้อง
ผมสูฟุ้งกายเอาผ้าไปซักให้ พอถูกน้ำเย็นก็จับไข้ทันที จึงหอบผ้ากลับมาบ้าน
ตัวเองก็นอนห่มผ้า ลูกแม่เลี้ยงเห็นเข้าก็ด่าว่าน้องผม และกระชากผ้าห่มออกจาก
ตัว พอตีแม่เลี้ยงกลับจากเล่นไพ่ จึงเข้าไปตบน้องผมที่กอกหูจนหูอื้อ แล้วยังเอา
เท้ากระทืบหน้าท้องอีกด้วย

เมื่อแม่เลี้ยงเห็นผมไปเยี่ยมน้อง ก็เข้าใจว่าน้องให้คนตามผมมาสู้กับเขา
เขาก็ไปตามเอาตำรวจซึ่งเป็นคู่รักของลูกสาวเขามาเฝ้าอยู่หน้าบ้าน ขณะที่ผม
พุงน้องลงจากบ้าน พวกนั้นพากันหัวเราะและพูดเยาะเย้ย แม่เลี้ยงพูดประชด
ว่า จะเอาไปฝังวัดไหน

คนที่เฝ้าตำรวจถามลูกสาวแม่เลี้ยงว่า เขาเป็นโรคอะไร

ลูกสาวแม่เลี้ยงตอบว่า เป็นโรคกลัวน้ำ

ขณะนั้นผมขมใจไว้ได้ตามที่ท่านเคยสอนทางวิทยุ จึงไม่ได้โต้ตอบอะไร
พาน้องขึ้นรถไฟมาพิษณุโลก และไปขอความช่วยเหลือจากผู้หมวดเสนารักษ์
ท่านให้ยารักษาจนหาย เวลานี้ผมเอน้องไปฝากไว้กับแม่ชีที่วัดแห่งหนึ่ง

ผมยังแค้นมาก จะต้องย้อนกลับไปแก้แค้นพ่อแม่เลี้ยงให้สาสม แต่จะคอยอีก ๒ เดือนให้ถึงวันปลดทหารเสียก่อน เพราะตั้งแต่เป็นทหารมาผมยังไม่เคยทำผิดเลย ถ้าทำอะไรลงไปในช่วงนี้ คนเขาก็จะติเตียนทหารว่าเป็นโจรผู้ร้าย เวลานี้ท้องผมตกลงใจแล้วว่า จะบวชชี ส่วนตัวผมจะเข้าตารางเปลี่ยนแปลงตัวเองไปอยู่อีกโลกหนึ่ง จากคนดีไปเป็นคนร้าย จึงเขียนจดหมายมากราบเท้าเสียก่อน อย่างน้อยท่านอาจารย์ก็คงจะเห็นใจผม แม้มันทั้งโลกจะดูหมิ่น

พ.อ. ปิ่น มุกทุกันต์ ได้ตอบจดหมายลงวันที่ ๗ ก.พ. ๒๔๘๘ แสดงความเห็นใจพล ว. พร้อมกับเสนอทางเลือก ๕ ทาง คือ

๑. สังหารพ่อแม่เลี้ยงแล้วยอมเข้าตาราง
๒. นำเขาให้หมดแล้วฆ่าตัวตายตาม
๓. นำเขาแล้วหลบหนีออกนอกเขตแดนไทย
๔. ชักชวนพ่อให้หย่ากับแม่เลี้ยงเสีย ปล่อยให้แม่เลี้ยงตายซากไป
๕. ไม่ต้องทำอะไรพวกนั้นเลย หันมาเร่งสร้างตัวเอง ปล่อยให้พวกเขา

หายหน้าไปตามยถากรรมของเขา

จากนั้น พ.อ.ปิ่นแนะนำว่า พ่อแม่เลี้ยงนั้น พล ว. จะฆ่าเสียเมื่อไรก็ได้ การที่ พล ว. ใจเย็นอยู่ได้เท่ากับเป็นฝ่ายชนะแล้ว แต่ถ้าหวนไปทำตามวิธีที่ ๑-๒-๓ พล ว. ก็จะเป็นผู้แพ้ เพราะในสามทางนั้น ไม่ว่าจะเลือกทางไหน น้องสาวของ พล ว. จะต้องได้รับทุกข์อย่างมาก เพราะแม่ก็ตายไปแล้ว พ่อก็เป็นอื่น หัวใจความหวังและชีวิตฝากไว้กับพี่ชายคนเดียว ถ้า พล ว. มีอันเป็นไป แม้น้องสาวจะบวชชี ก็ไม่อาจจะปลื้มความทุกข์จากใจได้

อนึ่ง การที่คนสองคนต่อสู้กันแล้วตายลงทั้งคู่ พล ว. จะต้องตัดสินใจให้แพ้ทั้งสองคน การฆ่าพวกเขา แล้วตัวเองเข้าตารางก็เหมือนกับ พล ว. ตายนั่นเอง

การเลือกหนทางที่ ๔ อาจเป็นการลงโทษพ่อของ พล ว. ก็ได้ จึงไม่น่าจะเลือก

ทางที่ ๕ เป็นทางที่ประเสริฐแท้ ศัตรูของ พล ว. กำลังจะพินาศอยู่แล้ว เพราะติดการพนัน ผีการพนันลงได้เกาะใครเข้าแล้วตายทั้งยืนทุกคน เป็นการตายที่ทุเรศมาก ตายแล้วยังมีลมหายใจ ศัตรูกำลังป่วยด้วยโรคร้ายอยู่แล้ว อีกไม่กี่วันเขาก็จะตาย ชูระอะไรที่ พล ว. จะไปบีบจมูกเขา ทำให้ พล ว. ต้องกลายเป็นผู้ร้ายฆ่าคนโดยไม่จำเป็น ก็เขากำลังจะตายอยู่แล้วนี่

พ.อ. ปิ่น ได้สรุปว่า พล ว. กำลังจะได้รับการปลดปล่อยแล้ว จงอย่าทำความคิดใด ๆ เลย ออกจากทหารแล้วไม่ควรกลับบ้าน ควรเดินทางไกลหรือหางานทำแถวพิษณุโลก เมื่อได้งานแล้ว จึงค่อยไปรับน้องสาวมาอยู่ด้วย ภายหน้าน้องสาวก็คงมีครอบครัวเลี้ยงตัวได้

พล ว. ได้ทำตามคำแนะนำของ พ.อ. ปิ่น เมื่อปลดจากทหารก็ได้งานทำเป็นครูโรงเรียนราษฎร และจะรับน้องสาวมาอยู่ด้วย จากนั้นก็จะบวชเพื่อให้ใจสงบ สึกแล้วก็จะเริ่มงานสร้างชีวิตอย่างจริงจังต่อไป

(ปัญหาชาวบ้าน โดย พ.อ. ปิ่น มุกทุกันต์)

เพื่อรักษาชื่อเสียงเกียรติยศของทหาร พล ว. จึงสกัดกั้นความโกรธให้อยู่เพียงในใจ ไม่ลุกลามออกมาภายนอกถึงขนาดฆ่าหรือทำร้ายพ่อแม่เลี้ยง ดังนั้น การพิจารณาถึงยศ ตำแหน่ง ความรู้ ภัย ชื่อเสียงของตน ชื่อเสียงของวงศ์ตระกูลหรือสถาบันที่ตนสังกัด หรือฐานะทางสังคมอื่น ๆ ก็อาจช่วยให้ระงับหรือบรรเทาความโกรธลงได้

ในปัจจุบัน นักเรียนวัยรุ่นบางคนแทนที่จะระลึกรั้งชื่อเสียงของสถานศึกษาของตน แล้วบรรเทาความโกรธ เว้นสิ่งที่ทำให้เสียชื่อเสียงของสถานศึกษาของตน กลับเห็นผิดเป็นชอบ ยึดมั่นถือมั่นอย่างผิด ๆ ในสถานศึกษาของตน

ทำให้ความโกรธลุกลามมากขึ้น จนเปลี่ยนสภาพจากนักเรียนเป็นนักเลง (โจรฆาตกร) ยกพวกตีกันโดยไม่รู้ว่าใครเป็นใคร และไม่มีเรื่องโกรธเคืองกันเป็นส่วนตัวมาก่อน รู้แค่สถานศึกษาของฝ่ายตรงข้ามเท่านั้น สร้างความเสียหายให้แก่ชีวิต ทรัพย์สิน และชื่อเสียงของสถานศึกษาของทั้งสองฝ่าย ความเหลวไหลด้วยกันทั้งสองฝ่ายนี้ สำนักนวนิยายไทยเรียกว่า ผนคตขี้หมูไหล คนจัญญโร มาพบกัน

เมื่อพิจารณาถึงผลดีผลเสียแล้ว พล ว. จึงยอมทำตามคำแนะนำของ พ.อ. ปิ่น ปล่อยให้พวกแม่เลี้ยงฉิบหายไปเอง ยอมเป็นผู้แพ้ในสายตาของแม่เลี้ยง แต่เป็นผู้ชนะในสายตาของปัญญาชนคนดีทั่วไป

หลวงพ่อกุศุทธาส กล่าวไว้ว่า จงทำกับเพื่อนมนุษย์โดยคิดว่า

เขาเป็นเพื่อนเกิด แก่ เจ็บ ตาย ของเรา

เขาเป็นเพื่อนเวียนว่ายอยู่ในวัฏสงสารด้วยกันกะเรา

เขาก็ตกอยู่ใต้อานาจกิเลส เหมือนเรา ย่อมพลั้งเผลอไปบ้าง

เขาก็มีราคะ โทสะ โมหะ ไม่น้อยไปกว่าเรา

เขาย่อมพลั้งเผลอบางคราว เหมือนเรา

เขาก็ไม่รู้ว่าเกิดมาทำไม เหมือนเรา ไม่รู้จักนิพพาน เหมือนเรา

เขาโง่ในบางอย่าง เหมือนที่เราเคยโง่

เขาก็ตามใจตัวเองในบางอย่าง เหมือนที่เราเคยกระทำ

เขาก็อยากดีเหมือนเรา ที่อยาก ดี-เด่น-ดัง

เขาก็มักจะกอบโกย และเอาเปรียบเมื่อมีโอกาส เหมือนเรา

เขามีสิทธิที่จะ บ้าดี-เมาดี-หลงดี-จมดี เหมือนเรา

เขาเป็นคนธรรมดา ที่ยึดมั่นถือมั่นอะไรต่าง ๆ เหมือนเรา

เขาไม่มีหน้าที่ ที่จะป็นทุกข์ หรือตายแทนเรา

เขาเป็นเพื่อนร่วมชาติ ร่วมศาสนา กะเรา

เขาก็ทำอะไร ด้วยความคิดชั่วแล่น และผลุนผลัน เหมือนเรา

เขามีหน้าที่รับผิดชอบ ต่อครอบครัวของเขา มิใช่ของเรา

เขามีสิทธิ ที่จะมิรสนิยม ตามพอใจของเขา

เขามีสิทธิ ที่จะเลือก (แม้ศาสนา) ตามพอใจของเขา

เขามีสิทธิ ที่จะใช้สมบัติสาธารณะ เท่ากันกับเรา

เขามีสิทธิ ที่จะป็นโรคประสาท หรือเป็นบ้า เท่ากับเรา

เขามีสิทธิ ที่จะขอความช่วยเหลือ เห็นอกเห็นใจ จากเรา

เขามีสิทธิ ที่จะได้รับอภัย จากเรา ตามควรแก่กรณี

เขามีสิทธิ ที่จะป็นสังคมนิยม หรือเสรีนิยม ตามใจเขา

เขามีสิทธิ ที่จะเห็นแก่ตัว ก่อนเห็นแก่ผู้อื่น

เขามีสิทธิ แห่งมนุษยชน เท่ากันกับเรา สำหรับจะอยู่ในโลก

ถ้าเราคิดกันอย่างนี้ จะไม่มีการขัดแย้งใด ๆ เกิดขึ้น

โกรธเขาเราร้อน

พระพุทธเจ้าตรัสถึงโทษของความโกรธ ๗ ประการ คือ คนผู้โกรธ ถูกความโกรธครอบงำยับยั้งแล้ว

๑. แม้จะอาบน้ำ ไล้ทา ตัดผม โกนหนวด นุ่งผ้าขาวสะอาดแล้วก็ตาม ย่อมเป็นผู้มีผิวพรรณทราม

๒. แม้จะนอนบนที่นอนอย่างดี ลาดด้วยเครื่องปูลาดอันวิจิตรงดงาม มีหมอนหนุนศีรษะ หนุนเท้าทั้งสองข้างก็ตาม ย่อมนอนเป็นทุกข์

๓. แม้จะถือเอาสิ่งที่ไม่เป็นประโยชน์ ก็สำคัญว่าเราถือเอาสิ่งที่เป็นประโยชน์ แม้จะถือเอาสิ่งที่เป็นประโยชน์ ก็สำคัญว่าเราถือเอาสิ่งที่ไม่เป็นประโยชน์ นี้ย่อมเป็นไปได้เพื่อความฉิบหายตลอดกาลนาน

๔. แม้จะมีโภคทรัพย์ที่หามาโดยชอบธรรม ด้วยความขยัน หมั่นเพียร อาบเหงื่อต่างน้ำ (ก็มักมีเหตุให้) พระราชาทั้งหลายย่อมริบโภคทรัพย์ของคนนี้ โกรธเข้าพระคลังหลวง

๕. แม้จะได้ยศมาเพราะความไม่ประมาท ก็เสื่อมจากยศนั้นได้

๖. แม้เขาจะมีมิตรสหาย มิตรสหายเหล่านั้นก็เว้นเขาเสียห่างไกล

๗. ย่อมประพฤติกุจจริต ด้วยกาย ด้วยวาจา ด้วยใจ เมื่อตายไป ย่อมเข้าถึงทุกคติ (โกธนาสูตร๒๓/๖๑)

ครั้งหนึ่ง พระอนูรุทธเถระได้ไปเมืองกบิลพัสดุ์ พวกพระญาติก็มาเฝ้า เว้นแต่พระนางโรหิณี ผู้เป็นน้องสาวของพระเถระ ไม่เสด็จมาเพราะละอายด้วยเป็นโรคผิวหนัง พระเถระจึงแนะนำให้พระนางขายเครื่องประดับ แล้วให้สร้างโรงฉัน คุแลปัดกวาด ปูอาสนะ ตั้งหม้อน้ำดื่มไว้เสมอ เมื่อสร้างเสร็จ พระนางได้ถวายภัตตาหารแด่พระภิกษุสงฆ์ มีพระศาสดาเป็นประมุขในโรงฉันนั้น

เมื่อฉันเสร็จ พระศาสดาได้ตรัสเล่ากรรมในอดีตของพระนางโรหิณี ความว่า

ในอดีตกาล พระอักรมเหสีของพระเจ้าพาราณสีผูกอาฆาตในหญิงนักฟ้อนคนหนึ่ง รับสั่งให้หญิงนักฟ้อนเข้าเฝ้า เมื่อได้โอกาสก็เอาผงเต่าร้างใหญ่ (หมากคันทน์ก็เรียก) โปรยลงที่ตัวหญิงนักฟ้อน ทันใดนั้นเอง สรีระของหญิงนั้นได้พองขึ้นเป็นตุ่มนูนใหญ่ เมื่อนางกลับไปนอน ก็ถูกผงเต่าร้างใหญ่ที่พระอักรมเหสีแอบให้คนไปโรยไว้บนที่นอนกัดอีก ได้รับทุกขเวทนาเป็นอันมาก

พระอักรมเหสีในกาลนั้น ได้มาเป็นพระนางโรหิณี

หลังจากนั้น พระศาสดาได้ตรัสว่า โรหิณี ก็กรรมที่เธอทำแล้ว ในกาลนั้น ก็ความโกรธก็ดี ความริษยาที่ดี แม้มีประมาณเล็กน้อย ย่อมไม่ควรทำเลย ในที่สุดพระนางก็หายจากโรคผิวหนังและได้บรรลुโสदान

(อรรถกถาธรรมบท ภาค ๖ หน้า ๑๕๕)

วิธีระงับความโกรธ^๒

พระพุทธเจ้าตรัสสอนพระราหูเรื่องความโกรธว่า เปรียบเหมือนคนทั้งหลายทิ้งของสะอาดบ้าง ของไม่สะอาดบ้าง อุจจาระบ้าง ปัสสาวะบ้าง น้ำลายบ้าง น้ำหนองบ้าง เลือดบ้าง ลงที่แผ่นดิน แผ่นดินจะอัดอัดหรือระอาหรือเกลียดด้วยของนั้นก็หาไม่ฉันใด เธอจงทำใจเสมอด้วยแผ่นดินฉันนั้น เพราะเมื่อเธอทำใจเสมอด้วยแผ่นดิน สัมผัสที่ชอบใจและไม่ชอบใจ จักไม่ครอบงำจิตของเธอ (มหาราหูโลวาหสูตร)

ธรรมดาน้ำ ย่อมจะเย็นฉันใด ใจเราก็ควรจะเย็น ไม่โกรธ ด้วยอาศัยขันติและเมตตาฉันนั้น ธรรมดาอากาศไม่มีใครจับยึดไว้ได้ฉันใด เราก็ไม่ควรให้ความโกรธยึดถือได้ฉันนั้น

ธรรมดาแผ่นดินย่อมรับน้ำหนักของสิ่งต่าง ๆ บนโลกไว้ได้ฉันใด เราก็ควรอดทนต่อคำล่วงเกินของผู้คนในโลกไว้ได้ฉันนั้น (มิลินทปัญหา)

พระพุทธเจ้าตรัสกับภิกษุทั้งหลายว่า หากมีพวกโจรผู้มีความประพฤติต่ำช้า เอาเลื่อยที่มีมือจับทั้งสองข้างเลื่อยอวัยวะใหญ่ น้อยของพวกเธอ แม้ในเหตุนั้น ผู้ใดมีใจคิดร้ายต่อโจรเหล่านั้น ผู้นั้นไม่เป็นผู้ชื่อว่า เป็นผู้ทำตามคำสั่งสอนของเราเพราะเหตุที่อดกลั้นไม่ได้ (กกจูฬสูตร)

^๒ ชัมมวัจโจ ภิกขุ, พุทธวิธีชนะความโกรธ

เขามีส่วน เลวบ้าง ช่างหัวเขา
จงเลือกเอา ส่วนที่ดี เขามีอยู่
เป็นประโยชน์ โลกบ้าง ยังนำคุณ
ส่วนที่ชั่ว อย่าไปรู้ ของเขาเลย
จะหาคน มีดี โดยส่วนเดียว
อย่ามัวเที่ยว ค้นหา สหายเอ๋ย
เหมือนเที่ยวหา หนวดเต่า ตายเปล่าเลย
ฝึกให้เคย มองแต่ดี มีคุณจริง

(พุทธทาสภิกขุ)

เมื่อเขาคำ แทนที่จะคิดว่า ไอนี้คำเรา ก็ไปคิดวิจารณ์ว่า เขาคำว่าอย่างไร
แน่ อาจขอให้เขาคำซ้ำอีกที โดยบอกเขาว่าเราฟังไม่ทัน เพราะคำกะทันหันมาก
เช่นถ้าเขาคำเราว่า คนหมา ๆ เราก็วิจารณ์คำว่า คนหมา ๆ คือคนยังงี้ แล้วที่ว่า
หมา ๆ นะ หมาไทยหรือหมาฝรั่ง ตัวผู้หรือตัวเมีย คิดแล้วไม่รู้เรื่อง คำสั้นเกินไป
ไม่ถูกไวยากรณ์ ตกลงคำดำยังใช้ไม่ได้ คินเจ้าของเขาไปดึกกว่า การหัดคิดในแง่
จำขันทำให้ใจเย็น โกรธช้า (พ.อ. ปิ่น มุกขนันต์)

คนอื่นจะทำให้เราเป็นคนเลวไม่ได้ คนที่จะทำให้เรากลายเป็นคนเลวมี
อยู่คนเดียวในโลก คือตัวเราเอง คนตั้งร้อยมารุมคำเราวันยันค่ำ ก็ทำให้เรากลายเป็น
คนเลวไม่ได้ แต่ถ้าเราเองพูดจาหยาบคายคำตอตอบ หรือแสดงท่าัยกษ์ออกมา
เมื่อใด เราก็จะกลายเป็นคนเลวอย่างเขาไปด้วย การที่เขาตำเรา เขามุ่งหมาย
ที่จะทำให้เรากลายเป็นคนเลว เป็นบ้า เป็นหมู เป็นหมา ถ้าเราควบคุมตัวไว้ได้
ไม่ยอมเลวตาม เราก็ชนะ ถ้าเอาความเลวออกตอตอบเมื่อไร เราก็แพ้ (พ.อ.ปิ่น
มุกขนันต์)

การกล่าวร้ายหรือหมิ่นประมาท เป็นเสมือนยาพิษ ซึ่งศัตรูวางแก่เรา
เพื่อให้เราโกรธแค้น เพื่อทำลายสมรรถภาพในการทำงาน ทำลายสุขภาพอนามัย
และความสงบกายสงบใจของเรา แล้วเหตุไฉนเราจึงต้องกลืนกินยาพิษที่เขาวาง
ไว้เพื่อประทุษร้ายเรา (หลวงวิจิตรวาทการ)

เราอาจถูกคนด่าว่าเสียดสี หรือพูดดูหมิ่นให้เจ็บใจ แต่ถ้าเรามีความอด
กลั้นพอ ไม่ตกเป็นทาสของความโกรธและความวุ่นวายแล้ว สิ่งเหล่านั้นก็จะผ่าน
หายไปด้วยการทำเป็นไม่รู้เท่าทัน หรือทำเป็นไม่ได้ยิน คนอย่างเราก็ไม่ได้วิเศษ
มาแต่ไหน จะถูกเสียดสีว่ากล่าวบ้างไม่ได้เชียวหรือ ก็คนขนาดประธานาธิบดี
หรือนายกรัฐมนตรี ซึ่งมีอำนาจ ยังถูกด่ากันโครม ๆ แล้วเราเป็นอะไร จะถูก
กระทบกระเทือนบ้างไม่ได้หรือ

บุคคลบางคนดูเหมือนจะมีเรื่องกังวลอยู่ แต่การแก้ไขแก้แค้น หรือ
พูดจาตอบโต้กับคนนั้นกับคนนี้อยู่เนื่องนิิตย์ ใครพูดจาแหลมมาเป็นต้องถูกตอบ
โต้กลับไปอย่างสาสม ถ้านึกไม่ออกในขณะนั้น ก็ต้องไตร่ตรองหาคำพูดที่จะทำ
ให้อีกฝ่ายหนึ่งเจ็บใจให้จงได้ บางครั้งถึงกับนอนไม่หลับ มีเรื่องเล่าว่าคนแจว
เรือไปได้สองคั้งน้ำแล้ว เพิ่งนึกคำโต้ตอบได้ อุตส่าห์แจวเรือกลับมาตอบโต้เขา
อีกคำสองคำแล้วจึงจากไป ลองนึกดูก็ได้ว่า บุคคลที่ทำได้ดังนี้จะมีความสุขได้
อย่างไร (สุชีพ ปุญญานุภาพ)

ความโกรธไม่เคยให้ผลดีแก่ใครเลย ไม่ว่าในสถานที่ใดเวลาไหน ความ
โกรธมีแต่โทษอย่างเดียว จะหวังความสุขหรือประโยชน์สักนิดเป็นไม่มี มีแต่นำ
ความทุกข์ความเดือดร้อนมาสู่ตนเองและครอบครัว

ความโกรธเป็นเพลิงกิเลส เกิดกับผู้ใดก็เผาใจผู้นั้นให้ร้อนร่า ถึงเรา
จะโกรธแค้นปานใดก็ไม่อาจสาปแช่ง หรือแผ่ความโกรธไปเผาผู้อื่นให้พลอย

ร้อนใจไปกับเราด้วย ดังนั้น แม้จะชื่อว่าโกรธเขา แต่ผู้ที่ร้อนใจ เจ็บใจ ทุกข์ใจ
กินไม่ได้ นอนไม่หลับ ก็คือเรา ไม่ใช่เขา

ในที่บางแห่งท่านเปรียบเทียบว่า อาการที่โกรธคนอื่นก็เหมือนกับการ
หิบลือกร้อนแดงหรืออุจจาระ (แล้วขว้างคนอื่น) ดังนั้น การโกรธลับหลังเขาก็
เหมือนกับการหิบลือกร้อนแดงหรืออุจจาระ แล้วถือไว้เฉย ๆ เพราะไม่รู้จะไป
ขว้างใคร ต้องร้อนหรือเหม็นอยู่คนเดียว คนอื่นเขาไม่รู้เรื่องราวอะไรด้วยเลย ยิ่ง
โกรธ บ่อย ๆ ก็ต้องร้อนต้องเหม็นบ่อย ๆ ยิ่งโกรธโดยไม่ยอมเลิก ก็เหมือนเอา
มือกำเหล็กร้อนแดงไว้แน่น ไม่ยอมปล่อย หรือเอามือขยำอุจจาระโดยไม่ยอมเลิก
ลองนึกดูว่าสภาพเช่นนั้นน่าสมเพช น่าสะอิดสะเอียนขนาดไหน เราจะยอม
ปล่อยตัวปล่อยใจให้ตกอยู่ในสภาพนั้นหรือ ?

ข้อคิด เรื่องราวเล็ก ๆ น้อย ๆ ที่ได้รวบรวมมาเล่าสู่กันอ่านนี้ เปรียบ
เสมือนธรรมาวุชชนิดต่าง ๆ สำหรับใช้ต่อสู้กับความโกรธ ใครจะใช้ธรรมาวุช
ชนิดไหน ก็เลือกตามความถนัดของตน หากรู้จักวิธีแล้วก็สามารถใช้ธรรมาวุช
เหล่านี้ต่อสู้เอาชนะความโกรธอย่างได้ผลดี ชัยชนะที่ได้โดยใช้ธรรมาวุชเหล่านี้
เป็นชัยชนะที่สะอาดบริสุทธิ์ เพราะไม่มีการสูญเสียเลือดเนื้อ ชีวิต หรือ
ทรัพย์สินเลย เป็นการชนะความโกรธด้วยความไม่โกรธ ชนะความชั่วด้วยความ
ความดี เป็นชัยชนะที่พระพุทธเจ้าทั้งหลายทรงสรรเสริญ รู้เขารู้เราบริบูรณ์
ชนะร้อยครั้ง

เมื่อนำเอาธรรมาวุชเหล่านี้ไปใช้แล้ว แม้จะไม่อาจเอาชนะความโกรธ
ได้เด็ดขาด แต่ก็หวังได้ว่า คำพูดหรือกิริยาท่าทางที่แสดงออกถึงความโกรธใน
รูปแบบต่าง ๆ เช่น โกรธจัด กัดทิด หงุดหงิด จิตขุ่นมัว ตัวสั่น สรศิลป์ไม่กินกัน
มันน่าโมโหจ้ง ช่างน่าชิงชัง กินรังแตน คับแค้นแน่นอุรา หน้าตาบึ้งตึง ซึ่งเครียด
เกลียดนัก ค้อนควัก มักเคืองขุ่น ขุนเฉียว เกรี้ยวกราด เดือดดาล รำคาญใจ

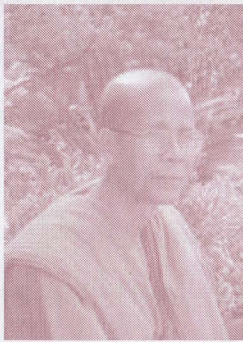
ไฟตุ้มขอน รุ่มร้อนใจ เป็นพินเป็นไฟ เต็นเป็นเจ้าเข้า เลือดเข้าตา เหม็นหน้า
น่าหมั่นไส้ ใส่น้ำยักษ์ เจ็บใจนักเชียว โกรธจนหน้าเขียว หน้าบูดหน้าเบี้ยว
 ฯลฯ จะบรรเทาเบาบางลง

บทนาในเล่มนี้อาจจะยาวไปสักหน่อย แต่ก็คิดว่าเรื่องราวที่ได้เรียบ
เรียงจับอันโน้นนิตอันนี้หน้อยมาปะติดปะต่อกัน คงจักก่อให้เกิดประโยชน์บ้าง
ไม่มากก็น้อย

ท้ายนี้ ต้องขออนุโมทนาแก่ผู้ที่ยังติดตามดาวดั่งษ์สาร ด้วยอำนาจแห่ง
บุญกุริยาสัมมาปฏิบัติของท่านจงปราศจากทุกข์ โศก โรค ภัย สามารถขจัดภัย
คือความโกรธที่เกิดขึ้นในตนเองให้เบาบางลงได้

พระกิตติสารเมธี

เจ้าอาวาส/เจ้าสำนักเรียนวัดดาวดั่งษ์าราม

มรดกนักเทศน์

เทศน์ในงานวันกตัญญูบูรพาจารย์

พระเทพปริยัติวิธาน

พระมหาสิงโห ปุณณเมโธ วัดลานนาบุญ จ. นนทบุรี

นะโม ตัสสะ ภะคะวะโต อะระหะโต สัมมาสัมพุทธัสสะ

นะโม ตัสสะ ภะคะวะโต อะระหะโต สัมมาสัมพุทธัสสะ

นะโม ตัสสะ ภะคะวะโต อะระหะโต สัมมาสัมพุทธัสสะ

“สี่ละทัสสะนะสัมปันนัง ชัมมัฏฐัง สัจจะวาทีนัง
อิตตะโน กัมมะกุพพานัง ตัญชะโน กुरुเต ปิยันติ”

ขอนอบน้อมแด่พระรัตนตรัย ขอน้อมคารวะดวงวิญญาณของอดีตเจ้าอาวาสวัดดาวดึงษาราม ซึ่งมีพระเดชพระคุณหลวงพ่ोज้าคุณพระเทพปริยัติวิธานเป็นประธาน ด้วยความเคารพ ขอโอกาสท่านอาจารย์เจ้าคุณพระกิตติสารเมธี เจ้าอาวาสวัดดาวดึงษาราม ท่านอาจารย์พระครูบวรสิกขการ และคณะสงฆ์เพื่อนสหธรรมิกที่เคารพทุกรูป เจริญสุขขณะญาติโยมพุทธศาสนิกชนชาววัดดาวดึงษารามทั้งหลาย กาละโอกาสบัดนี้ อาตมาภาพจักได้แสดงพระสัทธรรมเทศนา เนื่องในโอกาสคราวนี้ เป็นการประชุมเพื่อทำบุญแสดงความกตัญญูต่อบุรพาจารย์ของวัดดาวดึงษาราม อาตมามีโอกาสได้รับเมตตาจากท่านเจ้าคุณ เจ้าอาวาสวัดดาวดึงษาราม เป็นคนชักชวน หรือเป็นคนให้โอกาสได้ไปปฏิบัติศาสนกิจ ณ ประเทศสหรัฐอเมริกาคราวนั้น พอท่านเจ้าคุณกลับจากอเมริกามาอยู่เมืองไทย อาตมาก็มีโอกาสมาอยู่เมืองไทยบ้างเป็นครั้งคราว ทำให้มีโอกาสได้เดินเข้า

เดินออกที่วัดดาวดึงษารามนี้บ่อยหลายครั้ง และถ้าจะถามการข้ามเรือ ก็น่าจะบอกว่าข้ามเรือบ่อย จนคนข้ามเรือจำงำหน้าได้ เพราะอาตมานิยมไปมา ถ้าหากว่าจากเมืองนนท์มาโดยตรง โชคดี คิดว่าช่วงเวลานี้คนไม่แน่น ก็จะใช้รถเมล์สาย ๖๕ ลงที่แถว ๆ วัดชนะฯ แล้วก็เดินมาข้ามเรือ บางวัน อย่างเช่นวันนี้อยากจะทดลองนั่งเรือ ตั้งแต่ทำนํานนทบุรีเป็นต้นมา ก็นั่งเรือมา ก็เรียกว่ามีโอกาสมาวัดดาวดึงษ์บ่อย ถ้ามีความคุ้นเคย ในอดีตเมื่อปี ๒๕๒๕ มีโอกาสเรียนร่วมชั้นกับท่านเจ้าคุณพระกิตติสารเมธี สมัยนั้นเรียกว่าเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔ นั่นคือความเป็นมาปางหลัง และในคราวครั้งนั้น อาจารย์รูปหนึ่งซึ่งทำหน้าที่สอนอาตมาอยู่ด้วย ก็ได้แก่ท่านอาจารย์พระครูบวรสิกขการ เพราะฉะนั้น อาศัยความคุ้นเคย ๒ ประเด็น ท่านอาจารย์พระครูบวรสิกขการ ได้ให้ความรู้ ได้สอนมา และที่ ๒ ได้มีความคุ้นเคยกับท่านเจ้าคุณพระกิตติสารเมธีเป็นกรณีพิเศษ ก็เป็นเหตุให้มีโอกาสได้สัมผัส ความเป็นวัดดาวดึงษ์ ตามประกาศนซึ่งไม่ได้เป็นลูกศิษย์วัดนี้ แต่ภูมิใจ ประทับใจ ดีใจกับความเป็นวัดดาวดึงษาราม ดังนั้น การได้มีโอกาสมาแสดงพระธรรมเทศนาในวันนี้ จึงถือว่ามีมาด้วยความรู้สึกว่าเป็นความภูมิใจกับทางวัดดาวดึงษาราม ซึ่งต้องใช้คำว่า มีหลวงพ่อดิถีเจ้าอาวาสซึ่งเป็นร่มโพธิ์ร่มไทรอย่างแท้จริง ถ้านับโดยปีที่ท่านมรณภาพจนถึงปีนี้ ก็น่าจะเป็นปีที่ ๕ แสดงให้เห็นว่า ร่างกายซึ่งย่อยยับดับขันธรังตามกาลเวลานั้น เราชาววัดดาวดึงษารามทั้งหลาย ยอมรับเพียงร่างกายเท่านั้น ที่ผุ่กร่อนลงตามกาลเวลา แต่ว่าความเป็นหลวงพ่อดิถี หลวงพ่อดิถีซึ่งอาตมาอยากใช้คำว่า หลวงพ่อดิถีซึ่งเป็นผู้คุ้นเคยกับคณะเราทุกคน ไม่ได้เสื่อมไปตามกาลเวลา ถ้าจะให้ความหมายว่า เวลาเปลี่ยนไป แต่ความเป็นหลวงพ่อดิถียังอยู่ในความรู้สึกของบรรดาเราท่านทั้งหลาย ก็น่าจะเป็นอย่างนั้น เดินเข้ามาวัดดาวดึงษ์ที่ไร ก็มีความรู้สึกตรงนี้ยังมีสิ่งดิงามซึ่งหลวง

พ่อถ่ายทอดเอาไว้และท่านเจ้าคุณกิตติสารเมธี ก็สืบต่อเป็นผู้เจริญรอยตาม
หลวงพ่อ ทำกิจที่ควรทำมาโดยตลอด และวันนี้ระยะเวลา หลายวันนี้
ถือว่าเป็นการจัดงานบูชาครู เขาเรียกว่าวันกตัญญู รำลึกนึกถึงบูรพาจารย์
ผู้ล่วงลับไปแล้ว ถามว่าทำไมไม่มีการจัดงานอย่างนี้ ก็ติดตามประสาอาตมา
น่าจะเป็นการประกาศเกียรติคุณความดีที่ท่านมีอยู่แล้วอย่างหนึ่ง อย่างที่
สอง แสดงความกตัญญูซึ่งมีอยู่แล้วในน้ำใจของคณะสงฆ์ พระภิกษุ
สามเณร ตลอดจนบรรดาญาติโยมชาววัดดาวดึงษาราม สิ่งเหล่านี้ถือว่า
เกิดขึ้น น่าจะใช้คำว่า ไม่ใช่สิ่งที่เกิดขึ้นได้ง่าย ๆ อาตมาไม่เห็นพวกลวงพ่อ
พระเทพปริยัติวิธานของเรา ท่านมาอยู่วัดดาวดึงษารามปีพุทธศักราช
เท่าไร แต่ประมาณคร่าว ๆ เป็นไปได้ว่าปี พ.ศ. ๒๕๐๓-๒๕๐๕ ประมาณ
นั้น เพราะฉะนั้นจึงถือได้ว่าหลายสิบปีที่หลวงพ่อได้ทำหน้าที่ตรงนี้ ยิ่งทำ
ยิ่งเกิดความประทับใจ ความหมายก็คือ ลูกศิษย์ลูกหานั้นมีความประทับใจ
ภูมิใจในความเป็นหลวงพ่อ อาตมาเชื่อว่าลูกศิษย์โดยตรง เช่น ที่เคย
บรรพชา อุปสมบทเป็นพระภิกษุ สามเณร และที่อยู่วัดดาวดึงษาราม ตรง
นี้น่าจะมีความสำนึกและประทับใจ ภูมิใจในหลวงพ่อกันโดยตลอด สิ่ง
ที่เกิดความประทับใจเหล่านั้น อันที่จริงมันน่าจะไม่มีอยู่เฉพาะในวงศ์ของพระ
เจ้าพระสงฆ์ ญาติโยมที่มีโอกาสเห็นวัด เช่น เห็นหลวงพ่อโดยตรง เห็นลูก
พระ ลูกเณร เห็นความเจริญก้าวหน้าของวัดโดยลำดับ ก็น่าจะประมาณ
การณ์ได้ว่า หลวงพ่อนั้นอยู่ในความรู้สึกของญาติโยมทุกคน ตั้งแต่หน้าทำ
ถึงหลังทำ ถนนซ้าย ถนนขวา อย่งไรก็ตาม สิ่งที่เกิดขึ้นดังนี้ ต้องสรุปว่า
เป็นแรงความเสียสละ เป็นแรงความดีที่หลวงพ่อมีอยู่ วันนี้เป็นวาระ
ประมาณ ๕ ปี หลวงพ่อมรณภาพ และถือถือว่าวางผลงาน วางแนวคิดทั้งหมด
ไว้เป็นเครื่องหมาย หรือว่าเป็นแบบให้คนที่ยังอยู่ ได้รู้ ได้เห็น ต่อมาได้
เจริญรอยตาม ดังนั้น สิ่งใดก็ตามที่เกิดขึ้นแล้วก็มี จนประครองความเป็น

วัดดาวดึงษ์ อาตมาได้ยินแต่ที่เล่าพูดว่า วัดดาวดึงษ์เป็นวัดเล็ก แต่ว่าผลงาน
หรือว่าการกระทำกิจในด้านพระศาสนา ยอมรับในความเป็นวัดดาวดึงษา
ราม ในช่วงที่หลวงพ่อดำเนินงานด้านความเสียสละ เมื่อเป็นดั่งนั้นมาถึงใน
ยุคปัจจุบัน เกียรติภูมิใด ๆ ก็ตามที่มีมาโดยลำดับ จึงถือว่าเป็นสิ่งซึ่งจะใช้คำ
ว่าเป็นอนุสาวรีย์ หรือว่าเป็นอนุสรณ์ หรือว่าเป็นสิ่งที่ยังคงอยู่เป็นนิรันดร์
นิรันดร์ ก็น่าจะเป็นอย่างนั้น ประมวลความเป็นมาเป็นไปทั้งหมดจนถึง
คราวนี้ ถ้าจกกล่าวก็น่าจะกล่าวได้ว่า หลวงพ่อได้ลงแรง อาตมาประมวล
เหตุการณ์โดยพลิกดูในหนังสือ ซึ่งคณะลูกศิษย์ได้เขียนปรารภหลวงพ่อ
เอาไว้ ในคราวซึ่งมีงานพระราชทานเพลิงศพหลวงพ่อ อ่านดูและก็ได้ข้อคิด
เหตุที่หลวงพ่อยู่ในความรู้สึกของบรรดาพระภิกษุสามเณรทั้งที่ยังอยู่ และ
ได้ลาสิกขาเพศไปแล้ว รวมตลอดถึงญาติโยมทั้งหลาย ก็น่าจะได้แก่
ลักษณะของความเป็นผู้ให้ จึงถือว่า หลวงพ่อเป็นผู้ให้ ให้ตัวตน ให้ที่อยู่
อาศัย ความหมายได้แก่มีวัดดาวดึงษารามเป็นที่อยู่ ลูกพระลูกเณรซึ่งมา
เรียนหนังสือที่ตรงนี้ โยมอาจจะไม่เคยเห็น คำว่าไม่เคยเห็น ความหมาย
ก็คือ ไม่เคยเห็นการหาวัดว่า พระเณรจากชนบทนั้นหาวัดอยู่ในกรุงเทพ
ลำบากขนาดไหน อาตมาก่อนข้างมีประสบการณ์ในการหาวัดอยู่หลายวัด
เพราะว่าอยู่นอกจริง ๆ และก็ไม่มีการ ไม่มีอาจารย์ได้นำมาฝากที่ในกรุงเทพ
เพราะครูอาจารย์สมัยอาตมายังเป็นสามเณรอยู่นั้น ส่วนใหญ่ก็จะมิวิตจิวิต
อยู่ในชนบท เพราะฉะนั้นเวลาเข้ากรุงเทพ ก็อาศัยเพื่อนเณรบ้าง เพื่อน
พระบ้าง อาศัยเดินหาวัด เข้าไปกราบขอวัดใดท่านมีเมตตาท่านคุยนาน
เหมือนกัน แต่คุยแล้วสรุปท้ายก็คือ ที่ท่านไม่ว่าง ไม่มีที่ให้อยู่ เราก็ต้อง
กราบลาท่านออกมา นี่เรียกว่าประสบการณ์ในการหาวัดเป็นอย่างนั้น บาง
รูปกว่าจะมีวัดอยู่ ก็ใช้เวลาในการเดินหาวัดหลายต่อหลายวัดด้วยกันกว่าจะ
ได้ที่อยู่ แต่ในส่วนของวัดดาวดึงษาราม เท่าที่อ่านดูในหนังสือโยมจะเห็น

บางคราวสามเณรที่มาอยู่ได้อาศัยครู ได้อาศัยอาจารย์นำมาฝาก บางรูปมาถึงวัดแล้วปรากฏว่าหลวงพ่อไม่อยู่วัด ต้องนอนรอหลายคืน สองคืนสามคืนกว่าจะมีโอกาสได้พบหลวงพ่อ เหตุที่หลวงพ่อไม่อยู่ก็คือออกแสดงพระธรรมเทศนา เทศน์จังหวัดนั้น ไปจังหวัดนี้ตามแต่ศรัทธาคณะญาติโยมจะนิมนต์ไป เพราะฉะนั้นการมาอยู่วัดดาวดึงษารามของรุ่นก่อน ๆ เราจึงสังเกตเห็นว่าบางรูปได้คราวได้อาศัยครูอาจารย์นำมาฝาก เมื่อนำมาฝากแล้วก็มีที่อยู่อาศัย คนเราเมื่อไม่มีที่อยู่อาศัย โยมจะสังเกตเห็น มันคับอกมันทุกข์ใจ อาตมาอยากจะถึงถึงวิถีชีวิตของคนคนหนึ่งอย่างสุนทรภู่เขาเขียนบทกลอนไว้ว่า

“เมื่อยากไร้กายเราก้เท่านี้

ไม่มีที่พำนักจะอาศัย

ต้องทุกข์เหน็บเจ็บแสบคับแคบใจ

เหมือนนกไร้รังเร่อยู่เอยกา”

นี่สุนทรภู่เขียนไว้ เหตุที่เขียนอย่างนี้ก็คือมันทุกข์ของคนไม่มีที่อยู่ ที่อาศัย คราวนั้นอาจมีปัญหาบางสิ่งบางอย่างอยู่ที่ใดก็ไม่มีความสุข ไม่สบายใจ กลายเป็นคนเร่ร่อนไม่มีความสุข เพราะฉะนั้นการที่หลวงพ่อเข้าคุณผู้ ล่วงลับไปแล้วนั้น ท่านได้มาดำรงเป็นเจ้าอาวาสอยู่ตรงนี้ ความหมายก็มีที่ อยู่ให้ลูกพระลูกเณรได้อยู่ ก็เป็นความโปร่งโล่งเบาสบาย แต่กว่าจะได้ อยู่อย่างนี้ก็ไม่ได้หมายความว่า จะอยู่โดยพลการ ทราบว่าหลวงพ่อท่านคุณ เหมือนกัน คุณที่มากูที่ไป คุณลักษณะว่าเหมาะต่อการอยู่ อยู่ตรงนี้จะเจริญ ก้าวหน้า ทำกิจการหน้าที่ของตนเองคืบคั้น อย่างนั้นจึงกล่าวได้ว่าให้ตัวแรกที่ หลวงพ่อให้คือ ให้ที่อยู่อาศัย เท่านั้นยังไม่พอ ที่อยู่อาศัยล้วน ๆ เนี่ย

ถือว่าเพียงเพื่อบรรเทาการได้อยู่เท่านั้น นอกจากที่อยู่หลวงพ่อก็ ให้ที่ทำงาน คำว่าที่ทำงาน ความหมายก็คือ มีที่โปรดสัตว์บิณฑบาต หน้าวัด หลังวัด ซ้ายขวา ที่ตรงใดก็แล้วแต่ อาศัยศรัทธาของญาติโยมทั้งนั้น เพราะฉะนั้น จึงกล่าวได้ว่า ความรุ่งเรืองคิงามใดใครก็ตามที่เกิดปรากฏในวัดดาวดึงษาราม ตรงนี้ เป็นความดีใจ เป็นความภูมิใจ ของคณะญาติโยมทั้งหลายด้วย ข้าวแต่ละเม็ดแต่ละจานอาหารแต่ละอย่าง แต่ละชนิดที่ญาติโยมได้ใส่บาตร ถวายการบำรุงแก่ลูกพระลูกเณรเหล่านั้น ไม่ใช่วันสองวัน หลายวัน หลายเดือน หลายปี โยมบางคนใส่บาตรตั้งแต่เป็นสาวจนแก่ชราก็ยังใส่บาตรอยู่ นั้นแสดงว่าทุกเม็ด อาหารทุกชนิดทุกอย่าง ที่โยมได้ถวายความอุปถัมภ์แก่ ลูกพระลูกเณรมาโดยตลอดนั้น เป็นการเสริมหลวงพ่อ นั่นก็คือให้ที่อยู่แล้ว ก็มีที่กิน โดยอาศัยญาติโยมได้ทำบุญทำกุศล แต่ถ้าเพื่อนบ้านหลวงพ่อก็ ดูแลอีกทอดหนึ่ง นี่คือน้ำที่ปรากฏมาแล้ว เพราะฉะนั้น หนึ่งหลวงพ่อ นอกจากจะให้ที่อยู่อาศัย ก็ต้องมาซื้อที่สอง ให้โอกาส คำว่าให้โอกาส ความหมายก็คือ เวลาของคนนี้มันมีเหมือนกัน แต่บางคนไม่มีโอกาส โยม สังเกตเดชะลูกพระลูกเณรที่วัดดาวดึงษารามตรงนี้ ตั้งแต่อดีตมาจนถึง คราวนี้ ปัจจุบันนี้ล้วนมาจากต่างถิ่นต่างโอกาสกันทั้งนั้น บางคนอยู่เพียง ต่างจังหวัด บางคนอยู่ในชนบท บางรูปอยู่ในถิ่นไกลความเจริญ ทั้งสาม ลักษณะคือ อยู่ต่างจังหวัด อยู่ชนบท หรืออยู่ไกลถิ่นความเจริญ การที่มี โอกาสได้มาอยู่ตรงนี้ ก็เหมือนกับมีช่องทาง จึงกล่าวได้ว่าหลวงพ่อเป็นผู้ให้โอกาส ไม่ได้เรียนหนังสือให้โอกาสได้เรียนหนังสือ ไม่มีที่อยู่ ได้มีที่อยู่ ไม่มีนิกไม่ฝันว่าจะได้บวชได้เรียนในพระพุทธศาสนา บางคนมาถึงวัด ดาวดึงษาราม ไม่ได้บวชมาตั้งแต่บ้านตัวเอง มาบวชกับหลวงพ่อ มีหลวง พ่อเป็นพระอุปัชฌาย์ ให้การบรรพชาวมตลอดถึงให้การอุปสมบทด้วย จึงกล่าวได้ว่าหลวงพ่อได้เปิดโอกาสให้ลูกให้หลาน ซึ่งต้องใช้คำว่า มั่นตา

คำ ๆ และบางคนยังมอมแมมด้วยซ้ำไป คำว่ามอมแมมก็คือดูไม่ออกว่าจะไปได้อะไรไหน จะเจริญก้าวหน้าไหม กล่าวง่าย ๆ ว่ากลิ่นโคลนสาบควายนั่นฉาบทาผิวกลายเป็นมา ยังไม่มีแวจะใสเป็นทองคำเป็นชาวกรุง แต่หลวงพ่อบริจาคโอกาสให้ นี่เป็นสิ่งที่เรียกว่าการเปิดโอกาสของหลวงพ่อนั้น เหมือนกับแสงไม่มีแต่ให้แสง ทางไม่มีจะได้มีทาง นึกถึงหลวงพ่อบริจาคในครั้งนี้ อาตมาเชื่อว่าลูกศิษย์วัดดาวดึงษารามตั้งแต่ยุคต้น ๆ จนถึงยุคปัจจุบันนี้ จะกราบหลวงพ่อด้วยความตื่นตันใจ กราบแล้วกราบอีก ดูอย่างไรก็ไม่เบื่อ ซึ่งใจในสิ่งที่ได้รับมา นี้เรียกว่าเป็นโอกาสทองของชีวิต ตรงนี้แหละ บางคนได้ใช้โอกาสไม่เปลือง คำว่าใช้โอกาสไม่เปลืองเนีย มันเปรียบเหมือนนักกีฬา เปรียบเหมือนกับฟุตบอลเนีย บางทีมกองหน้าฟันเท้าคม เขาเล่นเป็นเล่นถนัด ใช้โอกาสในการยิงประตูไม่เปลืองเท่าไร ขอเพียงกองหลัง กองกลางส่งลูกมาให้ถึงบริเวณหน้าขอบประตูเท่านั้น ตั้งเดียว! เข้าประตูสมปรารถนา นี้เรียกว่าใช้โอกาสไม่เปลือง แต่ว่ากองหน้าบางคนใช้โอกาสเปลืองเหมือนกัน กองหลัง กองกลาง ส่งมาให้ข้างหน้า แล้วก็ยังไม่เข้ากรอบซีกที่ ซนคานข้าง ยิงขึ้นฟ้า หายต่อม หายต่อมไปข้าง อย่างนี้ก็มิ ถ้ามองวิถีชีวิตในวัดดาวดึงษารามเหมือนกันมัย เหมือนกันโยม บางรูปใช้โอกาสไม่เปลืองเลย อยู่วัดดาวดึงษ์ประมาณเจ็ดปี แปดปี สิบปี ๆ ๆ ๆ ๆ ๆ ๆ ๆ ๆ ! ยิ่งสุดท้ายเดียวทะเลถึงเปรียญธรรม ๘ ประโยค บางรูปเป็นเปรียญธรรม ๘ ประโยคตั้งแต่ยังคงความเป็นสามเณร นั่นคือมีอายุประมาณยี่สิบ ยี่สิบเอ็ด อย่างมากเกินไป ไม่เกินยี่สิบสอง ทำได้ และไม่ใช่ว่าทำได้รูปเดียว ทำได้หลายต่อหลายรูป หลายต่อหลายรุ่น นั่นคือสิ่งที่ปรากฏมาแล้วว่าหลวงพ่อบริจาคโอกาสลูกศิษย์ได้ทำหน้าที่ แล้วก็ทำได้สมปรารถนา ทยอยเข้าไปลึก ๆ มากกว่านั้น ในกรณีที่มีผู้เล่นเหลวไหลบ้าง เกเรบ้าง หลวงพ่อก็ให้โอกาสหลายครั้ง อ่านในหนังสือ “จากใจศิษย์” โยมจะเห็นบางท่าน

หลวงพ่อบริจาคโอกาสตั้งหลัก เออ ! อยู่ตรงนี้นั้นยังไม่เข้าท่า ส่งไปอยู่ที่อื่นก่อน เออ ! ถ้าหากว่าทำตัวดีขึ้น หลวงพ่อบริจาคจะรับกลับมาอยู่ด้วย นี่เค้าเรียกว่าหลวงพ่อบริจาคโอกาสเหมือนกัน โอกาสตั้งหลัก โอกาสตั้งใจนึกคิดว่าจะดำเนินชีวิตอย่างไร ก็เรียกว่าได้เป็นผู้เป็นคน เจริญรุ่งเรืองตามฐานะของคนเองมาโดยลำดับ ได้หลวงพ่อบริจาคเป็นผู้ให้สองอย่างไปแล้ว ให้โอกาส ต่อมาให้ความอบอุ่น หวังว่าญาติโยมทุกคนคงเข้าใจเหมือนกัน ความอบอุ่นนี้เป็นเรื่องหลัก เป็นเรื่องใหญ่ เป็นเรื่องสำคัญ อย่าคิดว่าที่เป็นวิถีชีวิตของญาติโยมเท่านั้นที่ต้องการความอบอุ่น ลูกพระลูกเณรต้องการความอบอุ่นเหมือนกัน ถามว่าเอาไปทำไมความอบอุ่น โยมนี้ก็แล้วกัน สิบเอ็ด สิบสอง สิบสามปี เป็นประมาณ จากพ่อจากแม่มาตั้งแต่เด็ก บางคนตั้งแต่เกิดมาไม่เคยเดินทางไกล อยากจะสรูปหนัก ๆ ด้วยซ้ำไปว่าตั้งแต่เกิดมาไม่เคยเข้ากรุงเทพ ไม่เคยหนีพ่อหนีแม่มาไกลขนาดนี้ แต่พอมายู่วัดดาวดึงษารามเนีย บ้านไร่ปลายนาที่เราคุ้นเคย ก็ไม่พบก็ไม่เห็น แปลกหน้าทั้งนั้น มีแต่เด็กมีแต่คน แต่ละคนก็ล้วนไม่เหมือนกะคนที่บ้านเราทั้งนั้น โยมคิดก็แล้วกัน สิบเอ็ดสิบสองปีเป็นประมาณมาอยู่ตรงนี้ มาอยู่ตรงนี้อย่าคิดว่าอยู่สบายนะ ไม่ใช่ว่า เออ! เรามีที่อยู่ เราได้อยู่แล้วสบายแล้ว ฉันทเสร็จก็สบายสบายนอน อยากจะหยอก อยากจะเล่น อยากจะเสเพลตามเวลาอย่างไรก็ได้ ไม่จ่ายอย่างทีนิกไว้อย่างนั้นหรอก มันไม่สบายอย่างที่วาดฝันไว้อย่างนั้น อาตมาอ่านหนังสือยังนึกขำ บางคนไม่นึกว่าเราจะต้องมาเรียนอย่างนี้ แต่เมื่อมาถึงแล้วมันเหมือนกับตกกระไดพลอยโจน มันทำอะไรไม่ได้แล้ว มาถึงแล้วก็สู้เต็มที่ อาศัยแรงเพียรพยายามทำ ถามว่า ว่างเวงมัย ว่างเวง! อาตมาขังจำชื่อเขียนของท่านมหาสุทินได้ เขามาส่งถึงวัด ครูอาจารย์ขับรดออกไป ใจมันละห้อยถึง น้ำตาไหล ร้อง คิดถึง นั่นแสดงให้เห็นว่าลูกพระลูกเณรที่มาอยู่ตรงนี้ ไกลพ่อ ไกลแม่ ไกลญาติพี่น้องทั้งนั้น ถามว่า แล้วเอา

ใครเป็นพ่อเป็นแม่ตรงนี้ หลวงพ่อ! หลวงพ่อเขาเรียกว่ากลายเป็นสองใน
 หนึ่งหรือหนึ่งคนเดียวนั้นมีสองอย่าง เป็นพ่อด้วย เป็นแม่ด้วย เป็นหลวงพ่อ
 ประจำวัดด้วย ทำหน้าที่ให้ความอบอุ่น ยามตื่นตื่นให้อุ่นใจ โยมสังเกตมัย
 เท่าที่ฟัง หลวงพ่อเป็นนักให้ความอบอุ่นใจจะลูกพระลูกเณรได้อย่างดี
 ไม่เคยทำให้วังเวง อาจจะดูบ้างตามประสาคน ซึ่งเป็นผู้ปกครองในการ
 ส่งเสริมให้ ลูกได้เจริญก้าวหน้า แต่ในความดูแลหลวงพ่อก็มีเมตตาใส่ จึงกล่าว
 ได้ว่า หลวงพ่อเป็นผู้ให้ความอบอุ่น ในเรื่องความอบอุ่นนี้โยมอาจจะเคยได้
 ฟังหลวงพ่อเทศน์แล้ว อาตมาจำได้จากการดูหนังสือใน “มรดกนักเทศน์”
 วัดดาวดึงษ์าราม หลวงพ่อได้เทศน์ไว้ประโยคหนึ่ง ลักษณะคล้าย ๆ กับว่า
พระพุทธานุญ อุณหิงพุทธานุญ โยมอาจจะเคยได้ยิน

พระพุทธานุญ	อุณหิงพุทธานุญ
พระมหากษัตริย์มีบุญ	อุณหิงประชาราษฎร
บิดามารดามีบุญ	อุณหิงลูกถึงหลาน
สมภารเจ้าวัดมีบุญ	อุณหิงลูกพระลูกเณร

นี่หลวงพ่อกเทศน์ไว้
 เพราะฉะนั้นแสดงให้เห็นว่าหลวงพ่อกเป็นต้นแบบของความอบอุ่น
 เพราะหลวงพ่อกมีบุญ (อ่านต่อฉบับหน้า)

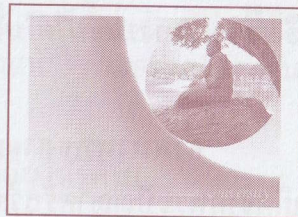

ดาวดึงษ์สาร ๒๖

บวชกรรม

พุทธจริยาวัตร ในมหาปริณิพพานสูตร

พระครูวรศักดิ์การ

ศาสนาทุกศาสนา มีเป้าหมายหลักอยู่ที่ต้องการให้คนทุกคนเป็น
 คนดี มุ่งเน้นสันติภาพและสันติสุขต่อมวลมนุษยชน นับจำเดิมแต่การเริ่มมี
 ศาสนา โดยอาศัยพระจริยาวัตรของแต่ละศาสนา ดังนั้นในประเทศไทย
 จึงให้เสรีภาพในการถือศาสนา และเพื่อเป็นเครื่องยืนยันในข้อนี้ จึงขอ
 อัญเชิญพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมาแสดงเป็น
 หลักฐานความว่า

“...การที่ประเทศไทย และชาวไทยยินดีต้อนรับผู้เผยแผ่ศาสนาต่าง ๆ
 ด้วยไมตรีและด้วยความจริงใจฉันท์มิตรทุกสมัยมานั้น เป็นเพราะชาวไทย
 ซึ่งเป็นพุทธมามากชน มีจิตสำนึกมั่นคงอยู่ในกุศลสุจริต และในความเมตตา
 การุณ เห็นว่าศาสนาทั้งปวงย่อมสั่งสอนความดี ให้บุคคลประพฤติปฏิบัติ
 แต่ในทางที่ถูก ที่ชอบ ที่เป็นประโยชน์ ให้ใฝ่หาความสงบสุขความผ่องใส
 ให้แก่ชีวิต ทั้งเรายังมีเนติแบบธรรมเนียมให้ต้อนรับนับถือชาวต่างชาติ
 ต่างศาสนาด้วยความเป็นมิตร แม้ไมตรีแก่กันด้วยเมตตาจิตและความ
 จริงใจบริสุทธิ์ใจ มิให้ดูแคลนเบียดเบียนผู้ถือสัญชาติและศาสนาอื่น ด้วยจะ

เป็นเหตุนำความแตกร้างและความรุนแรงเดือดร้อนมาให้ ดังนี้ คริสต์ศาสนา
จึงเจริญงอกงามขึ้นได้ในประเทศนี้....”^๗

ศาสนาพุทธสายเถรวาท ถือว่าเป็นศาสนาประเภทอเทวนิยม^๘ ซึ่ง
เกิดจากพระปัญญาตรัสรู้ของพระสัมมาสัมพุทธเจ้า

พระพุทธรเจ้าผู้เป็นพระศาสดาของศาสนาพุทธ เมื่อแรกเสด็จออก
แสวงหาโมกขธรรม ทรงใช้เวลาถึง ๖ ปี บำเพ็ญเพียรทรมานพระองค์
เพื่อค้นหาสัจธรรมสูงสุด เมื่อทรงค้นพบว่าการบำเพ็ญทุกกรกิริยานั้นไม่ใช่
หนทางนำไปสู่การตรัสรู้ จึงกลับมาบำเพ็ญเพียรทางจิตจนได้บรรลุผลคือ
อนุตรสัมมาสัมโพธิญาณ และหลังจากที่พระองค์ได้ตรัสรู้แล้ว ด้วยอาศัย
พระคุณอันยิ่งใหญ่ของพระองค์ ๓ ประการคือ พระปัญญาคุณ พระวิสุทธิ
คุณ และพระมหากรุณาคุณ จึงได้เสด็จไปประทับจำพรรษาในที่ต่าง ๆ ตลอด
๔๕ พรรษา โปรดเวไนยสัตว์ทั้งนอกพรรษาและในพรรษา ซึ่งก่อให้เกิด
พุทธจริยาวัตรที่เป็นแบบอย่างแบบแผนสำหรับพุทธศาสนิกชนเป็นอย่างดี
นับตั้งแต่ตรัสรู้อนุตรสัมมาสัมโพธิญาณจนเสด็จดับขันธปรินิพพาน การ
ดำเนินพุทธจริยาวัตรของพระองค์นั้นเป็นไปอย่างสมบูรณ์บริบูรณ์ ในฐานะ
ศาสดาของพระพุทธศาสนาอย่างแท้จริง

^๗ พระราชดำรัส ในโอกาสที่สมเด็จพระสันตะปาปา จอห์น พอล ที่ ๒ เข้าเฝ้าในโอกาสที่เสด็จเยือน
ประเทศไทย ณ พระที่นั่งจักรีมหาปราสาท, วันพฤหัสบดีที่ ๑๐ พฤษภาคม ๒๕๒๖, พระบรมราชโองการและ
พระราชดำรัส, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์กรุงเทพ, ม.ป.ป.), หน้า ๑๖๑.

^๘ ฟัน ดอกบัว, ศาสนาเปรียบเทียบ, (กรุงเทพมหานคร : ศิลปาบรรณาการ, ๒๕๓๕), หน้า ๑๓๔.

ความหมายของพุทธจริยาวัตร

คำว่า พุทธจริยาวัตร แยกออกเป็น พุทธ + จริยา + วัตร พุทธ
แปลว่า ท่านผู้ตรัสรู้แล้ว, ผู้รู้หรือยัสัจ ๔ อย่างถ่องแท้^๙ ตามอรรถกถาท่าน
แบ่งเป็น ๓ คือ

๑. พระพุทธเจ้า ท่านผู้ตรัสรู้เองและสอนผู้อื่นให้รู้ตาม
๒. พระปัจเจกพุทธะ ท่านผู้ตรัสรู้เองเฉพาะผู้เดียว
๓. พระอนุพุทธะ ท่านผู้ตรัสรู้ตามพระพุทธเจ้า

คำว่า จริยา หมายถึง ความประพฤติ, กิริยาที่ควรประพฤติ^{๑๐}

ในจริยกถา^{๑๑} กล่าวว่า คำว่า ความประพฤติ (จริยา) อธิบายว่า ความ
ประพฤติ ๘ อย่าง ได้แก่ ความประพฤติในอริยาบท ๔, ความประพฤติใน
อายตนะภายใน-ภายนอก, ความประพฤติในสติปัญญา ๔, ความประพฤติ
ในสมาธิคือฌาน ๔, ความประพฤติในญาณคืออริยสัจ ๔, ความประพฤติ
ในอริยมรรค ๔, ความประพฤติในสามัญผล ๔, และความประพฤติเพื่อ
ประโยชน์แก่โลก (โลกัตถจริยา)

คำว่า วัตร หมายถึง กิจที่พึงกระทำ, หน้าที่, ธรรมเนียม, ความ
ประพฤติ, การปฏิบัติ, การจำศีล, พรต^{๑๒}

^๙ พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตฺโต), พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลศัพท์, (กรุงเทพมหานคร :
มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, พิมพ์ครั้งที่ ๘, ๒๕๓๘), หน้า ๑๘๕.

^{๑๐} มานิต มานิตเจริญ, พจนานุกรมไทย, (กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์รวมสาส์น, พิมพ์ครั้งที่ ๑๐, ๒๕๓๔),
หน้า ๒๔๖.

^{๑๑} บ.ป. (ไทย) ๑๓/๒๘/๕๘๕.

^{๑๒} มานิต มานิตเจริญ, พจนานุกรมไทย, หน้า ๘๖๘.

จึงสรุปได้ว่า คำว่า จริยาวัตร หมายถึง หน้าที่ที่พึงประพฤติปฏิบัติ, ความประพฤติ ท่วงทีวาจา และกริยามารยาท^๕ รวมถึงความประพฤติที่กล่าวแล้วในจริยกลา

ดังนั้นคำว่า พุทธจริยาวัตร จึงหมายถึงการบำเพ็ญพุทธกิจ และการบำเพ็ญประโยชน์ของพระพุทธเจ้า แบ่งออกเป็น ๓ ประการคือ

๑. โลกัตตจริยา พระพุทธจริยาเพื่อประโยชน์แก่ชาวโลก
๒. ญาติัตตจริยา พระพุทธจริยาเพื่อประโยชน์แก่ญาติตามฐานะ
๓. พุทธัตตจริยา พระพุทธจริยาที่ทรงบำเพ็ญประโยชน์ตามหน้าที่ของพระพุทธเจ้า^๖ (อ่านต่อฉบับหน้า)

(พระครูบวรสิกขการ)
วัดดาวดึงษาราม

^๕ ราชบัณฑิตยสถาน, พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๒๕, (กรุงเทพฯ : อักษรเจริญทัศน์, พิมพ์ครั้งที่ ๕, ๒๕๓๘), หน้า ๒๑๖.

^๖ พระราชวรมุนี (ประยูรค์ ปยุตโต), พจนานุกรมพุทธศาสตร์, (กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, ๒๕๑๘), หน้า ๖๗.

ชื่อว่า “ดาวดึงษ์”

(ตอน ๒)

สำราญ นักการเขียน

นักวรรณศิลป์แห่งราชบัณฑิตยสถาน

ในดาวดึงษ์สาร ฉบับที่ ๒ (เข้าใจว่าจำไม่ผิด) ผู้เขียนได้เขียนถึงที่มาที่ไปของคำว่า “ดาวดึงษ์” และเล่าถึงตอนหนุ่ม มหะได้ไปเกิดเป็นท้าวสักกะ ซึ่งเป็นใหญ่ในสวรรค์ชั้นดาวดึงษ์ สหายของเขาได้เกิดเป็นพวกของเขาในสวรรค์ชั้นนั้นเหมือนกัน ดังนั้น ฉบับนี้ผู้เขียนขอต่อกันเลย

กล่าวฝ่ายพวกอสูรซึ่งเป็นผู้ครองภพดาวดึงษ์อยู่เดิม เมื่อท้าวสักกะและสหายมาเกิดในภพนี้ ก็คิดว่าจะต้องรับน้องใหม่ชะหน่อย ว่าแล้วก็จัดแจงเตรียมน้ำทิพย์สาขาคีตต่าง ๆ ไว้ให้พร้อมสรรพ ฝ่ายท้าวสักกะไม่ได้คิดดังนั้น จึงได้นัดแนะกับพวกว่า พวกเราอย่าเมามองเสียงาน ครั้นพวกอสูรมาไม่ได้สติ พวกเราจะจับโยนลงทะเลซะให้เจ็บ และเหตุการณ์ก็เป็นไปตามที่ท้าวสักกะกับพวกต้องการ พวกอสูรเมื่อมาได้ที่ถูกจับโยนลงทะเล แต่นับว่าพวกอสูรยังมีบุญอยู่บ้างครับ ได้เกิดมืออสูรวิมานได้เขาสีเนรุ และมีต้นแคฝอย หรือต้นจิตตปาลิเป็นต้นไม้ประจำอสูรวิมาน

เมื่อพูดถึงต้นแคฝอยแล้ว ต้องอ้างอิงหลักฐานทางวิชาการเพื่อรองรับเดี๋ยวจะหาว่าผู้เขียนยกเมฆเอง พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๔๒ ระบุต้นแคฝอยว่า “ชื่อไม้ต้นหลายชนิดในสกุล Stereospermum วงศ์ Bignoniaceae เช่น ชนิด S. fimbriatum (Wall. ex G. Don) A. DC. ดอกสีชมพูอมม่วงอ่อน ชอบกลีบดอกร่วงเป็นริ้วยาว ๆ ไม่เป็นระเบียบ”

สรุปว่าต้นแคฝอยนั้นมีจริง ๆ แต่ต้นบนสวรรค์กับบนโลกมนุษย์เหมือนกัน หรือต่างกัน ผู้เขียนไม่ขอรับรองนะครับ

ว่ากันว่าเมื่อพวกอสูรพ่ายแพ้ไปแล้ว ได้เกิดมีเทพนครในดาวดึงษ์ สวรรค์ อรรถถาธรรมบทกล่าวถึงความวิจิตรพิสดารของเทพนครไว้ว่า เทพนครนั้นมีเนื้อที่ประมาณ ๑๐,๐๐๐ โยชน์ มีประตูเข้าออกทั้งหมด ๑,๐๐๐ ประตู เพียบพร้อมไปด้วยอุทยานและสระ โบกขรณี ปราสาทที่เป็น ประธานของเทพนครนั้นชื่อ เวชยันตี สูง ๑๐๐ โยชน์ ทำด้วยแก้ว ๗ ประการ ซึ่งสามารถกล่าวเป็นคำคล้องจองได้ คือ เพชรดีมณีแดง เขียวใส แสงมรกต เหลืองใสสดบษราดัม แดงแก้วโกเมนเอฉ สีหมอกเมฆนิลกาพ มุกดาหารสีหมอกมัว หงส์กลีบทาย สังวาลสายไพฑูรย์ ท่ามกลาง ปราสาทนั้นมีขลุ่ยสูง ๑๐๐ โยชน์งามเด่นเป็นสง่าอยู่

ต้นไม้ประจำเทพนครนั้นชื่อว่า ต้นทองเหลือง หรือต้นปาริฉัตตกะ แผ่ ก้านใบไป ๑๐๐ โยชน์ ผู้เขียนขออ้างอิงความพจนานุกรมฯ ที่ว่าด้วยต้นทองเหลือง ในโลกมนุษย์ ซึ่งพจนานุกรมฯ ระบุว่า ทองเหลืองเป็น “ชื่อไม้ต้นหลายชนิดใน สกุล Erythrina วงศ์ Leguminosae เช่น ทองเหลืองป่า (*E. subumbrans* (Hassk.) Merr.), ทองเหลืองลาย หรือ ทองเผือก (*E. variegata* L.), ทองเหลือง น้ำ หรือ ทองโหลง (*E. fusca* Lour.) ดอกออกเป็นช่อสีแดงกล่ำ”

ที่โคนต้นปาริฉัตตกะนั้น มีที่ประทับของท้าวสักกะชื่อ บัณทุกัมพล ศีลา ว่ากันว่ายาว ๖๐ โยชน์ กว้าง ๕๐ โยชน์ และหนาถึง ๑๕ โยชน์

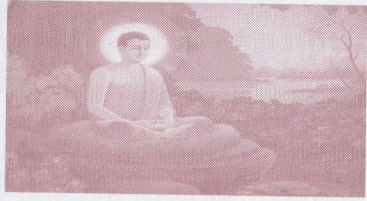
ท่านผู้อ่านจำช้างได้ไหม ช้างที่พระราชาส่งมาให้ทำร้ายท้าวสักกะ กับพวกเมื่อครั้งเป็นมนุษย์ แต่ช้างก็ไม่ได้ทำร้าย ในที่สุดพระราชาก็ได้ให้ ช้างแก่ท้าวสักกะไป ช้างเชือกนั้น (ท่านผู้อ่านทราบไหมครับว่า ช้างบ้าน มีลักษณะนามว่า เชือก ส่วนช้างป่ามีลักษณะนามว่า ตัว ส่วนช้างที่ขึ้นระวาง มีลักษณะนามว่า ช้าง) ช้างเชือกนั้นไปเกิดเป็นเทพบุตรชื่อ เอรಾವัด

ธรรมคาวาในเทวโลกย่อมไม่มีสัตว์เดรัจฉาน ดังนั้น ในเวลาที่ท้าวสักกะ จะใช้งาน เทพบุตรนั้นจะแปลงร่างเป็นช้าง สูงประมาณ ๑๕๐ โยชน์ นอกจากนั้นยังได้เนรมิตกระพองอีก ๓๓ กระพอง เพื่อสหายของท้าวสักกะ อีกด้วย (กระพอง คือ ส่วนที่นุ่มเป็นปุย ๒ ช้างสีระยะช้าง เรียกว่า ตระพอง ตะพอง หรือ ละพอง ก็มี)

ต่อไปเป็นการอธิบายถึงความวิจิตรบรรจงของกระพอง อรรถถา ธรรมบทกล่าวไว้ว่า ในแต่ละกระพองนั้นกลมประมาณ ๓ คาวุต ยาวประมาณ ครึ่งโยชน์ และจะมีกระพองที่อุทิศสำหรับท้าวสักกะซึ่งมีขนาดประมาณ ๓๐ โยชน์ อยู่ในท่ามกลางกระพองทั้งหมด ที่กระพองนั้นจะมีฉาบแก้ว ประมาณ ๑๒ โยชน์ ซึ่งมีธงขลิบด้วยแก้ว ๗ ประการ สูง ๑ โยชน์ ตั้งเป็น ระยะ ๆ กระดิ่งที่ต้องลมอ่อน ๆ ได้เสียงกังวาน บัลลังก์แก้วนิลประมาณ ๑ โยชน์ เป็นแท่นประทับของท้าวสักกะ เทพบุตร ๓๓ องค์นั่งบนรัตนบัลลังก์ บนกระพองของตน ในแต่ละกระพองหนึ่งนั้น ช้างเทพบุตรเอรಾವัดจะเนรมิต งาจำนวน ๗ งา โดยในแต่ละงานั้นจะยาวประมาณ ๕๐ โยชน์และมีสระ โบกขรณี ๗ สระ ในแต่ละสระ มีกอบัว ๗ กอ ในแต่ละกอ มีดอกบัว ๗ ดอก ในแต่ละดอก มีกลีบ ๗ กลีบ ในแต่ละกลีบ มีเทพธิดาฟ้อนอยู่ ๗ องค์

ความเป็นมาของคำว่า “ดาวดึงษ์” หรือประวัติของท้าวสักกะยังไม่ จบนะครับ ยังมีต่อ แต่ขอยกไปเป็นฉบับต่อไปครับ

ธรรมะ ยาใจ

ธรรมะสำหรับสร้างความรักสามัคคี

๗. นุชกรรมเมธี

ธรรมดว่าปลวกถึงจะเป็นสัตว์ตัวเล็กก็จริง แต่ด้วยอาศัยความสามัคคีกันนี้เอง ปลวกจึงสามารถสร้างจอมปลวกที่เข้มแข็งสูงใหญ่ และป้องกันอันตรายจากพายุลมฝนที่ตกกระหน่ำอย่างหนักได้ ทั้งนี้ก็เพราะปลวกแต่ละตัวรู้จักที่จะช่วยเหลือกัน ทำงานร่วมกันเป็นทีมเหมือนเป็นครอบครัวเดียวกันมีความรู้สึกรับผิดชอบต่อหน้าที่ของตนเองอยู่ตลอดเวลาทำงานโดยมิได้มีใครเป็นคนสั่ง แต่ทุกตัวทำงานด้วยความเต็มใจ

ตัวผึ้งก็มีความขยันและสามัคคีเช่นเดียวกับตัวปลวก ซึ่งสัตว์ทั้งสองชนิดนี้ต่างก็ไม่เคยได้ศึกษาเล่าเรียนมาทั้งทางโลก และทางธรรมเลย ส่วนมนุษย์เราเป็นอย่างไรทุกวันนี้ ต่างก็ได้ศึกษาเล่าเรียนกันมาสูง ๆ ทั้งนี้แทนที่จะช่วยกันแก้ปัญหา กลับช่วยกันก่อปัญหาให้มากยิ่งขึ้นไปอีก น่าอายนปลวกและผึ้งมัน

ในทางพระพุทธศาสนาของเรา พระพุทธเจ้าได้ทรงตรัสหลักธรรมอันจะเป็นแนวทางในการเสริมสร้างความรักความสามัคคีให้เกิดขึ้นในสังคมและประเทศชาติบ้านเมืองเอาไว้ ๖ ประการคือ “**สาราณียธรรม ๖**” ซึ่งหมายถึง หลักธรรมอันเป็นที่ตั้งแห่งความระลึกถึงกันในทางที่ดี เป็นหลักธรรมที่จะเสริมสร้างความรู้สึที่ดีให้เกิดขึ้นต่อกันและกัน อยู่เสมอ

ในยามที่ระลึกถึงกัน ซึ่งจะเป็นเครื่องมือในการเสริมสร้างความรักความสามัคคีมีน้ำหนึ่งใจเดียวกันให้เกิดขึ้นด้วย

หากประเทศชาติบ้านเมืองใดต้องการที่จะเสริมสร้างความรักความสามัคคีและความเป็นปึกแผ่นให้เกิดขึ้นแล้ว ก็ควรที่จะต้องนำเอาธรรม ๖ ประการ นำไปใช้ให้เกิดขึ้นภายในจิตใจอยู่ตลอดเวลา กล่าวคือ

๑. **เมตตามโนกรรม** คือ การคิดดี การคิดแต่ในทางที่เป็นประโยชน์ ต่อส่วนรวมและสังคม ไม่คิดเห็นแก่ตัวหรือประโยชน์สุขของตนเอง การมองกันมนงดี มีความหวังดีและปรารถนาดีต่อกัน รักและเมตตาต่อกัน คิดแต่ในสิ่งที่สร้างสรรค์ต่อกัน ไม่อิจฉาริษยา ไม่คิดอคติ เพราะรัก เพราะซ้ง เพราะกลัว หรือเพราะหลงไม่รู้จริง ไม่พยายบาท ไม่โกรธเค้นเคืองกัน รู้จักให้โอกาสและให้อภัยต่อกันและกันอยู่เสมอ เอาใจเขามาใส่ใจเรา เราเกลียดทุกข์ ชอบสุขอย่างไร คนอื่นเขาก็เกลียดทุกข์ ชอบสุขเหมือนกับเรา เช่นเดียวกัน

๒. **เมตตาวจกรรม** คือ การพูดแต่สิ่งที่ดีงาม พูดกันด้วยความรัก ความปรารถนาดี พูดแต่ความจริง สุภาพอ่อนโยน ถูกกาลเวลา สถานที่ ไม่ส่อเสียด หยาบคาย รู้จักการพูดให้กำลังใจกันและกัน ในยามที่มีใครต้องพบกับความทุกข์ ความผิดหวังหรือความเศร้าหมองต่าง ๆ โดยที่ไม่พูดจาซ้ำเติมกัน ในยามที่มีใครต้องหกล้มลง ไม่นินทาว่าร้ายทั้งต่อหน้าและลับหลัง พูดแนะนำในสิ่งที่ดีและมีประโยชน์ พูดอย่างใดก็ทำอย่างนั้น ไม่โกหกมดเท็จ แต่ละคำพูดออกมาด้วยใจจริง

๓. **เมตตาทกกรรม** คือ การทำความดีต่อกันทั้งต่อหน้าและลับหลัง สนับสนุนช่วยเหลือกันทางด้านกำลังกาย มีความอ่อนน้อมถ่อมตน รู้จักสั้มมาคารวะ ไม่เบียดเบียนหรือรังแกกัน ไม่ทำร้ายกัน ให้ได้รับความทุกข์เวทนา ทำแต่สิ่งที่ถูกต้องตามทำนองคลองธรรมวัฒนธรรมประเพณี

กฎหมายและกฎระเบียบบ้านเมือง สังคม และประเทศที่คนได้พักอาศัยอยู่ โดยไม่ฝ่าฝืน

๔. **สาธารณโภคี** คือ การรู้จักแบ่งปันผลประโยชน์กันด้วยความยุติธรรม ช่วยเหลือกัน ไม่เห็นแก่ตัว ไม่เห็นแก่ประโยชน์ส่วนตน ไม่เอาเปรียบ และมีความเสมอภาคต่อกัน เอื้อเฟื้อซึ่งกันและกันอยู่เสมอ ใครมีมากก็รู้จักที่จะแบ่งปันคนที่ไม่มี ไม่ว่าจะป็นข้าวปลา อาหาร เสื้อผ้า เครื่องนุ่งห่ม ยารักษาโรค ทรัพย์สินเงินทอง ความรู้ ความสามารถ โอกาส และความสุข ความสบายที่ตนมี โดยมีคติว่า “ยิ่งให้ ยิ่งได้ จิตที่คิดจะให้ มีสุขกว่าจิตที่คิดจะเอา”

๕. **ศีลสามัญญตา** คือ การปฏิบัติตามกฎระเบียบ ข้อบังคับหรือวินัยต่าง ๆ อย่างเดียวกัน เคารพในสิทธิเสรีภาพของบุคคล ไม่ก้าวร้าวหน้าที่กัน ไม่อ้างอำนาจบาตรใหญ่ ไม่ถืออภิสิทธิ์ใด ๆ ทั้งปวง ไม่กระทำการสิ่งใดที่จะนำความทุกข์ ความเดือดร้อนมาแก่ตนเองและคนอื่น หรือแก่ประเทศชาติบ้านเมือง สิ่งไหนที่ทำแล้วจะเกิดความเดือดร้อนมาแก่ตนเองและคนอื่น หรือแก่ประเทศชาติบ้านเมือง สิ่งไหนที่ทำแล้วจะเกิดความเดือดร้อนแก่ตนเอง หรือแก่ผู้อื่น ไม่ว่าจะกรณีใด ๆ ก็ควรงดเว้นเสีย ประพฤติปฏิบัติให้ถูกต้องในศีลธรรมของตน ในศาสนานั้น ๆ ที่ตนเอง นับถืออยู่

๖. **ทิลุฐิสามัญญตา** คือ มีความคิดเห็นเป็นอย่างเดียวกัน ในสิ่งที่ตรงกัน ปรับมุมมองให้ตรงกัน รู้จักแสวงหาจุดร่วมและ สงวนไว้ซึ่งจุดต่างของกันและกัน ไม่ยึดถือความคิดของตนเป็นใหญ่ รู้จักยอมรับฟังความคิดเห็นของคนอื่นอยู่เสมอ พยายามเข้าใจคนอื่นเหมือนกับเข้าใจตนเอง ไม่มีใครหรือที่ที่จะรู้ไปเสียทุกอย่าง ด้วยเหตุนี้เองจึงมีการทำผิดพลาดไปบ้าง ควรที่จะให้อภัยกัน และคอยชี้แนะกันในเรื่องที่เราารู้ดีกว่าเขา เพื่อปรับปรุงแก้ไข ในเรื่องผิดพลาดให้ดีขึ้นร่วมกัน ต่างฝ่ายต่าง

ช่วยแก้ไขให้กันและกัน คอยให้กำลังใจกันและกัน เมื่อทำผิดพลาดหรือถูกก็ตามที

หลักธรรมทั้ง ๖ ประการข้างต้น เป็นหลักธรรมสำหรับการเสริมสร้างความรัก ความสามัคคีและความเป็นปึกแผ่นให้เกิดขึ้นในสังคม อันจะนำมาซึ่งความสุข ความสันติ ความมั่นคง และความเจริญก้าวหน้าทั้งหลายทั้งปวง

สังคมที่เราอยู่ในปัจจุบันนี้คงจะมีความสุข และน่าอยู่มากกว่านี้ ยิ่งนัก ถ้าหากว่าสมาชิกในสังคมแต่ละคนได้นำเอาหลักธรรมที่กล่าวข้างต้นมาใช้

แต่ที่สังคมดูเหมือนมีปัญหา มีความแตกแยกและวุ่นวายอยู่ทุกวันนี้ ก็เป็นเพราะว่าทุกคนละเลยหลักธรรมเหล่านี้ และกระทำในสิ่งที่ตรงกันข้ามกล่าวคือ ขาดความรัก ความเมตตา อิจฉาริษยา กัน นิินทาว่าร้ายกัน เบียดเบียนและรังแกกัน เห็นแก่ตัว ถืออภิสิทธิ์อ้างอำนาจบาตรใหญ่ และมีความคิดเห็นที่ไม่ตรงกัน ต่างคนต่างก็ถือความคิดของตนเป็นใหญ่อยู่ตลอดเวลา

คนไทยได้ชื่อว่าเป็นคนที่ใจดีมีความรัก ความเมตตา ใจบุญสุนทาน ยิ้มเก่ง โอบอ้อมอารี ชอบช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ซึ่งสิ่งเหล่านี้ถือว่าเป็นนิสัยปกติทั่วไปของคนไทยเกือบทุกคน และเป็นเอกลักษณ์เฉพาะของคนไทย ซึ่งอาจจะเรียกว่าเป็นมรดกทางวัฒนธรรมที่ยิ่งใหญ่ของคนไทยเลยก็ว่าได้

สังคมคนไทยคงจะมีความสุข มีความเจริญก้าวหน้า มีความอบอุ่น และน่าอยู่มากกว่าทุกวันนี้มากมายนัก ถ้าหากว่าคนไทยทุกคน เรียนรู้ที่จะอยู่ร่วมกันอย่างสันติ เข้าอกเข้าใจซึ่งกันและกัน ยอมรับในความแตกต่างซึ่ง

กันและกัน ช่วยเหลือกันให้กำลังใจซึ่งกันและกัน และรู้จักการให้อภัยกัน
อยู่ตลอดเวลา

เรามาร่วมมือกันพัฒนาสังคมของเราให้มีความอบอุ่น และน่าอยู่กัน
เถอะ โดยการเสริมสร้างความรักความสามัคคีเป็นน้ำหนึ่งอันเดียวกันให้
เกิดขึ้นในสังคมของเรา แล้วเราจะได้พบกับสันติภาพและความอบอุ่นที่เรา
แต่ละคนต่างก็ปรารถนาและใฝ่ฝันหากันอยู่ตลอดมา

“หากคิดจะพัฒนาประเทศชาติ ให้พัฒนาที่ประชาชน
หากคิดพัฒนาประชาชน ให้พัฒนาที่คน
หากคิดจะพัฒนาคน ให้พัฒนาที่จิตใจ
หากคิดจะพัฒนาอะไร ๆ ก็ต้องพัฒนาที่ตนเองก่อน”
“หากต้องการให้ทุกอย่างสงบ ต้องทำใจของตนให้สงบก่อน”

ภาพเทวदारักษาประตูประอุโบสถวัดดาวดึงษาราม

.....ข้อหลอภิกษุ

ในอดีตกาล มีบุตรกฐุมพีคนหนึ่ง เมื่อบิดาตายแล้ว ก็ได้ทำการงาน
ทั้งหมดในเรือน ไม่ว่าจะเป็นทั้งที่นาและที่บ้าน เมื่อเขาทำงานหนัก มารดาก็
สงสารเห็นว่าลูกทำงานคนเดียว จึงคิดจะหาคนมาช่วย จึงไปกล่าวกับเขาว่า
“แม่จะนำนางกุมาริกามาให้เจ้า” เขาเลยบอกว่า “แม่อย่าพูดเช่นนั้น ฉันจะ
ดูแลแม่ตลอดชีวิต” แม่ก็บอกว่า “เจ้าทำงานคนเดียวทั้งที่นาและที่บ้าน
เพราะฉะนั้นแม่จึงไม่ค่อยสบายใจ แม่จะนำกุมาริกามาให้เจ้า” แม่เขาห้าม
อยู่ มารดาก็ไม่ฟัง วันหนึ่งนางออกจากบ้านเพื่อจะไปยังตระกูลหนึ่งเพื่อไป
ขอนางกุมาริกามาให้ลูกชายตัวเอง แล้วนำนางมาอยู่ที่บ้านให้ช่วยงานลูก
ชายและปรนนิบัติตนเอง

ต่อมาทราบว่านางกุมาริกาคนนี้เป็นหญิงหมั้น มารดาจึงกลัวว่า
ตระกูลจะขาดคนสืบทอด เพราะนางไม่สามารถจะมีบุตรได้ จึงเข้าไปพูด
กับบุตรว่า “นางกุมาริกานี้เป็นหมั้น เดี่ยวตระกูลจะไม่มีลูกหลานสืบสกุล
นะ เดี่ยวแม่จะนำนางกุมาริกาคนอื่นมาให้เจ้าใหม่” แม้บุตรห้ามนางก็ยัง
ยืนยันคำเดิม เมื่อหญิงหมั้นรู้เรื่องเข้านางก็คิดว่า ชรรคมดาบุตรไม่อาจฝืนคำ
มารดาได้ นางจึงตัดสินใจที่จะนำกุมาริกาอื่นมาเสียเอง จึงไปยังตระกูล
หนึ่งเพื่อขอนางกุมาริกามา โดยพูดว่า “ฉันเป็นหมั้น ตระกูลที่ไม่มีบุตร

ยอมฉิบหาย บุตรีของท่านได้บุตรแล้วจักได้เป็นเจ้าของสมบัติทั้งหมด ขอ
ท่านยกบุตรีของท่านให้สามีของฉันเถิด” เมื่อตระกูลนั้นยอมรับแล้วก็ได้
นำนางกุมาริกานั้นมาอยู่ที่เรือนกับสามีของตน ต่อมาหญิงหมั้นนั้นก็เกิด
ความปริวิตกว่า ถ้าเกิดนางคนนี้ได้ลูก ก็จักเป็นเจ้าของสมบัติแต่เพียงคน
เดียว เราควรจะทำให้นางไม่มีบุตร นางจึงไปพูดกับผู้หญิงคนนั้นว่า “ถ้า
เธอตั้งครรภ์เมื่อไรให้มาบอกฉันทันที” นางก็รับปากว่า “จะ” เมื่อนาง
ตั้งครรภ์เธอก็ไปบอกกับหญิงหมั้น หญิงหมั้นจึงได้ปรุงยาแทงลูกให้นางดื่ม
นางก็แท้งลูก เมื่อนางตั้งครรภ์ครั้งที่ ๒ นางก็ได้ไปบอกกับหญิงหมั้น
หญิงหมั้นก็ปรุงยาแทงลูกให้นางดื่มอีก นางก็ได้แท้งลูกอีก เมื่อนางรู้ว่า
หญิงหมั้นทำให้ตัวเองแท้งลูก ในเวลาตั้งครรภ์ครั้งที่ ๓ นางจึงไม่บอกแก่
หญิงหมั้น ในเวลาต่อมาเมื่อหญิงหมั้นเห็นนางท้องโตจึงถามว่า “ทำไมเธอ
ไม่บอกฉันว่าเธอท้อง” นางจึงบอกว่า “เขื่อนำฉันมาแล้ว ทำให้ฉันแท้งลูก
ถึง ๒ ครั้ง แล้วฉันจะบอกเธอทำไม” หญิงหมั้นคิดว่า “เราฉิบหายแล้ว”
จึงคอยแลดูความประมาทของนางกุมาริกา เมื่อครรภ์แก่เต็มที่แล้วนางจึงได้
โอกาสจึงประคบประหงมให้ แต่ไม่อาจแทงลูกได้เพราะครรภ์แก่ ปรากฏว่าลูก
ออกมานอนขวางครรภ์นางทำให้เกิดทุกขเวทนาแสนสาหัส ไม่นานนางก็
ได้เสียชีวิต

นางจึงตั้งความปรารถนาว่า “เราถูกมันให้ฉิบหาย มันทำให้เราแท้ง
ลูกถึง ๓ ครั้ง เราเองก็พึ่งได้เกี่ยวกินลูกของมันบ้าง” นางจึงไปเกิดเป็นแมว
ในเรือนนั้นนั่นแหละ และเมื่อหญิงหมั้นตายไปก็เกิดเป็นแม่ไก่ในเรือนนั้น
เหมือนกัน เมื่อแม่ไก่ออกไข่แม่แมวก็มากินไข่หมดถึง ๓ ครั้ง เมื่อแม่ไก่ตาย
ก็ตั้งความปรารถนาว่า “มันกินไข่ของเราหมด เราก็พึ่งได้กินลูกของมัน
บ้าง” จึงไปเกิดเป็นแม่เสือเหลือง ฝ่ายนางแมวเกิดเป็นแม่เนื้อ ต่อมาแม่เนื้อ
ออกลูก ส่วนแม่เสือเหลืองก็มากินลูกหมดถึง ๓ ครั้ง เมื่อนางตายไปก็ตั้ง

ความปรารถนาว่า มันกินลูกของเราหมด เราก็พึ่งได้กินลูกของมันบ้าง
จึงไปเกิดเป็นนางยักษ์ณี ส่วนแม่เสือเหลืองเกิดเป็นนางกุลธิดา เมื่อนาง
กุลธิดาแต่งงาน และได้ลูก นางยักษ์ณีก็แปลงตัวมากินลูกของนาง ถึง
๒ ครั้ง เหมือนเดิม แต่ทว่าเมื่อนางกุลธิดาตั้งครรภ์เป็นครั้งที่ ๓ ก็กลัวว่า
นางยักษ์ณีจะกินลูกตัวเองอีกจึงบอกกับสามีว่า “นางยักษ์ณีมากินลูกเรา
ถึง ๒ ครั้งแล้ว ฉันคงต้องไปคลอดลูกที่บ้านของฉันเพื่อหลบนางยักษ์ณี
ฝ่ายนางยักษ์ณีกำลังหมดจากวาระการส่งน้ำให้กับท้าวเวสสุวรรณพอดี นาง
จึงรีบมาเรือนของนางกุลธิดานั้น แล้วแปลงกายเป็นหญิงสาวนางกุลธิดา
นั้นถามพวกชาวบ้านว่า “ผู้หญิงที่อยู่เรือนนี้ไปไหน” ชาวบ้านบอกว่า
“เขา กลับบ้านไปคลอดลูก” นางยักษ์ณีคิดว่า “เขาจะไปที่ไหนก็หนีไม่
พ้น” จึงออกติดตาม เมื่อนางกุลธิดาคลอดลูกแล้วก็ชวนสามีกลับบ้าน และ
ขณะที่เดินทางกลับ ก็ได้พาคันแฉะอาบน้ำที่สระโบกขรณีข้างวิหารตนเอง
อาบก่อนโดยให้สามีมีดูแลลูก พออาบเสร็จก็รับลูกมาให้ลูกดื่มนม ขณะที่
กำลังให้นมลูกอยู่นั้นนางก็ได้หนีไปเห็นนางยักษ์ณี จำได้จึงร้องบอก
สามีว่า “พี่มาเร็ว นางยักษ์ณีตนนั้นมาแล้ว” นางไม่อาจทนยืนรอสามีอยู่ได้
เพราะนางยักษ์ณีวิ่งใกล้มาถึงแล้ว จึงพาลูกวิ่งหนีเข้าไปยังวิหาร

ขณะนั้นพระศาสดาทรงแสดงธรรม
โปรดพุทธบริษัทอยู่ ฝ่ายนางกุลธิดาก็ได้วิ่ง
เข้าไปวางลูกไว้ที่หลังพระบาทของพระองค์
แล้วกราบทูลว่า “ข้าพระองค์ถวายลูกคนนี้
แต่พระองค์ ขอพระองค์ประทานชีวิตแก่เขา

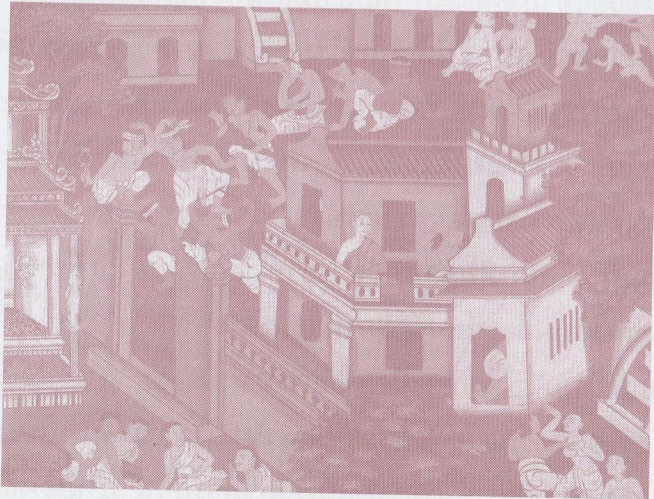

ด้วยเถิด” สุมณฑพ ผู้สิงอยู่ที่ซุ้มประตูวิหารก็กั้นไม่ให้นางยักษ์ณีเข้าไป
พระศาสดาตรัสเรียกพระอานนท์มา เพื่อให้ไปเรียกนางยักษ์ณีเข้ามา เมื่อ
นางยักษ์ณีเข้ามานางกุลธิดาก็กราบทูลว่า “นางยักษ์ณีมาแล้วเจ้าค่ะ” ฝ่าย

พระศาสดาตรัสว่า “นางยักษิณี จงมาเถิด เธออย่าร้องเสียงดังไป” แล้วได้
ตรัสถามนางยักษิณีว่า “เหตุไรเจ้า จึงทำเช่นนี้ ถ้าพวกเจ้าไม่มาสู่หน้า
พระพุทธเจ้าเช่นเรา เสรของพวกเจ้าก็จะตั้งอยู่ชั่วกัลป์ เหมือนเราของงูกับ
พังพอน ของหมีกับไม้สะคร้อ และของกากับนกเค้า เหตุไฉน พวกเจ้าจึงทำ
เวรตอบแก้กันและกัน เพราะว่าเราย่อมระงับได้ด้วย ความไม่มีเวร หาระงับ
ด้วยความไม่มีเวรไม่ แล้วตรัสพระคาถาว่า

**“ในกาลไหน ๆ เสรทั้งหลายในโลกนี้ ย่อมไม่ระงับด้วยเวรเลย
ก็แต่ย่อมระงับได้ ด้วยความไม่มีเวร ธรรมนี้เป็นของเก่า”**

ฉะนั้น ท่านทั้งหลายอย่าริสร้างกรรมสร้างเวรต่อกันเลย มันเป็น
บาปติดตามเราไปข้ามภพข้ามชาติ

ภาพจิตรกรรมฝาผนังพระอุโบสถวัดดาวดึงษ์าราม

ธรรมคดี

พระมหาดไทย ชุมมพุกุธิ

เสโล ยดา เอกมโน วาเตน น สมิริติ
เอว นิหุทา ปลัสสาสุ น สมินุชุนติ ปรนุชิตา.
ภูเขาทินแท่งทึบ ไม่สั่นสะเทือนเพราะลม ฉันทใด

บัณฑิต ย่อมไม่หวั่นไหวในเพราะนินทาและสรรเสริญ ฉันทนั้น

พ. ธ. ๒๕/๒๕.

ก่อนจะกล่าวไปถึงการนินทาและสรรเสริญ เรามารู้จักโลกธรรม
กันเสียก่อน คำว่า โลกธรรม นั้น แปลว่า ธรรมของชาวโลก หรือว่าธรรม
ที่เป็นไปในโลก หากโลกนี้ยังหมุนไป ดำเนินไปตราบใด โลกธรรมนี้
ยังเป็นไป ตราบนั้น โลกธรรมนั้นมี ๘ อย่างคือ มีลาภ เสื่อมลาภ มียศ
เสื่อมยศ สุข ทุกข์ นินทา สรรเสริญ รวมกันเรียกว่าโลกธรรม ๘

ท่านทั้งหลายจะสังเกตว่า มันมาเป็นคู่กัน มาเป็นคู่ ๆ ก็คือว่า เมื่อ
สิ่งหนึ่งมี อีกสิ่งก็ต้องมี เหมือนเงาตามตัวเราไปทุกที ฉะนั้น ซึ่งทั้งหมด
ทั้งปวงนี้ ท่านทั้งหลายต้องรู้จักดีเป็นแน่ เพราะเราท่านทั้งหลายต้องเจอกัน
มาทุกคน ไม่ซ้อใดก็ซ้อหนึ่งในบรรดาโลกธรรมนั้น ทุกวันนั่นเอง

และในฉบับนี้จะขอยกเอาเรื่องนินทา และสรรเสริญ ซึ่งเป็นส่วน
หนึ่งในโลกธรรมนั้นมากล่าวพอให้เข้าใจกันซักหน่อย

คำว่า นินทา นั้นได้แก่ การพูดถึงสิ่งที่ไม่ดี การพูดด้วยเจตนา
ประจานความชั่วร้าย ของชนเหล่าอื่น ในที่ลับหน้าก็ดี ในที่ลับหลังก็ดี

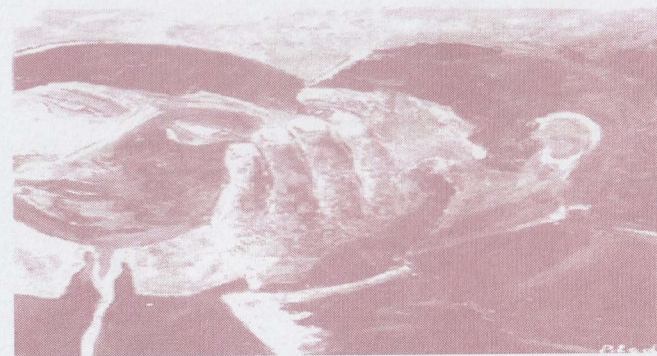
นี้เรียกว่า การนิทา ส่วนการพูดเพื่อต้องการสื่อความหมายอย่างอื่น เช่น ครูเล่าถึงความประพฤติเสียหายของนักเรียนคนใดคนหนึ่งให้ฟัง เพื่อไม่ให้ถือเอาเป็นตัวอย่าง นี่ไม่จัดเป็นการนิทา

สรรเสริญ นั้นได้แก่ การพูดยกย่อง ชมเชย กล่าวขวัญถึง คุณงามความดีของชนเหล่าอื่น ทั้งต่อหน้าและลับหลัง เรียกว่า การสรรเสริญ การสรรเสริญนั้น เชื่อแน่ ๆ ว่ามีแต่คนอยากได้ เพราะว่ามันทำให้เราเบิกบานใจ ชื่นบานใจ และมีความสุข แต่อย่าลืมว่า เมื่อมีการสรรเสริญ ก็ต้องมีการนิทา อันเป็นสิ่งที่เราทำทั้งหลายไม่ชอบนั้นอยู่ด้วยนะ และรู้สึกว่าจะได้ยินการนิทามากกว่าการสรรเสริญซะอีก เพราะคนเรานั้นมีนิสัยแปลก ๆ อยู่อย่างหนึ่งนั่นก็คือการชอบนิทา เป็นชีวิตจิตใจกันเหลือเกิน เช่น เมื่อมีเวลาว่าง ๆ ไม่มีอะไรทำ ก็นิทาคนโน้นที คนนี้ที่เป็นต้น ฟัง ๆ ดูแล้วมันช่างสมกับคำกลอนบทหนึ่งของผู้เขียนเคยไปเจอมาได้ต้นไม้ในวัดแห่งหนึ่งว่า “การนิทากาเลเหมือนเทน้ำ ไม่ชอกช้ำเหมือนเอามีดมากรีดหิน แม้แต่องค์ปฏิมาลัยราชิน คนเดินดินหรือจะสิ้นคนนิทา” ส่วนกลุ่มคนที่สรรเสริญคนอื่นนั้นก็พอมี ไม่ใช่ไม่มี แต่มีน้อยกว่ากลุ่มที่นิทานั่นเอง

แต่ก็อีกนั่นแหละ มันเป็นเพียงโลกธรรม ที่เราทำนทุกคน จะต้องเจอ ต้องถูกกระทบกระทั่งจิตใจอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ไม่มีใครหรอกที่จะได้รับการสรรเสริญอยู่คนเดียว หรือถูกนิทาโดยส่วนเดียว แม้แต่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าของเราทำนทั้งหลาย ผู้ตัดกิเลสทั้งมวลได้โดยสิ้นเชิงแล้ว ยังไม่วายถูกนิทาเลย

ด้วยเหตุนี้เอง คนที่ไม่ได้ศึกษาเรื่องโลกธรรมแล้ว เมื่อได้รับความสรรเสริญ ยกยอปอปั้น ว่าคุณคืออย่างนั้น คืออย่างนี้เข้าแล้ว ก็เกิดความหลงตัวเอง ยินดีปรีดา ร่าเริง มัวเมา และเกิดความประมาท ในส่วนตรงนั้น แต่พอถูกนิทาข้างเป็นใจ กลับรับไม่ได้ เกิดความทุกข์ระทมใจ ปวดร้าว

ใจ ว่าทำไม ไม่มีคนรักเรา มีแต่คนเกลียดชังเรา อะไรประมาณนั้น แต่ฝ่ายบัณฑิต หรือท่านสาธุชนทั้งหลายผู้ที่ได้ศึกษาเรื่องโลกธรรม โดยถ่องแท้ตามความเป็นจริง แล้วว่า มันไม่เที่ยงแท้ ไม่ถาวร ตั้งอยู่ได้ไม่นาน วันนี้มีคนสรรเสริญ พรุ่งนี้ก็อาจจะมีคนนิทาก็ได้ สลับกันไป ไม่ยินดีในเพราะเขาสรรเสริญ และไม่ยินร้ายเมื่อถูกเขานิทา แต่ทำจิตใจของตนเอง เท่านั้นให้มันคงไม่เอนเอียงไปทางทิศใดทิศหนึ่ง เหมือนภูเขาสีลาล้วนแห่งทิเบตไม่สั่นสะเทือน เพราะลมฉะนั้น ผู้ที่นั่นแล ย่อมจะมีความสุข ความเจริญในการดำเนินชีวิต ที่มีโลกธรรมนี้คอยหมุนตามไปอยู่ได้แล.

เรียงความวันแม่

ชื่อ นางสาว เรืองวิภา วิชา ๖

ผมอยากอุ้มใจในหัวใจแม่ของผมนอก เพราะมัน ไม่ค่อยอยากดิ้นมาก

กับการเลี้ยงดูของแม่นอก ทั้งดูแลตั้งแต่ท้อง ผมมี ๙ ๑๐๐% ผมก็รัก

แม่เหมือนลูกมาก แต่แม่ก็ไม่ว่างเลยเพราะผมมีพี่อีก ๓ และอีก ๒ คน

๐ ๒ จากพี่เขยพี่สาว พี่ชาย พี่สาว พี่สาว พี่สาว พี่สาว พี่สาว

ก็แม่เลี้ยงดูของแม่นอก ผมโตมาตั้งแต่ ๖ ขวบ ผมโตมาแต่เด็ก

เลี้ยงผมเลี้ยงมาตลอดตั้งแต่ขึ้นโรงเรียนมาตลอด ๖ ปี และในการเรียนหนังสือ

นั้น แม่ไม่เคยขาดใจจากผมนอก ผมได้เติบโตขึ้นอย่างค่อยเป็นค่อยไป

และตอนนี้ผมโตขึ้นแล้วครับ ผมมีงานทำ มีรายได้ของตัวเอง มีบ้านของตัวเอง

เป็นของตัวเองแล้วครับผมอยากขอบคุณแม่ที่เลี้ยงดูผมมาตลอด ๖ ปี

ก็ขอแม่ด้วย เมื่อผมอายุ ๖ ปี แม่มีภาระงานที่หนักหน่วงมาก

มาช่วยแม่ด้วย ผมก็อยากตอบแทนคุณแม่ และคุณแม่ก็คอยดูแลผมเป็นอย่างดี

ก็ขอคุณแม่ด้วย แม่เลี้ยงดูผมมาตั้งแต่เด็ก ๗ ปี แต่คุณแม่

ผมโตแล้วครับคุณแม่จะคอยระวังผมตลอดเวลาครับ และคุณแม่ก็รักผม

ที่จะได้โตเป็นแบบนี้ครับ ด้วยการบวชเรียน ผมก็โตมาที่ ๑๐ ปีแล้ว

ก็ขอคุณแม่ด้วยครับคุณแม่อาจารย์ เพราะ การบวชเรียนช่วยผมได้ ๕ ปีแล้ว

ก็จะพูดขอบคุณคุณแม่ทุกครั้งที่นึกถึง การบวช ช่วยผมเรียนหนังสือ

วันแม่ ปีที่จะพูดในงานโลกก็ขอ ผมได้ช่วยแม่เลี้ยงดูมาตลอด
หลาย ๆ อย่าง เช่น การเรียน ๑๐ ปี แม่ไม่ได้ออกไปไหนเลยในการสอน
เรียนหนังสือ ยกเว้น ถ้าไปไหนมา ๗ ปี แม่เรียนได้

ผมขอเรียนว่า การตัดสินใจในการบวชเรียนครั้งนี้ จะทำให้นผม
รู้เรื่อง ๕๐ ๗ และก็จะได้อ่านหนังสือได้เองด้วยครับ คือทุกวันนี้
ผมก็ไม่ได้ใช้หนังสือแต่มาจากคุณพ่อคุณแม่เองทำมาในการบวช
เรียนครั้งนี้ครับ ผมเป็น ๗๐๐ ขอนแก่นแม่ของผมน

ประกวดเรียงความวันแม่
สามแม่อริสระ ชัยภักดิ์

ขอเชิญบริจาคค่าน้ำ ค่าไฟ ค่าอาหาร หรือค่าปฏิสังขรณ์พระอารามผ่าน
บัญชีธนาคาร ชื่อบัญชี วัดดาวดึงษ์าราม (น้ำ-ไฟฟ้า) เลขบัญชี 031-0-15342-5
ธนาคารกรุงไทย สาขาเซ็นทรัลพลาซ่า
รายละเอียดติดต่อพระมหาสมศักดิ์ ๐๒-๔๓๕-๑๓๖๖, ๐๙๖-๗๓๓-๗๕๐๔

เล่าสู่กันฟัง

เรื่อง “พระมาลัย”

พระมหาบุญเกิด ปญญาปวตฺตี

(ต่อจากฉบับที่แล้ว) ในฉบับที่แล้ว ได้รับใช้ท่านผู้อ่านถึงประวัติความเป็นมา “เรื่องพระมาลัย” รวมทั้งความแพร่หลาย และอิทธิพลที่บังเกิดมีขึ้นในสังคมไทย ท่านผู้อ่านทั้งหลายก็คงจะได้ทราบกันไปแล้ว ในฉบับนี้ ก็จักได้กล่าวถึงประเพณีการสวดพระมาลัย และความเกี่ยวข้องของวัดดาวดึงษารามสืบต่อไป

ประเพณีการสวดพระมาลัย

การสวดพระมาลัยนั้น เป็นประเพณีที่กระทำกันมาตั้งแต่ครั้งอดีต เดิมทีการสวดพระมาลัยจะสวดในพิธีแต่งงาน โดยที่ในวันแต่งงานจะไม่มี การส่งตัวเจ้าสาว จะต้องรอนกว่าจะถึงฤกษ์วันเรียงเคียงหมอน ระหว่าง ที่รอฤกษ์นี้เจ้าบ่าวจะต้องนอนเฝ้าเรือนหอยู่คนเดียว มารดาบิดาทั้งฝ่าย เจ้าบ่าวและเจ้าสาวจะช่วยกันจัดหาบั้งทิตฝ่ายละ ๒ คน มาสวดพระมาลัย สวดให้เจ้าบ่าวฟัง เพื่อส่งสอนเจ้าบ่าวให้ประพฤติกิริยามารยาทและวาจาให้ งามบริสุทธ์ รูปร่าง บุญ คุณ โทษ จะสวดที่เรือนหอทุกคืน เวลาได้ยามหนึ่ง ก็จะได้เลิก

ปัจจุบันไม่มีการสวดพระมาลัยในพิธีแต่งงานแล้ว เพราะจะใช้สวด ในพิธีศพ ดังปรากฏหลักฐานว่า มีการสวดพระมาลัยอยู่ในรัชสมัยของ

พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช รัชกาลที่ ๑ แห่งกรุงรัตนโกสินทร์ ดังข้อความที่ปรากฏในกฎหมายตราสามดวงว่า “อนึ่ง ถ้าผู้ใดล้มตาย ห้ามอย่าให้เจ้าภาพนิมนพระสงฆสวดพระมาลัยให้นิมนสวด แต่พระอภิธรรม แลสวดให้รวดไปปรกติ อย่าให้ร้องเป็นลำนำ...ถ้าผู้ใดมิฟัง ยังคืนคบหาพระสงฆ สามเณรให้สวดพระมาลัย เล่นตะหลก คนอง...คูหนึ่งแต่หลัง จะเอาตัวเป็นโทษจงหนัก” นี่ก็แสดงให้เห็นถึงความเป็นมาอีกประการหนึ่ง แต่ทว่าจากความข้อนี้ ก็ประจักษ์ว่าในรัชกาลที่ ๑ นั้น มีการห้ามมิให้พระภิกษุสงฆ์ สามเณรสวดพระมาลัยสูตร ถ้ายังขึ้นสวดมิโทษอย่างหนัก

ดังนั้น พิธีศพโดยทั่วไปมักจะสวดพระอภิธรรม ๗ คัมภีร์เป็นส่วนใหญ่ เช่นเดียวกับทางภาคใต้ ก็จะมีการสวดและการแสดงเรื่องพระมาลัยในพิธีศพเหมือนกัน

แต่ทางภาคเหนือ และอีสานจะนิยมให้มีการเทศนาเรื่องพระมาลัยก่อนการเทศน์มหาชาติ หรือบุญพระเวส โดยทางภาคเหนือนิยมทำในเดือนยี่เป็ง ส่วนภาคอีสานจะนิยมทำในเดือน ๔ ทั้งสองภาคมีลักษณะพิธีเช่นเดียวกันคือ ทำเป็นเวลา ๒ วัน ในวันต้นเป็นวันรวม หรือวันโฮมจะมีการเทศน์เรื่องพระมาลัย และวันที่สอง จึงจะเทศน์มหาชาติเวสสันดรชาดก เพื่อแสดงให้พุทธศาสนิกชนทราบว่า การเทศน์มหาชาตินี้เกิดขึ้นตามพระดำรัสของพระศรีอาริยมตไตรย ที่แสดงไว้ในเรื่องพระมาลัย

การสวดพระมอถัยของวัดดาวดึงษาราม

การสวดพระมอถัยของวัดดาวดึงษาราม เป็นการสวดในพิธีศพด้วยทำนองสรภัญญะที่นับว่ามีน้อยมากในเขตกรุงเทพมหานคร ในปัจจุบันบทสวดและทำนองต่าง ๆ ในส่วนของภาคกรกได้รับการถ่ายทอดมาจากวัดเจ้าเจ็ดใน อำเภอสนา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา เมื่อประมาณปี พ.ศ. ๒๔๕๗ ต่อมาได้มีการแต่ง ภาคสวรรค์ และภาคพระศรีอาริย์เพิ่มเติมโดยอาศัยข้อมูลจากสำนวนของวัดต่าง ๆ ในสมัยนั้น และจากคัมภีร์พระมอถัยกลอนสวดที่เป็นสมุดข่อย บทสวดส่วนใหญ่จะตัดเฉพาะเนื้อความที่สำคัญที่เห็นว่าเป็นที่สนใจ และเป็นที่น่าสนใจของผู้ฟัง โดยจะเน้นที่หลักพระพุทธศาสนา คือศีล ๕ และภาคกรกเป็นหลัก โดยทำนองที่ใช้สวดนั้นส่วนใหญ่จะอาศัยทำนองเพลงไทยเดิมเป็นหลัก มีถึง ๒๑ ทำนอง เช่น ทำนองในกาล ทำนองหญิงชาย ทำนองเดินจง ทำนองหลอทยแหละ ทำนองสีนวล ทำนองเปรตสัง ทำนองดาวดึงษ์ เป็นต้น ในส่วนรายละเอียดของทำนองต่าง ๆ จะไม่ขอกล่าวถึงในที่นี้

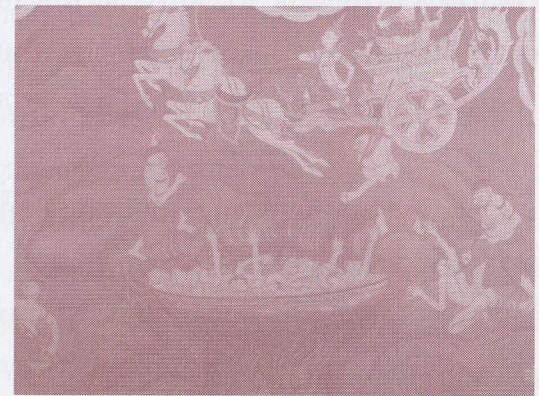
ในส่วนต้นฉบับของวัดดาวดึงษารามนั้น พระเทพปริยัติวิธาน อดีตเจ้าอาวาสรูปที่ ๕ ได้เก็บรักษาไว้ ชื่อว่า “พระมอถัยกลอนสวด” แต่ไม่ปรากฏหลักฐานที่มาชัดเจน สันนิษฐานว่าน่าจะมาจากวัดนาคสโมสร อำเภอบางไทร จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ซึ่งเป็นบ้านเกิดท่านเจ้าคุณพระเทพปริยัติวิธานดังข้อความที่ว่า “หลวงพ่อได้เริ่มเทศน์ตั้งแต่เป็นเณรเป็นเณรซ่อมเทศน์พระมอถัยที่บ้าน” จากข้อความนี้เป็นไปได้ที่ท่านเจ้าคุณพระเทพปริยัติวิธานอาจจะศึกษาและค้นคว้าเรื่องพระมอถัยจากต้นฉบับนี้เพื่อซ่อมเทศน์พระมอถัย จากการสอบถามท่านผู้รู้จึงได้ทราบว่ คนอยุธยาเมื่อราว ๔๐-๕๐ ปีมาแล้ว นิยมนำลูกไปฝากไว้กับวัดเพื่อให้เป็นเด็กวัด และเด็กทุกคนต้องเรียนอักษรขอมให้ได้ เพื่อที่จะอ่านสมุดพระมอถัย เพราะถือ

ว่าเป็นเหมือนกับการสอบเข้านั่นเอง คือถ้าอ่านไม่ได้พระท่านก็จะไม่ให้อยู่ในวัดก็ได้ ต้นฉบับนี้มีจำนวน ๕๔ หน้า เป็นสมุดข่อย จาร(เขียน)ด้วยอักษรขอม เป็นภาษาบาลีและภาษาไทย มีภาพประกอบ ระบุชื่อผู้สร้าง แต่ไม่ได้ระบุปีที่สร้าง ดังปรากฏในหน้าต้น ซึ่งจารด้วยอักษรไทยโบราณว่า

“หนังสือพระมอถัยเล่มนี้ของ ๆทท พระสมิ(พระภิกษุ) มีสมิพรมผู้มีศรัทธาชักพาสาธุสัปบุรุษทั้งหลาย สร้างขึ้นไว้ในพระพุทธศาสนาขอให้อานิสงส์ผลนี้ช่วย ๆทท ท่านทั้งหลายนี้ให้สำเร็จซึ่งมรรคและผลคือพระ โสดาเป็นต้นจนถึงพระนิพพานเถิด....”

ลักษณะตัวอักษรที่จารเป็นหลายลายมือ สันนิษฐานว่าน่าจะเป็นตัวอักษรในสมัยอยุธยาตอนปลายและสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้นผสมกัน

ผู้สวดพระมอถัยของวัดดาวดึงษารามเป็นพระภิกษุที่ได้รับการถ่ายทอดจากรุ่นสู่รุ่นเป็นลำดับมา การสวดจะเริ่มในภาคกรกเป็นอันดับแรก จากนั้นก็เป็นภาคสวรรค์ และพระศรีอาริย์เป็นลำดับ เพื่อแสดงผลของบาปกรรมเสียก่อนแล้วจึงแสดงผลแห่งการทำความคิด หรือผลบุญและบอกถึงเรื่องราวของพระศรีอาริย์เป็นลำดับ

ภาพจิตรกรรมฝาผนังพระอุโบสถวัดดาวดึงษาราม

เขียนให้อ่าน

จินต์แสนดี

ผู้อ่านทุกท่าน คาวดิงษ์สารก็ได้เดินทางมาจนถึงฉบับที่เก่าแล้ว ในฉบับนี้ ผู้เขียนก็จะได้นำเสนอ คำว่า “มงคล” เมื่อใครได้ยินคำว่ามงคลนี้แล้วก็จะไม่มีใครที่จะปฏิเสธคำนี้ได้ว่า เป็นคำที่ไม่ดี หรือเป็นคำที่ไม่มีความหมาย เพราะชีวิตของมนุษย์ทุกคนที่เกิดมาในโลกนี้ล้วนแต่ต้องเกี่ยวข้องกับคำว่า “มงคล” ทั้งนี้ ไม่ว่าคนดีหรือคนไม่ดี ก็ต้องหวังสิ่งที่เป็นมงคลด้วยกันทั้งสิ้น สิ่งไหนที่เป็นสิ่งที่น่าความสุขมาให้ สิ่งไหนที่ทำแล้วให้เกิดความสุข หรือสิ่งดี ๆ ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นกับเราทุกวัน ต่างก็บอกว่าสิ่งนั้นนั่นแหละเป็นมงคล เพราะฉะนั้นคนไทยจึงหนีไม่พ้นจากคำว่า “มงคล”

ต่อไปนี้ผู้เขียนก็จะได้นำกล่าวถึงคำว่า “มงคล” คำว่า “มงคล” หมายความว่า เหตุุนำมาซึ่งความเจริญ มงคล คือ ทางก้าวหน้า ความสุข ความเจริญ สำหรับพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๒๕ ให้ความหมายไว้ว่า มงคล คือเหตุที่นำมาซึ่งความเจริญ พระพุทธเจ้าก็ตรัสมงคลได้ทรงแสดงไว้ให้พุทธศาสนิกชนได้พึงปฏิบัติ นำมาจากบทมงคลสูตรที่พระพุทธเจ้าตรัสตอบปัญหาเทวดาที่ถามว่า คุณธรรมอันใดที่ทำให้ชีวิตประสบความสำเร็จมีหรือไม่ พระพุทธเจ้าก็ได้ตรัสไว้ ๑๘ ประการ คือ

๑.การไม่คบคนพาล ๒.การคบบัญญัติ ๓.การบูชาบุคคลที่ควรบูชา ๔.การอยู่ในถิ่นอันสมควร ๕.เคยทำบุญมาก่อน ๖.การตั้งตนชอบ ๗.ความเป็นพหูสูต ๘.การรอบรู้ในศิลปะ ๙.มีวินัยที่ดี ๑๐.กล่าววาจาอันเป็นสุภาษิต ๑๑.การบำรุงบิดามารดา ๑๒.การสงเคราะห์บุตร ๑๓.การสงเคราะห์ภรรยา ๑๔.ทำงานไม่ให้ค้างค้าง ๑๕.การให้ทาน ๑๖.การประพฤติธรรม ๑๗.การสงเคราะห์ญาติ

๑๘.ทำงานที่ไม่มีโทษ ๑๙.ละเว้นจากบาป ๒๐.สำรวมจากการดื่มน้ำเมา ๒๑.ไม่ประมาทในธรรมทั้งหลาย ๒๒.มีความเคารพ ๒๓.มีความถ่อมตน ๒๔.มีความสันโดษ ๒๕.มีความกตัญญู ๒๖.การฟังธรรมตามกาล ๒๗.มีความอดทน ๒๘.เป็นผู้ว่าง่าย ๒๙.การได้เห็นสมณะ ๓๐.การสนทนาธรรมตามกาล ๓๑.การบำเพ็ญตบะ ๓๒.การประพฤติพรหมจรรย์ ๓๓.การเห็นอริยสัจ ๓๔.การทำให้แจ้งซึ่งพระนิพพาน ๓๕.มีจิตไม่หวั่นไหวในโลกธรรม ๓๖.มีจิตไม่เศร้าโศก ๓๗.มีจิตปราศจากกิเลส ๓๘.มีจิตเกษม

ผู้เขียนจะได้กล่าวถึงที่มาของมงคลที่ปรากฏอยู่ในเว็บ

<http://larnbuddhism.com/milintapanha/mongkol๑๘/> ก็จะได้นำมาเสนอให้ท่านผู้อ่านได้อ่านกัน

บัดนี้ จักได้กล่าวด้วยความบังเกิดแห่งสูตรทั้งหลายนั้นมี ๔ ประการ คือ เกิดขึ้นด้วยอหยาตย์ตนเอง บังเกิดขึ้นด้วยอหยาตย์แห่งผู้อื่น เกิดขึ้นด้วยมิเหตุ และเกิดขึ้นด้วยการถาม ส่วนมงคลสูตรนี้เกิดขึ้นด้วยการถาม คือ เทพยคาทูลถาม พระองค์จึงตรัสเทศนา

บัดนี้ จักได้วิชันานในเรื่องมงคลสูตร โดยเนื้อความเบื้องต้นมีอรรถว่า ดังได้ฟังมา มนุษย์ทั้งหลายอยู่ในชมพูทวีปนี้ทั้งหญิงทั้งชายมาด้วยกัน มาสู่ที่ประชุมมีเมืองประตูเมืองและโรงที่รับแขกเป็นต้น ให้เงินแก่คนที่รู้เล่านิทาน คนที่รู้เล่านิทานเรื่องต่าง ๆ อันเป็นภายนอกพุทธศาสนา อยู่มาวันหนึ่ง ชนทั้งหลายเจรจากันด้วยความสงสัยว่า ความเห็นเป็นมงคล ความได้ยินได้ฟังหรือเป็นมงคล ครั้งนั้น ยังมีบุรุษผู้หนึ่งชื่อว่า ทิฏฐิมงคลิกะ ถือความเห็นเป็นมงคล จึงมีวาจาว่า ความเห็นรูปด้วยจักขุเป็นมงคลยิ่ง คือ เห็นรูปต่าง ๆ มีรูปช้างเผือกและม้าอัสครเป็นต้น จัดเป็นมงคลอันประเสริฐ ๆ ยังมีบุรุษผู้หนึ่งชื่อว่า สุตมงคลิกะ ถือความได้ยินได้ฟังเป็นมงคล จึงกล่าวว่า ความที่ได้ยินได้ฟังเป็นมงคลอันยิ่ง คือ ได้ยินได้ฟังเสียงต่าง ๆ มีเสียงขับร้องพิณพาทย์ระนาดฆ้องเป็นต้น จัดเป็นมงคลอันประเสริฐ ๆ ยังมีบุรุษผู้หนึ่งชื่อว่า มุตมงคลิกะถือความสุดดมลิ้มเลีย

เป็นมงคล จึงกล่าวว่า ความที่ได้สุดคมลึ้มเดียว เป็นมงคลอันยิ่ง คือ ได้สุดคมลึ้มเดียวของต่าง ๆ ที่มีกลิ่นมिरส จัดเป็นมงคลอันประเสริฐ ๆ ครั้งนั้น บุรุษทั้ง ๓ คนก็กล่าวแก่งแย่งซึ่งกันและกัน บุรุษที่ ๑ ถือความเห็นเป็นมงคล เรียกว่า ทิฐุมงคล ๑ บุรุษที่ ๒ ถือความไฉยินได้ฟังเป็นมงคล เรียกว่า สุตมงคล ๑ บุรุษที่ ๓ นั้น ถือความสุดคมลึ้มเดียวเป็นมงคล เรียกว่า สุตมงคล ๑ คนทั้ง ๓ นั้น ถือมงคลต่าง ๆ กัน คนที่ ๑ ถือทิฐุมงคล ๑ คนที่ ๒ ถือสุตมงคล ๑ คนที่ ๓ ถือมุตมงคล ๑ มงคลแปลว่าอย่างไร มงคลมีหรือรตแปลว่า ความเจริญอุดมโดยพิเศษ ความเจริญจะมีแก่ใคร มีแก่ผู้ปฏิบัติตามข้อมงคลที่สมเด็จพระทศพลตรีเสนา มนุษย์ทั้งหลายที่เชื่อบุรุษ ๓ คนนั้นก็นับถือนมงคลเป็นพวก ๆ กัน คือ ทิฐุมงคลบ้าง ถือนสุตมงคลบ้าง ถือนมุตมงคลบ้าง เป็นพวก ๆ กันทั้งมนุษย์และเทพดา

ฝ่ายมนุษย์และเทพดาทั้งหลายที่ไม่เชื่อบุรุษทั้งสาม ก็พากันคิดข้อมงคลว่า อะไรหนอจะเป็นมงคลความเจริญของพวกเราทั้งปวง ความว่า ครั้งนั้น มนุษย์และเทพดาทั้งหลายพากันคิดซึ่งข้อมงคล เบื้องบนตลอดถึงพรหมโลก ๑ ในกาลครั้งนั้น ท้าวสุทธาวาสมหาพรหมทั้งหลายรู้ว่า มนุษย์และเทพดาพากันคิดข้อมงคลก็ยังไม่สำเร็จความปรารถนา จึงพากันมาร้องประกาศแก่มนุษย์ชาวมพุทวิปทั้งปวงว่า ดูก่อนท่านทั้งหลาย ยังอีก ๑๒ ปี สมเด็จพระมหารามุณีจะตรัสมงคลเทศนา ท่านทั้งหลายจงคอยฟังซึ่งข้อมงคลเถิด ร้องประกาศแล้วพากันกลับไป ครั้นล่วง ๑๒ ปี สมเด็จพระชินศรีได้อุบัติขึ้นในโลก เทพดาทั้งหลายในดาวดึงส์ก็พากันไปเฝ้าสมเด็จพระอมรินทรา กราบทูลซึ่งข้อมงคลที่มหาชนและเทพดาถือนกันต่าง ๆ นานาไม่รวมกัน ข้าพเจ้าทั้งหลายนั้นไม่ทราบชัด ขอพระองค์จงทรงตรัสซึ่งข้อมงคลแก่ข้าพเจ้าทั้งปวงเถิด ๑ พระอินทราราชได้ฟังเทพดาทูลซึ่งข้อมงคล ครั้งนั้น พระองค์จึงตรัสถามว่า มงคลเกิดขึ้นในที่ไหน เทพดาทูลว่า เกิดขึ้นในมนุษย์โลก พระองค์จึงถามว่า สมเด็จพระพุทธเจ้าอยู่ในที่ใดเล่า เทพดาทูลว่า พระพุทธองค์ทรงอยู่ในมนุษย์โลก พระอินทร์ตรัสว่า ถ้าอย่างนั้นเราทั้งหลายพากันไปทูลถามพระพุทธเจ้าเถิด จึงจะรู้ซึ่งข้อมงคล

ตรัสดังนี้แล้ว จึงมีเทพาัญญาให้เทพาดองค์หนึ่งทูลถามข้อมงคล แต่พระทศพลให้แจ้งทุกประการ ส่วนท้าวมัจฉวานก็พาเทพยดาลงมาสู่ชมพูทวีป เพื่อทูลถามข้อมงคลแก่พระสัพพัญญู ณ กาลครั้งนั้น ๑

สมเด็จพระพุทธองค์ทรงประทับอยู่ในพระเชตะวันมหาวิหารที่อนาถบิณฑิกเศรษฐีสร้างถวาย ครั้งนั้น ยังมีเทพยดาองค์ใดองค์หนึ่ง ไม่มีชื่อปรากฏในบาติครันล่วงปฐมยามราตรีกระทำรำสมีให้สว่างทั้ง ๘ ทิศ ก็พากันเข้าไปเฝ้าพระพุทธองค์ถึงที่ประทับ ถวายอภิวัตของค์สมเด็จพระบรมศาสดาแล้ว ยืนอยู่ที่ควรส่วนข้างหนึ่ง ขณะนั้นเทพยดาทั้งหลายในหมื่นจักรวาล พากันมาสโมสรประชุมกันเป็นอันมาก เพื่อจะฟังซึ่งข้อมงคลปัญหา

ทั้งเทพดาในสวรรค์และท้าวมหาพรหม มาประชุมกันในห้องจักรวาลขัดเขียดเขียดซึ่งกันและกันเป็นอันมาก ในที่ประมาณเท่าปลายแห่งขนทราย เทพดาทั้งหลายก็อยู่ได้ ๑๐ องค์บ้าง ๒๐ องค์บ้าง ร้อยหนึ่งบ้าง พันหนึ่งบ้าง เพื่อจะฟังซึ่งข้อมงคลจึงเกลื่อนกล่นกันมา ครั้งนั้น เทพดาตนหนึ่งจึงทูลถามซึ่งข้อมงคลเป็นคาถาว่า *พะหุเทวามะนุสสา จะ มังคะลานิ อะจินตะยุง* เป็นต้น ข้าแต่พระทศพลผู้ทรงคุณอันประเสริฐ มนุษย์และเทพดาทั้งหลายพากันคิดซึ่งข้อมงคล ปรารถนาซึ่งความเจริญสุขในโลกนี้และโลกหน้า ขอพระองค์จงทรงพระกรุณาตรัสเทศนาซึ่งข้อมงคล ความเจริญผลสุขสวัสดิ์แก่สรรพสัตว์ทั้งหลายทั้งปวงเถิด พระพุทธเจ้าข้า

ครั้งนั้น สมเด็จพระผู้มีพระภาคเจ้าเป็นอันงามอาศัยซึ่งเทพดาทูลถามมงคลปัญหา พระองค์ทรงพระกรุณาตรัสเทศนาซึ่งข้อมงคล ๓๘ ประการ ด้วยพระคาถาว่า *อะเสวะนา จะ พาลานัง* เป็นต้น

ในฉบับหน้าก็จะได้กล่าวถึงมงคลแต่ละข้อว่า มีความหมายอย่างไร ก็คงพบกันในฉบับหน้า....

กรรมใดใครก่อ

“กฎแห่งกรรม”

.....พระมหามงคล จกกวโร

กรรม คือ การกระทำ ถ้าคนเราทำดีก็จะได้ผลของการกระทำที่ดี แต่ถ้าในกรณีที่เราทำไม่ดี ไม่ว่าจะเกิดทางกาย วาจา หรือทางใจ ผลของการกระทำมันก็จะตอบสนอง แม้แต่หลักคำสอนขององค์พระสัมมาสัมพุทธเจ้า ก็บัญญัติไว้ในโอวาทปาฏิโมกข์ว่าสิ่งที่ควรปฏิบัติ ๓ ประการ คือ ให้ทำความดี ให้ละความชั่ว และทำจิตใจให้บริสุทธิ์ ถ้าเราไม่ทำความดี ไม่ละความชั่ว ไม่ทำจิตใจของตนให้มั่นคง ทำแต่สิ่งที่ผิดในหลักของการประพฤติปฏิบัติ ผลของมันก็จะให้สุขในเบื้องต้น และผลของการกระทำก็จะตอบแทน เมื่อถึงเวลาอันสมควร และผลตอบแทนนั้นเราเรียกว่า กฎแห่งกรรม

เรื่องนี้เป็นเรื่องจริง ที่ผู้เขียนเห็นมาตลอด มีครอบครัว ๆ หนึ่งฐานะพอมีอันจะกิน อยู่กันพร้อมหน้า พ่อ แม่ ลูก ประกอบด้วย ลูกสาว ๒ คน ลูกชาย ๑ คน สมมติว่าชื่อนายเชียว ประกอบกับความเป็นลูกชายคนเดียวของครอบครัว นายเชียวจึงเป็นที่รักและตามใจของพ่อและแม่ อยากได้อะไรต้องได้ เทียวเล่นกินเหล้าเมายา ค่าพ่อตีแม่สารพัด เมื่อถึงวัยที่จะมีครอบครัว ลูกสาวทั้ง ๒ ก็แยกไปมีครอบครัว ส่วนนายเชียวหลังจากแต่งงานแล้วไม่ได้แยกไปอยู่ที่อื่น อาศัยอยู่กับพ่อแม่ จนมีลูกสาว ๒ คน แต่ความที่อยากมีลูกชาย จึงไปขอเด็กชายมาเป็นบุตรบุญธรรม เอาใจสารพัดคอยๆ ต่อมาภรรยาที่ตั้งครรภ์ และคลอดบุตรมาเป็นผู้ชาย ความลำเอียงในความรักลูกจึงเกิดขึ้น รักลูกชายของตนเองมากกว่า

ลูกบุญธรรม เมื่อเริ่มมีปัญหามากขึ้น ลูกบุญธรรมก็ตีตัวออกห่าง ลูกชายแท้ๆ ก็หาทางออกโดยการดื่มสุรา เมื่อดื่มสุราก็ทำให้ขาดสติ เริ่มด่าพ่อ และบางครั้งถึงกับทุบตี พ่อและแม่ ด้วยผลของการกระทำหรืออะไรไม่รู้ได้ ต่อมานายเชียวผู้เป็นพ่อ ก็เกิดป่วยเป็นอัมพาต ช่วยเหลือตัวเองไม่ได้ ไม่มีใครดูแลแม้แต่ลูกๆ ของตนเอง ท่านผู้อ่านเชื่อหรือไม่ว่า คนที่ไม่เคยทิ้งลูกเลย แม้ลูกโหดร้ายหรือเลวขนาดไหน ก็คือพ่อและแม่ พ่อแม่ของนายเชียวต้องคอยดูแลป้อนข้าวป้อนน้ำ หมอที่ไหนดีๆ ก็พยายามพาไปรักษาจะลำบากขนาดไหน ไม่เคยบ่น ลูกสาวทั้ง ๒ รู้ว่าพ่อป่วยเป็นอัมพาตก็ไม่เคยมาดูแล ลูกชายที่ขอมมาเลี้ยงก็มา ดูแลบ้างเป็นบางโอกาส ส่วนลูกชายแท้ๆ ของตนก็ไม่เคยมาดูแล เทียวคบเพื่อนไม่ดี คิดเหล้าติดยา เรียนก็ไม่จบ ต่อมาไม่นานพ่อผู้ดูแลปรนนิบัติลูกที่เป็นอัมพาตก็เสียชีวิตลง ลูกที่ถูกเลี้ยงตามใจมาตลอด ที่นอนป่วยเป็นอัมพาต ไม่มีโอกาสรู้เลยว่าพ่อของตัวเองตาย เพราะพี่น้อง และญาติ ๆ ต้องปิดข่าวการตายของพ่อ เพราะกลัวเสียกำลังใจ เพราะช่วงนั้นอาการของเขาก็ไม่ค่อยดีเหมือนกัน ไม่มีโอกาสแม้จะตอบแทนบุญคุณของพ่อ ไม่มีโอกาสแม้จะกราบศพพ่อ และไม่มีแม้โอกาสจะได้เผาศพพ่อผู้บังเกิดเกล้าของตัวเอง ทุกวันนี้บุคคลนี้ก็ยังมีชีวิตอยู่ ลูกๆ ไม่เคยมาดูแล เป็นภาระหนักแก่แม่บังเกิดเกล้าที่อายุประมาณเกือบจะ ๘๐ ต้องมาดูแลลูกชายของตัวเองที่นอนป่วยเป็นอัมพาตเกือบ ๒๐ ปี แทนที่บุคคลที่เป็นลูกจะดูแลพ่อและแม่ แต่ต้องกลับให้พ่อและแม่มาดูแล มันช่างเป็นภาพที่น่าสลดและสังเวช แก่บุคคลที่พบเห็น สุดท้ายก็ต้องขอภัยที่เอาชีวิตของท่านมาเขียนโดย ที่ไม่ได้ขออนุญาต เพื่อที่เอาเรื่องของท่านมาเป็นอุทาหรณ์ ต่อชนรุ่นหลังต่อไปว่า ควรเป็นผู้มีความกตัญญูกตเวทิต่อบุคคลที่เป็นบิดามารดา และผู้มีพระคุณ เพราะถ้าเราเป็นคนอกตัญญู ไม่รู้คุณของบิดามารดา ทำตัวไม่อยู่ในกฎเกณฑ์ ของความเป็นมนุษย์ แล้วชีวิตของท่านจะประสบความสำเร็จอย่างไร

พระธรรมนำสุข

พระมหาสุทนต์ ติสุธรวาทิ

อะนิจจา ะตะ สังขารา

สังขารทั้งหลายไม่เที่ยงหนอ

คนไทยนับถือศาสนาพุทธไปงานศพ มักจะได้ยินพระสวดเป็นภาษาบาลีว่า “อะนิจจา ะตะ สังขารา” รู้เรื่องมั่ง ไม่รู้เรื่องมั่ง ก็นั่งฟังกันจนจบ

ในวงการวัด รู้ความหมายกันดี แปลอย่างที่ตั้งเป็นหัวข้อนั่นแหละ

อะนิจจา หรือ อะนิจจัง ความหมายเดียวกัน หมายถึงไม่เที่ยง ทุกสิ่งไม่เที่ยง ไม่คงที่ เปลี่ยนแปลงตลอดเวลา ที่จริงเรื่องไม่เที่ยงนี้ เข้าใจได้ไม่ยากนัก เห็นกันได้ทั่วไปในชีวิตประจำวัน คำว่า **ไม่เที่ยง** มีคำที่ใช้ขยายได้อีก ๔ คำ คือ ความสิ้นไป ความเสื่อมไป ความแตกทำลาย และความสูญหาย ในพระไตรปิฎก แสดงความหมายไว้ว่า **ชื่อว่าไม่เที่ยง** โดยความหมายว่าเป็นของสิ้นไป มีคำอธิบายต่อไปว่า เกิดขึ้นในที่ใด ก็ดับไปในที่นั้น เช่น รูปเกิดในอดีต ก็ดับไปในอดีต เกิดในอนาคตก็ดับไปในอนาคต เกิดในปัจจุบันก็ดับไปในปัจจุบัน หรือรูปที่ประณีตก็ดับไปในขณะประณีต ที่หยาบก็ดับไปในขณะหยาบ เกิดในขณะใด ก็ดับไปในขณะนั้น ไม่สามารถไปต่อได้ เกิดดับอยู่ชั่วขณะ สรรพสิ่งทั้งหลายไม่ว่าจะเป็นจิตหรือวัตถุเป็นสิ่งไม่เที่ยง ตั้งอยู่ชั่วขณะแล้วดับไป ไม่มีอะไรเที่ยงแท้ ต้องเปลี่ยนแปลงไปทุกขณะ การยึดถือทัศนนะว่าสรรพสิ่งตั้งอยู่ชั่วขณะ (ขณิกะ) นี้ ทำให้พุทธศาสนาได้ชื่อว่า ขณิกาวาท

ในคัมภีร์วิสุทธิมรรค มีคำอธิบายเรื่องความไม่เที่ยงไว้หลายนัยในระดับต่าง ๆ กัน โดยเริ่มจากหยาบไปจนถึงละเอียดมากที่สุด เช่นว่า

ชีวิตของมนุษย์ เมื่อมองจากเบื้องต้นจนถึงวาระสุดท้ายคือจากเกิดจนถึงตาย เริ่มต้นด้วยการเกิดและสิ้นสุดลงที่การแตกดับ แบ่งซอยลงไปเรื่อย ๆ จากช่วงวัยทั้ง ๓ แต่ละวัย ช่วงระยะ ๒๐ ปี หนึ่ง ๆ ช่วงเวลา ๑๐ ปี หนึ่ง ๆ ช่วงปีหนึ่ง ช่วงฤดูหนึ่ง ๆ ช่วงเดือนหนึ่ง ๆ ช่วงวันหนึ่ง ๆ ช่วงยามหนึ่ง ๆ จนกระทั่งช่วงการเคลื่อนไหวแต่ละครั้งแต่ละหน ตลอดไปจนถึงมองเห็น การเปลี่ยนแปลงไปทุกขณะ เป็นต้น เมื่อมองเช่นนี้จะทำให้เห็น ความแตกแยกและความดับหรือการเริ่มต้น และการแตกสลายกระชั้นถี่เข้า เห็นความไม่เที่ยง ไม่คงที่ของสรรพสิ่ง

พระอรรถกถาจารย์นิยมให้ความหมายไว้ว่า อาการที่มีแล้วก็ไม่มี (คือปรากฏมีขึ้นแล้วหายไป) ชื่อว่าไม่เที่ยง โดยความหมายว่า มีแล้ว ก็ไม่มีในทีบางแห่งได้ให้คำอธิบายที่แตกต่างออกไปว่า “ชื่อว่าไม่เที่ยง เพราะภาวะคือ เป็นสิ่งที่มีความเกิดขึ้น ความเสื่อมไปและความเปลี่ยนแปลงไปเป็นอย่างอื่น หรือเพราะความเป็นสิ่งมีแล้วไม่มี” มีการประมวลคำที่ขยายไว้ ๔ ประการ คือ

๑. เพราะเป็นไปโดยการเกิดและสลายไปคือเกิดขึ้นแล้วสลายไป
๒. เพราะเปลี่ยนแปลงลงไปเรื่อย ๆ
๓. เพราะเป็นของชั่วคราว ตั้งอยู่ชั่วขณะ
๔. เพราะขัดแย้งต่อความเที่ยง นั่นคือไม่ยอมรับรูปแบบของความเที่ยง

โดยสภาวะของมันปฏิเสธความเที่ยงอยู่ในตัว

สรุปความหมายของไม่เที่ยง คือ ภาวะที่ทุกสิ่งทุกอย่างเกิดดับ ๆ อยู่ทุกขณะ เปลี่ยนแปลงไปเรื่อย ๆ ไม่มีที่สิ้นสุด ไม่สามารถดำรงอยู่ได้อย่างเที่ยงแท้ถาวร ตั้งอยู่ได้ชั่วขณะ

ก้าวไปบนหนทางธรรม

คนใกล้วัด

ปริยัติ ปฏิบัติ ปฏิเวธ

ขอกราบอนุโมทนาต่อพระรัตนตรัยและครูบาอาจารย์ทุกท่าน ผู้เขียนขอโอกาสพูดถึงสภาพทางสังคมในปัจจุบันนี้ ก่อนที่จะโยงเข้าเรื่องของการปฏิบัติธรรม คนทุกวันนี้เป็นทุกข์มากขึ้น ทุกข์จากปัญหาเศรษฐกิจและปัญหาทางการเมือง โดยเฉพาะปัญหาความขัดแย้งในสังคมที่รุนแรงขึ้น โดยปกติแล้วความขัดแย้งเกิดขึ้นได้จาก ๒ สาเหตุ คือ ความขัดแย้งทางความคิด และความขัดแย้งทางผลประโยชน์

ปัญหาความขัดแย้งทางความคิด คงไม่มีใครสามารถตัดสินถูกผิดได้ ขึ้นอยู่กับสภาพแวดล้อมหลาย ๆ อย่าง ไม่อย่างนั้นในการศึกษาเศรษฐศาสตร์ รัฐศาสตร์ คงไม่มีแนวคิดระบอบประชาธิปไตย สังคมนิยม หรือคอมมิวนิสต์ ให้เราได้ศึกษาเรียนรู้ถึงข้อดีข้อเสียในแต่ละแนวคิด การบริหารตามสถานการณ์ เป็นสิ่งที่เคยพูดถึงมานานแล้ว ระบอบประชาธิปไตย เป็นระบอบที่ทำให้เสรีภาพทางความคิด และการแสดงออก เป็นระบอบที่จัดการกับความขัดแย้งทางความคิดอย่างมีกฎเกณฑ์ ถ้าไม่เคารพในกฎกติกาแล้ว กลไกของระบอบประชาธิปไตย ก็คงทำงานได้ยาก

ปัญหาความขัดแย้งทางผลประโยชน์ ก็เกิดจากกิเลสของคน คำว่า “ผลประโยชน์” ครอบคลุมทั้งที่เป็นตัวเงินและไม่ใช่ว่าเงิน คนที่เคยได้อะไรแล้วไม่ได้ คนที่ได้รับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงนโยบาย ทั้งในระดับ

ประเทศ คือ นโยบายของรัฐ และในระดับองค์กร คือ นโยบายของคณะกรรมการบริหาร การเปลี่ยนแปลงทุกครั้ง จะมีทั้งผู้ได้รับและผู้เสียผลประโยชน์ ถ้าทุกคนคิดแต่จะต้องเป็นผู้ได้รับอยู่ตลอดเวลา ไม่ยอมที่จะเสียบ้าง ก็จะเกิดความคับข้องใจ และอาจจะถึงขนาดเกลียดชังกัน

สิ่งสำคัญในขณะนี้คือ ทุกคนต้องมีสติ ตั้งสติในการคิด พูด ทำ นอกจากจะมองคนอื่นแล้ว ยังต้องรู้จักมองตัวเองด้วย พระพุทธศาสนา เน้นเรื่องการมีสติสัมปชัญญะ การปฏิบัติธรรม ก็คือการรู้ลงมาที่กายที่ใจของตัวเอง ที่สุดแล้วคือความเป็นปกติธรรมดาของกายและจิตนี้เอง เมื่อไม่นานมานี้ ผู้เขียนได้คุยกับนิสิตปริญญาเอก สาขาพุทธศาสตร์ เธอได้วิจารณ์หนังสือธรรมของนักปฏิบัติ และเผยแพร่ท่านหนึ่ง ว่ามีเนื้อหาที่ธรรมดามาก เพียงแค่นี้ก็สามารถเขียนหนังสือธรรมออกมาขายได้แล้วหรือ ถ้าได้เรียนปริญญาเอกทางพุทธศาสตร์ จะรู้ว่าพระพุทธศาสนามีรายละเอียดอีกซึ่งอีกมาก

ผู้เขียนเองไม่ได้เรียนปริญญาเอกพุทธศาสตร์ เลยไม่เข้าใจในสิ่งที่เธอพูดถึง ไม่เคยเรียนปริยัติธรรม หรืออภิธรรมเป็นเรื่องเป็นราว ก็เพียงอาศัยอ่านหนังสือธรรมของครูบาอาจารย์หลาย ๆ ท่าน จดจำคำสอนของครูบาอาจารย์ที่ได้เคยสนทนาธรรมกัน และได้ปฏิบัติมาบ้าง สิ่งที่ผู้เขียนนำเสนอ จึงเกิดจากประสบการณ์ในการปฏิบัติธรรมจริง ๆ โดยมีพระปริยัติธรรมข้อหลัก ๆ อ้างอิง ถ้ามีข้อผิดพลาด หรือไม่ตรงกับความเข้าใจของท่านผู้อ่านที่ได้ศึกษาเล่าเรียนมา ก็ต้องขออภัยไว้ ณ ที่นี้ด้วย เพราะผู้เขียนก็ยังอยู่ในฐานะนักศึกษาทางพุทธศาสนา ภูมิธรรมก็ยังอ่อนด้อยอยู่

ปริยัติ ปฏิบัติ และปฏิเวธ ยังมีคนจำนวนมากให้ความสำคัญไม่เท่าเทียมกันระหว่างปริยัติกับปฏิบัติ ผู้เขียนจึงอยากจะนำมาขยายความเน้นย้ำอีกครั้งตามที่ได้ฟังครูบาอาจารย์ท่านสอนมา มีท่านผู้รู้ท่านหนึ่งได้นำมาเรียงร้อย

เชื่อมโยงกับอริยสัจ ๔ อันเป็นเนื้อแท้ของพระพุทธศาสนา ไว้ที่น่าฟังว่า การรู้จักสภาวะของทุกข์ สมุทัย นิโรธ และมรรค นี่คือการศึกษานในเชิงปฏิบัติ การที่รู้ว่าทุกข์ต้องรู้ สมุทัยให้ละ นิโรธทำให้แจ้ง มรรคทำให้เจริญ นี่คือการปฏิบัติ และเมื่อรู้ทุกข์แล้ว ละสมุทัยแล้ว แจ้งนิโรธแล้ว เจริญมรรคเสร็จแล้ว งานสุดท้ายเสร็จแล้ว นี่คือปฏิเวธ ครูบาอาจารย์ท่านจึงกล่าวไว้ว่า พระปริยัติธรรมเป็นเหมือนแผนที่ที่มีความกว้างขวางและละเอียดลึกซึ้งมากที่สุด เพราะเป็นที่รวมภูมิความรู้บางส่วนของพระพุทธเจ้าและพระมหาสาวกอีกหลายรูปเข้าไว้ด้วยกัน และสภาวะจริงที่พระปริยัติธรรมต้องการสื่อ จะรู้ได้ด้วยการปฏิบัติเท่านั้น ผู้ศึกษาพระปริยัติธรรมจึงไม่ควรละทิ้งการปฏิบัติ ไม่เช่นนั้นก็จะไม่ซาบซึ่งถึงสภาวะธรรมอันปรากฏคำอธิบายอยู่ในพระปริยัติธรรม และนักปฏิบัติก็ไม่ควรดูหมิ่นพระปริยัติธรรม เพราะจะรู้ว่าการปฏิบัติอยู่ในแนวทางที่ถูกต้องหรือไม่ ก็ต้องนำพระปริยัติธรรมมาวิเคราะห์

การแบ่งแยกใช้คำว่า “นักปริยัติ” หรือ “นักปฏิบัติ” ทำให้เกิดตัวตน นำมาซึ่งความขัดแย้งได้ ครูบาอาจารย์ท่านใช้คำว่า “นักศึกษา” ซึ่งท่านกล่าวว่า คำว่า “ศึกษา” บอกให้เราทราบว่ สิ่งที่เราจะต้องทำคือ การเรียนรู้ความจริง และสิ่งที่ได้มาก็คือองค์ความรู้ การเรียนรู้ความจริงในพุทธศาสนา คือ การเรียนรู้สิ่งที่เรียกว่า “ตัวเรา” ซึ่งคือรูปนาม ภายใจนี้เอง ซึ่งวิธีการเรียนรู้ คือ การเจริญไตรสิกขา จนเกิดเป็นองค์ความรู้ คือรู้แจ้งในอริยสัจ ๔ ซึ่งประกอบด้วย การรู้ทุกข์ คือ รู้แจ้งแจ้งว่ากายใจ มีลักษณะเป็นไตรลักษณ์ เป็นอันละสมุทัย หรือตัดหา คือ ได้แก่ความอยากที่จะให้ตัวเรามีความสุข และพ้นทุกข์ แล้วประจักษ์แจ้งนิโรธ หรือนิพพานในฉับพลัน การรู้ทุกข์ สมุทัย แจ้งนิโรธ นี่คือการเจริญมรรค

เคยมีผู้ถามผู้เขียนว่า จำเป็นต้องศึกษาทฤษฎีก่อนลงมือปฏิบัติหรือไม่ ผู้เขียนเองก็เริ่มจากการอ่านหนังสือมาก่อนจะเข้ามาฝึกปฏิบัติ แต่ประสบการณ์ในชีวิตก็สอนเรามาพอสมควร จนทำให้อ่านหนังสือธรรมได้เข้าใจเร็วขึ้น แม้เมื่อศึกษาพระพุทธศาสนาในภาคปฏิบัติแล้ว สภาวะบางอย่างก็เกิดขึ้นก่อน แล้วจึงได้อ่านเจอภาคทฤษฎีที่สนับสนุนความเข้าใจในสภาวะที่ได้เห็นนั้น เอาเป็นว่า ผู้เขียนคงไม่สรุปว่า ต้องศึกษาปริยัติก่อนปฏิบัติหรือไม่ ขึ้นอยู่กับแต่ละบุคคล แต่ทั้งสองอย่างจะสนับสนุนซึ่งกันและกัน การศึกษาแต่ปริยัติธรรมอย่างเดียว บางคนจะเข้าใจว่าตัวเองรู้หมดแล้ว เวลาปฏิบัติก็อาจปรุงแต่งไปตามสัญญาที่จดจำมา การศึกษาในภาคปฏิบัติ ถ้าเดินถูกแนวทางที่อ้างอิงได้ตามพระปริยัติธรรม ทำให้ได้เห็นสภาวะธรรมเกิดปัญญาทางธรรมแล้ว จึงจะเข้าใจความแตกต่างลุ่มลึกระหว่างปัญญาจากการอ่านการฟัง และปัญญาจากการภาวนา และสามารถเข้าถึงปฏิเวธได้ในที่สุด

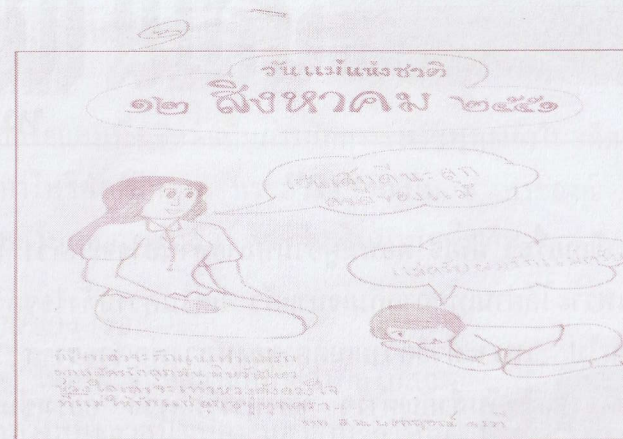
ถ้าเราสามารถทำตัวเป็น “นักศึกษา” ทางพระพุทธศาสนาได้อย่างครบถ้วนแท้จริง ความทุกข์ในชีวิตจะลดลง ไม่สร้างปัญหาให้แก่ตนเองและสังคม อย่างน้อยถ้าทุกคนมีสติมองเข้ามาที่กายใจตนเอง เห็นกิเลสของตนเอง ความคิดที่จะทำอะไรที่เป็นการต่อสู้แย่งชิงทำลายล้างกัน เพื่อสนองตัณหาทางความคิด หรือความขัดแย้งทางผลประโยชน์ ก็จะพลอยลดลงไปด้วย ในระยะหลังผู้เขียนมักจะได้อินครูบาอาจารย์ท่านพูดอยู่เสมอว่า “คนทุกวันนี้ น่าสงสาร” แรก ๆ ผู้เขียนถึงงอยู่ ยังเข้าไม่ถึงอารมณ์ความรู้สึกลึกตรงนั้น ได้เห็นคนที่เข้ามากราบท่านจำนวนไม่น้อย เป็นคนที่มีชื่อเสียงประสบความสำเร็จในทางโลก มีฐานะทางการเงินและสังคมอยู่ในขั้นที่ดี แต่บางคนพอกลับไป ท่านกลับบอกกับพวกเราว่าคน ๆ นั้นเป็นคนน่าสงสาร เพราะความไม่รู้แล้วไปยึดมั่นอยู่กับบางสิ่งบางอย่าง ผู้เขียนเองเริ่มเข้าใจและก็เห็นจริงดังที่ท่านพูดไว้

ความเป็นผู้รู้ ผู้ตื่น ผู้เบิกบาน นำความสุขอย่างแท้จริงมาสู่ชีวิต เห็นผู้ปฏิบัติหลายท่าน ทั้งชายและหญิง แม้จะอายุมากแล้วยังดูดีผ่องใส เย็นตาเย็นใจ ผู้เขียนมักจะได้ยินครูบาอาจารย์ท่านพูดเล่นอยู่เสมอว่า “เฮ้อ! ปฏิบัติเข้า สาว ๆ จะได้สวย เจ้าเรียกสวยออกมาจากข้างใน” ผู้เขียนก็ว่าจริงนะ คนที่มีความเห็นถูกต้องก็จะเข้าใจ แต่บางคนที่ไม่รู้ ไม่เคยสัมผัสความสุขจากการภาวนา ก็คงไม่เข้าใจ คิดว่าได้ไปอยู่ในที่สวยงาม อากาศดี ๆ ก็จะดูดีไปเอง นี่ก็เป็นความไม่รู้อีกเหมือนกัน ไม่อย่างนั้นคนที่ไปพักผ่อนในต่างประเทศที่วิวสวย ๆ อากาศดี กลับมาคงต้องดูผ่องใสทุกคน แต่ผู้เขียนไม่เห็นอย่างนั้น เป็นเพียงความสุขลึ้มทุกข์ ไปเปลี่ยนบรรยากาศเพียงชั่วคราว แล้วต้องกลับมาเจอกับผัสสะต่าง ๆ ทางโลก ทำให้จิตเศร้าหมองไปอีก พวกที่พยายามดับทุกข์ด้วยวิธีการต่าง ๆ ก็เช่นกัน พวกนี้ยังเป็นพวกหลงโลก เป็นคนที่น่าสงสารอย่างที่ครูบาอาจารย์ท่านกล่าวไว้

การภาวนาต้องทำให้ได้ในชีวิตประจำวัน จึงจะถือว่าเอาตัวรอดได้อย่างแท้จริง แม้แต่คนที่รู้จักการภาวนาแล้ว ยังต้องมีความเพียรไม่ประมาท จึงจะก้าวหน้าในหนทางนี้ได้ ผู้เขียนเองยังอ่อนด้อย บ่อยครั้งที่สติยังตามไม่ทัน ยังหลงไปกับโลก โกรธ หลง แล้วจิตใจต้องเศร้าหมอง แต่อย่างน้อยก็รู้ตัวและตั้งหลักได้เร็วขึ้นกว่าเดิม ครูบาอาจารย์ท่านจะสอนอยู่เสมอ ให้เห็นกิเลสให้มาก ๆ รู้แล้วก็ป็นกลาง และถ้าไม่จำเป็นก็อย่าเข้าไปคลุกคลี ก็คงต้องทำความเพียรต่อไป เพื่อที่จะเป็นผู้พ้นทุกข์ได้อย่างแท้จริง

พักสายตาด้วยการว้ตุน

ภาพบน) สามเณรพลกฤษณ์ ตรีทิ

(ภาพล่าง) สามเณรสัทสน์ พิโรจน์รัมย์

เก็บป่าเล่า

หมากเก็บ

“เจ”

ถ้าจะเขียนเรื่อง กินเจ ตอนนี้ผู้อ่านหลายท่านอาจจะคิดว่า ไม่เข้าไปสักหน่อยหรือ เพราะได้ผ่านเทศกาลกินเจมาแล้ว แต่ในความตั้งใจของผู้เขียนนั้น คิดว่าไม่ซ้ำเกินไป เพราะด้วยความเมตตาของหลวงพ่ोज้าอาวาส ในการจัดกิจกรรมปฏิบัติธรรมในวันสำคัญต่างๆ ของทางวัดคาวฯ อย่างเช่นวันที่ ๑๒ สิงหาคม หรือวันแม่ และในวันที่ ๕ ธันวาคม หรือวันพ่อของทุกปี ท่านได้ปรารถนาว่า การที่ญาติโยมมาถือศีลในแต่ละครั้ง ถึงการปฏิบัติธรรมจะเป็นมหากุศลของชีวิตแล้ว แต่ก็ควรละเว้นจากการเบียดเบียนชีวิตของผู้อื่นสักชั่วระยะเวลาหนึ่งก็ยังดี ดังนั้นผู้เขียนจึงขอเก็บเรื่องราวเกี่ยวกับประเพณีความเชื่อในการกินเจมาแล้ว เพื่อเป็นเกร็ดความรู้เล็กๆ น้อย ๆ

ความเชื่อเรื่องการกินเจ

ตามตำนานเล่าว่า เกิดมาในสมัยที่ชาวจีนถูกรุกรานโดยชนชาติแมนจู ซึ่งเข้าปกครองประเทศจีน และบังคับให้ชนชาติจีนยอมรับวัฒนธรรมของตน อาทิ การไว้ทรงผมเยี่ยงแมนจู คือ โคนศีรษะโล้นทางด้านหน้าและไว้ผมยาวทางด้านหลัง ซึ่งหลายคนคงจะชินตาในภาพยนตร์จีนที่นำมาฉายทางทีวี ในสมัยนั้นมีคนจีนกลุ่มหนึ่งรวมตัวกันต่อต้านชาวแมนจู โดยใช้หลักทางธรรมเข้ามาร่วมด้วย ชาวจีนกลุ่มนี้ นุ่งขาว ห่มขาวและไม่รับประทานเนื้อสัตว์ ซึ่งมีความเชื่อว่าการประพฤติปฏิบัติตามแนวทางนี้จะช่วยสร้างความเข้มแข็ง ให้กับกลุ่มของตน

จนสามารถต้านทานชาวแมนจูได้ คนกลุ่มนี้เรียกตัวเองว่า “หงั๋วท้วง” ซึ่งแม้จะได้ต่อสู้อย่างอาภาย แต่ท้ายที่สุดก็ไม่สามารถต้านทานการรุกรานของชาวแมนจูได้ เมื่อถึงวันขึ้น ๑ ค่ำ เดือน ๕ ชาวจีนที่ยังคงอยู่ภายใต้การปกครองของชาวแมนจู จึงพากันถือศีลกินเจ เพื่อรำลึกถึงเหล่านักสู้ “หงั๋วท้วง” ที่ได้ต่อสู้พลีชีพในครั้งนั้น

อีกกระแสหนึ่งเชื่อว่าเป็นการสักการะพระพุทธเจ้าในอดีต ๗ พระองค์ และพระมหาโพธิสัตว์อีก ๒ พระองค์ รวมเป็น ๙ พระองค์ ในพิธีกรรมนี้ สาธุชนจึงงดเว้นจากการฆ่าสัตว์ ตัดชีวิต หันมาบำเพ็ญศีล

ความหมายของ “เจ”

“เจ” ในภาษาจีนมีความหมายว่า “อุโบสถ” เป็นคำแปลทางพุทธศาสนา นิกายมหายาน การกินเจนั้นแต่เดิมหมายความถึง “การรับประทานอาหารก่อนเที่ยงวัน” ตามแบบอย่างของพระพุทธศาสนา เราจะเห็นตัวอย่างชาวพุทธรักษาอุโบสถศีล หรือรักษาศีล ๘ ด้วยการไม่รับประทานอาหารหลังจากเที่ยงไปแล้ว แต่สำหรับพุทธนิกายมหายานนั้น การรักษาอุโบสถศีลจะรวมถึงการไม่รับประทานเนื้อสัตว์ด้วย จึงนิยมเรียกการไม่กินเนื้อสัตว์ไปรวมกับการกินเจ จนถึงปัจจุบัน ผู้ที่รับประทานอาหารครบ ๓ มื้อ แต่ไม่กินเนื้อสัตว์ยังคงเรียกว่า “กินเจ” ความหมายของการกินเจ จึงหมายถึง การรักษาศีล ปฏิบัติธรรมทั้งกาย วาจา และใจ ไม่ใช่หมายความเพียงการไม่รับประทานเนื้อสัตว์เท่านั้น การปฏิบัติธรรมร่วมไปด้วยจึงจะครบเป็น “การถือศีล-กินเจ” อย่างแท้จริง

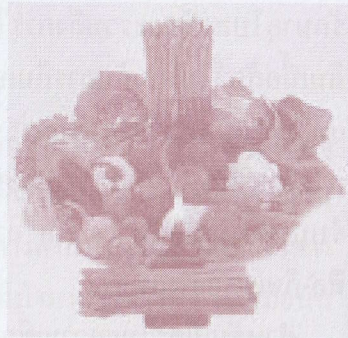
สำหรับเมืองไทยความเชื่อเรื่องการกินเจ เป็นไปในแนวทางของการละเว้นการเอาชีวิตของสัตว์ เพื่อเป็นสักการบูชาแก่พระพุทธเจ้า และมหาโพธิสัตว์ กวนอิม อาจเนื่องจากการแพร่หลายของการละเว้นการกินเนื้อวัว ในกลุ่มคนที่นับถือ “เจ้าแม่กวนอิม” การกินเจ จึงเป็นอีกหนึ่งพิธีกรรมเพื่อสักการะ

การปฏิบัติตัวในช่วงเทศกาลกินเจ^{๑๑}

เมื่อตั้งมั่นที่จะถือศีลและกินเจ ในช่วงเทศกาลกินเจ ๕ วัน ๕ คืนนี้แล้ว ก็ควรจะศึกษาข้อห้ามต่าง ๆ ที่บัญญัติไว้เพื่อเป็นแนวทางในการปฏิบัติตัวโดยทั่วไปแล้วจะมีข้อปฏิบัติ ดังนี้

- งดเว้นเนื้อสัตว์ หรือทำอันตรายต่อสัตว์
- งด นม เนย หรือน้ำมันที่มาจากสัตว์
- งดอาหารรสจัด หมายถึง อาหารรสเผ็ดมาก เค็มมาก หวานมาก เปรี้ยวมาก
- งดผักกลิ่นฉุน ๕ ชนิด คือ กระเทียม หัวหอม หลักเกียว กุยช่าย ใบยาสูบ รวมทั้งเครื่องเทศที่มีกลิ่นฉุน
- รักษาศีล ๕
- รักษาจิตใจให้บริสุทธิ์ รักษาอารมณ์ให้คงที่
- ทำบุญ ทำทาน บางคนที่เคร่งอาจนุ่งขาว ห่มขาว

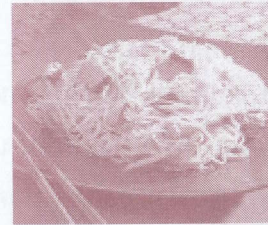
สำหรับคนที่กินเจอย่างเคร่งครัด นอกจากจะ “ถือศีล-กินเจ” แล้วยังต้องเลือกผู้ปรุงอาหารเจที่กินเจด้วย เพื่อให้ “อาหารเจ” นั้นบริสุทธิ์จริงๆ บางคนจะมีการคัดแยกภาชนะที่บรรจุอาหารหรือใช้ปรุงอาหาร แยกจากที่ใช้ใส่อาหารที่มีเนื้อสัตว์อย่างเด็ดขาด และในบางแห่งอาจพบว่ามีกรจุตตะเกียง ๕ ดวง ไว้เป็นเวลา ๕ วันตลอดระยะเวลาการกินเจ เพื่อเป็นการรำลึกถึงบุญคุณพ่อแม่ญาติพี่น้อง และเพื่อเป็นพุทธบูชา

^{๑๑} www.dhammadjak.net

"เจ" กับมังสวิรัตติ

อาหารมังสวิรัตติ คือ อาหารที่ไม่มีเนื้อสัตว์เป็นส่วนประกอบเช่นเดียวกับอาหารเจ แต่หากเป็นมังสวิรัตตินั้น สามารถนำผักทุกชนิดมาประกอบอาหารได้ แต่อาหารเจ ต้องงดเว้นผักฉุน ๕ ประเภท (ดังที่กล่าวมาแล้ว) รวมทั้งของเสพติดทุกชนิด และยังคงต้องประพฤติศีลร่วมด้วย จึงจะเป็นการ ถือศีล-กินเจ ที่แท้จริง ในขณะที่มังสวิรัตติ หมายถึงการไม่รับประทานเนื้อสัตว์เท่านั้น

การกินเจ นอกจากจะตั้งอยู่บนพื้นฐานของการสร้างบุญกุศลด้วยการละ เลิก เพื่อชีวิตแล้ว ในแง่ของสุขภาพร่างกายก็พลอยได้รับประโยชน์ร่วมด้วย เพราะถือเป็นช่วงเวลาหนึ่งที่ร่างกายมีโอกาสพักผ่อน จากการย่อยอาหารประเภทที่ย่อยยากทั้งหลาย

ประโยชน์ของการกินเจในมุมมองของแพทย์แผนปัจจุบันและแผนโบราณ

- ให้พลังเย็น โดยได้รับพลังงานจากฟรุกโตส ซึ่งมีในผักและผลไม้ เป็นพลังงานที่ไม่ทำร้ายร่างกาย
- ช่วยขับถ่ายของเสียออกจากร่างกาย ทำให้ไม่มีสารพิษตกค้าง เพราะกากใยในพืชผักช่วยระบบการย่อยและระบบขับถ่าย ทำให้ไม่เป็นโรคเกี่ยวกับลำไส้ รวมถึงโรคที่เกิดจากระบบขับถ่ายผิดปกติต่างๆ เช่น โรคริดสีดวงทวาร
- หากรับประทานเป็นประจำ จะช่วยฟอกโลหิตในร่างกายให้สะอาด เซลล์ต่างๆ ในร่างกายจะเสื่อมช้าลง ทำให้ผิวพรรณผ่องใส มีอายุยืนยาว สายตาคี แวตาสดใส ร่างกายแข็งแรง มีความต้านทานโรค มีความคล่องตัว รู้สึกเบาสบายไม่อึดอัด

- ทำให้ปราศจากโรคร้ายต่างๆ เช่น โรคมะเร็ง โรคหัวใจ โรคเส้นเลือดหัวใจตีบตัน โรคตับ โรคลำไส้ โรคเกาต์ ฯลฯ เพราะได้รับอาหารธรรมชาติที่มีประโยชน์ ซึ่งไม่เป็นสาเหตุของโรคต่างๆ และยังช่วยป้องกันโรคร้ายเหล่านี้
- อวัยวะหลักของร่างกาย และอวัยวะเสริมทั้ง ๕ ทำงานได้อย่างเต็มสมรรถภาพ อวัยวะหลัก ได้แก่ หัวใจ ไต ม้าม ตับ ปอด อวัยวะเสริมทั้ง ๕ ได้แก่ ลำไส้ใหญ่ ลำไส้เล็ก กระเพาะ ปัสสาวะ กระเพาะอาหาร ถุงน้ำดี
- ผู้ที่กินเจ จะมีร่างกายที่สามารถต้านทานต่อสารพิษต่างๆ ได้สูงกว่าคนปกติทั่วไป ได้แก่ ยากำจัดศัตรูพืช ยาฆ่าแมลง หรือสารเคมีที่เป็นอันตราย อื่นๆ อวัยวะหลัก ได้แก่ หัวใจ ไต ม้าม ตับ ปอด มลภาวะที่เกิดจากการเผาไหม้ของเครื่องยนต์ ทั้งจากรถยนต์ และโรงงานอุตสาหกรรม ฯลฯ ซึ่งมีปะปนอยู่ในอากาศรวมถึงแหล่งอาหาร และน้ำดื่ม
- กัมมันตภาพรังสี จากการทดลองอาวุธนิวเคลียร์ และการทำสงครามสารอาหารจากพืชผัก ช่วยให้เซลล์ในร่างกายทนต่อการทำลายจากกัมมันตภาพรังสีได้
- ในทางการแพทย์ การกินเจ มีประโยชน์ในการรักษาโรคที่สามารถพิสูจน์และมองเห็นได้ชัดเจนกว่า ประโยชน์ในทางศาสนาเป็นเรื่องที่ไม่ละเอียดเท่าเรื่องของศาสนา จึงสามารถมองเห็นได้ง่ายกว่าเป็นธรรมดา แม้ว่าการปฏิบัติจะไม่เคร่งครัดเท่ากับความต้องการประโยชน์ทางด้านศาสนา

ดาวดั่งษ์สาร ๗๐

อานิสงส์ของการกินเจ

ประเพณีกินเจ ก่อให้เกิดประโยชน์หลายด้านด้วยกันคือ

๑. ด้านศีลธรรม ผู้กินเจจะปฏิบัติตนอยู่ในศีลธรรมอันดี มีความเมตตาเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ไม่ฆ่าสัตว์ตัดชีวิต ไม่เบียดเบียนผู้อื่นนับเป็นบุญกุศลใหญ่หลวง

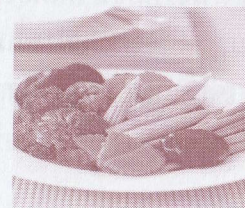
๒. ด้านสุขภาพกาย ผู้กินเจจะมีสุขภาพกายดีเพราะไม่ดื่มของมึนเมา และไม่รับประทานเนื้อสัตว์ รวมทั้งอาหารประเภทไขมันสูง ทำให้ลดภาวะไขมันในเส้นเลือด ซึ่งมีอันตรายต่อชีวิต นอกจากนี้อาหารจากเนื้อสัตว์มักมีเชื้อโรคปะปน เสี่ยงต่อการเป็นโรคร้าย ผู้กินเจเป็นประจำจึงมีอายุยืนนาน

๓. ด้านสุขภาพจิต ผู้กินเจจะมีสุขภาพจิตที่ดี เพราะผลจากการปฏิบัติธรรมที่ไม่คิดเบียดเบียนผู้อื่น ให้อภัยซึ่งกันและกัน และมีความเมตตาต่อกันทำให้จิตบริสุทธิ์แจ่มใสตลอดเวลา

๔. ด้านเศรษฐกิจ ผู้กินเจสามารถประหยัดค่าใช้จ่ายในชีวิตประจำวัน เพราะผักมักจะราคาไม่แพงเหมือนเนื้อสัตว์ทั่วไป

๕. ด้านสังคม ผู้กินเจจะมีความสามัคคีกัน เกิดการร่วมมือ ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน

๖. ด้านการเมือง เนื่องจากการกินเจ หรืออาหารจากพืชผัก ไม่มีการกำหนดทางเชื้อชาติศาสนา จึงมีผู้เข้าร่วมพิธีกรรมอย่างมากมาย ประกอบกับปลูกฝังให้ผู้เข้าร่วมพิธีมีความสามัคคี จึงไม่ก่อให้เกิดความขัดแย้งระหว่างชุมชนบ้านเมืองสงบร่มเย็น ประชาชนอยู่กันอย่างประหยัด ภาวะเศรษฐกิจก็จะดีขึ้นส่งผลให้รัฐบาลมีเสถียรภาพมากยิ่งขึ้นด้วย

ดาวดั่งษ์สาร ๗๑

กฐิน

หนังสือเล่มนี้ออกในขณะเทศกาลกฐิน จึงขอ นำเรื่องกฐินมากล่าวสักเล็กน้อย พอเป็นอาานิสงส์

กฐิน เป็นภาษาพระวินัย เป็นชื่อเรียกผ้าพิเศษ ที่พระพุทธเจ้า ทรงอนุญาตให้ภิกษุผู้อยู่จำพรรษาครบ ๓ เดือนแล้วรับมานุ่งห่มได้

กฐิน แปลตามศัพท์ว่า ไม้สะดึง คือกรอบไม้หรือไม้แบบสำหรับขึงผ้าที่จะเย็บเป็นจีวร ผ้าที่เย็บสำเร็จจากกฐินหรือไม้สะดึงแบบนี้เรียกว่า ผ้ากฐิน

กฐิน มีกำหนดระยะเวลาถวาย จะถวายตลอดไปเหมือนผ้าชนิดอื่นมิได้ ระยะเวลาสั้นนี้มีเพียง ๑ เดือน คือตั้งแต่วันแรม ๑ ค่ำ เดือน ๑๑ ไปจนถึงวันขึ้น ๑๕ ค่ำ เดือน ๑๒ (วันเพ็ญเดือน ๑๒) ระยะเวลานี้เรียกว่า กฐินกาล คือระยะเวลาทอดกฐิน หรือ เทศกาลทอดกฐิน

ความพิเศษแตกต่างจากทานอย่างอื่น

๑. จำกัดประเภททาน คือ ต้องถวายเป็นสิ่งทานเท่านั้น จะถวายเฉพาะเจาะจงภิกษุรูปใดรูปหนึ่งเหมือนทานอย่างอื่นไม่ได้
๒. จำกัดเวลา คือ ต้องถวายภายในระยะเวลา ๑ เดือน นับแต่วันออกพรรษาเป็นต้นไป
๓. จำกัดงาน คือ พระภิกษุที่กรานกฐินต้องตัด เย็บ ย้อม และครองให้เสร็จภายในวันที่กรานกฐิน
๔. จำกัดไทยธรรม คือ ผ้าที่ถวายต้องถูกต้องตามลักษณะที่สงฆ์กำหนดไว้
๕. จำกัดผู้รับ คือ พระภิกษุผู้รับกฐิน ต้องเป็นผู้ที่จำพรรษาในวัดนั้นโดยไม่ขาดพรรษา และจำนวนไม่น้อยกว่า ๕ รูป
๖. จำกัดคราว คือ วัด ๆ หนึ่งรับกฐินได้เพียงปีละ ๑ ครั้งเท่านั้น
๗. เป็นพระบรมพุทธานุญาต ทานอย่างอื่นทายกทูลขอให้พระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงอนุญาต เช่น มหาอุบาสิกาวิสาขาทูลขออนุญาตผ้าอาบน้ำฝน แต่ผ้ากฐินนี้พระองค์ทรงอนุญาตเอง นับเป็นพระประสงค์โดยตรง

บอกเล่า ข่าวกุณ

ขออนโมทนาบุญ

รายนามเจ้าภาพกัณฑ์เทศน์ทศชาติ (พระเจ้าสิบชาติ)

ณ วัดดาวดึงษ์าราม แขวงบางยี่ขัน เขตบางพลัด กรุงเทพฯ

กัณฑ์เต็มยี่ขาดก

๑. คุณอารี, คุณเจียมใจ ปาณิกบุตร และครอบครัว	}	๒๔,๒๗๐ บาท
พร้อมคณะ, คุณสายศรี, คุณวัฒน์ และครอบครัว		
๒. น.ท. อาคม คุณสุจินต์ จิบ โศกหวาย และครอบครัว		๒๓,๗๘๐ บาท
รวม		๔๘,๐๕๐ บาท

กัณฑ์มหาชนกขาดก

๑. พระสันติ ทนุตมโน และคณะ		
คุณสายชล-กมลแดง และครอบครัว		๑๐,๗๘๐ บาท
๒. พระกนิษฐเสถียร และครอบครัว โรจนบุรานนท์		๑๑,๒๑๒ บาท
๓. พระเอกศักดิ์ ปิยจิตโต และครอบครัว		๖,๑๕๖ บาท
๔. พระธรรมรส รมุร โส และครอบครัว		๖,๑๔๔.๕๐ บาท
รวม		๓๓,๘๙๒.๕๐ บาท

กัณฑ์สุวรรณสาม

๑. น.ท. หญิง สมฤดี พรหมสร และคณะ		๑๑,๗๕๐ บาท
๒. คุณกฤษณา ไชยเชื้อ, คุณสคนธ์ บางยี่ขัน,	}	๑๒,๕๘๕ บาท
คุณจิตรา กรุณามัยวงศ์, คุณวาริ ชงชัยระวีวัฒน์		
รวม		๒๔,๓๓๕ บาท

กัณฑ์เนมิราช

คุณยุวดี, คุณนัชชา ธนาพันธรักษ์ และครอบครัว รวม ๑๖,๖๕๐ บาท

กัณฑ์มหอสวดภาค

- ๑. คุณแม่พร้อม ศรีवास และครอบครัว ๘,๓๐๐ บาท
 - ๒. คุณทัยห์ณรงค์ ประธานแก้ว และครอบครัว ๕,๔๔๐ บาท
 - ๓. คุณแม่สอิ่ง พรประสิทธิ์ และครอบครัวพร้อมคณะ ๑๓,๗๕๐ บาท
- รวม ๒๗,๕๓๐ บาท

กัณฑ์อุริทัต

คุณอรวรรณ ชันวารชน, คุณศิริอร ไพหารวิจิตรนุช
 คุณวัชรินทร์, คุณวุฒิมา, คุณนันทา กิตติรัชตสุนทร } รวม ๓๘,๘๕๖ บาท
 คุณศักดิ์ชัย เหล่าไท, คุณกมลรัตน์ ยาวีรัช,
 คุณพัชรินทร์ เองตระกูลสิน

กัณฑ์จันทกุมาร

- ๑. พ.อ. สมพงษ์ อ. วรรณ ฤกษ์นิยม, คุณจินดา เอี่ยมนาม,
 คุณลำไย แก้วภูผา, คุณบุญธรรม ศรีแก้วเกิด, คุณสุรีย์ ศรีวโร } ๑๐,๐๘๐ บาท
 คุณประเทือง คุณแสง สุขสุสร, แม่ชีเสริม วิเศษประทับ
 - ๒. คณะพระธรรมทูต จาก USA ๑๐,๔๕๐ บาท
 - ๓. คุณปรี, คุณเบญจา เกิดโกคา พร้อมครอบครัว
 และญาติมิตร ๒๒,๑๕๒ บาท
- รวม ๔๒,๗๒๒ บาท

กัณฑ์นารถชาดก

- ๑. มูลนิธิสมเด็จโต นำโดย พระศรีสมโพธิ,
 คุณสรพงษ์ ชาตรี, คุณดวงเดือน จิไรสงฆ์ ๒๑,๔๓๐ บาท
 - ๒. มูลนิธิสมเด็จโต นำโดย คุณสนิท พินยา และคณะ ๑๒,๘๗๐ บาท
- รวม ๓๔,๓๐๐ บาท

กัณฑ์วิบุรบัณฑิตชาดก

สมใจการพิมพ์โดยคุณสมโภช, คุณสนอง พันธุ์เสื่อ
และครอบครัวพร้อมคณะ ๑๐,๖๐๐ บาท

กัณฑ์คาลาพัน

- ๑. พระมหาบุญรอด สุเมโธ และคณะ ๑๑,๓๓๐ บาท
 - ๒. พระมหาสุทัศน์ ติสสรวาทิ และคณะ ๑๐,๓๐๐ บาท
 - ๓. คุณประจิตต์, คุณจินดา, คุณสายพิณ ชูระหาญ
 และครอบครัว } ๖๑,๖๑๗ บาท
 ครอบครัว รัศมีหัตถการ และครอบครัวขันทอง
- รวม ๘๑,๒๔๗ บาท

กัณฑ์มหาเวสสันดร

- พระครูอนุกุลวิธานภรณ์ ผจล. วัดคหบดี ของที่ระลึก ๑๐๐ ชุด
- ๑. ชุมชนวัดดาวดึงษ์าราม ๔,๓๘๒.๗๕ บาท
- ๒. ชุมชนศรีอุทัย ๔,๘๑๑ บาท
- ๓. ชุมชนโค้งถ่าน ๑,๕๕๐ บาท
- ๔. ชุมชนคลองเจ้าครุฑ ๑,๕๔๐ บาท
- ๕. ศูนย์พัฒนาเด็กวัดดาวดึงษ์าราม ๑,๐๖๐ บาท
- ๖. อุบาสก-อุบาสิกา วัดดาวดึงษ์าราม ๒๑,๗๐๔ บาท
- ๗. คณะพระภิกษุ-สามเณรวัดดาวดึงษ์าราม ๗,๒๖๘ บาท
- ๘. คณะศิษยานุศิษย์วัดดาวดึงษ์าราม และ
 คุณแสวก สุทธิธรรม และครอบครัว พร้อมคณะ ๑๕,๖๓๐ บาท
- ๙. คุณธวัช คุณสุวิไล ทรงขจร และคณะ ๗,๑๕๐ บาท
- ๑๐. คุณมนัส คุณเรณู ไตรสมสาตร์ และครอบครัว ๒,๕๖๑ บาท
- ๑๑. พ่อครัว แม่ครัว วัดดาวดึงษ์าราม ๘,๒๔๐ บาท
- ๑๒. คุณคมกริช คุณอาภรณ์ รอดรุ่งเรืองและคณะ ๒,๕๐๐ บาท

๑๓. คุณนวลจันทร์ คงแก้ว และคณะ คุณกิมลี ไวยมาลา และคณะ คุณช่อทิพย์ คล้อยเอี่ยม และครอบครัว คุณบุญเยี่ยม สดมหาขลาสินธุ์	}	๒๑,๐๖๐ บาท
๑๔. คุณชม คุณฉวีวรรณ แสงหิรัญ		๓,๒๑๓ บาท
๑๕. อ.เสริญ อ.จิตติมา ไชยสงครามและครอบครัว		๗,๕๓๐ บาท
๑๖. พ.ม. นพพนธ์ สิวโร และคณะ		๔,๑๕๐ บาท
๑๗. พระครูสมุห์ศุภวัฒน์ ปภาโส และคณะ	๖,๕๒๕ บาท	
๑๘. โรงเรียนศรีอุลัฒ	๗,๓๗๑ บาท	
๑๙. ครอบครัวนวกำดี	๒,๓๗๐ บาท	
๒๐. อ.รุ่งนภา คงนิม และคณะนักเรียน กศน.	๕,๑๖๐ บาท	
๒๑. คุณโกเมน คุณนวลจันทร์ ผาสุก และคณะ	๔,๑๕๐ บาท	
๒๒. ผศ.พญ. บุญสม วรรณกนก และครอบครัว	๘,๕๐๐ บาท	
๒๓. เล็กชาวด์ และคณะ	๘,๖๘๐ บาท	
๒๔. น.อ. ไพร คุณตำรวจ วิเชียรตนนท์	๑๔,๓๓๐ บาท	
๒๕. คุณจรูญศรี จุลละบุษปะ และครอบครัว	๑๕,๐๒๐ บาท	
๒๖. คุณวาริ รัตนกุล และครอบครัว	๑๐,๖๖๐ บาท	
๒๗. ร้านแปดสังฆภัณฑ์ (น้ำค้าง)	๗,๐๐๐ บาท	
๒๘. คุณกุลทีป บุญประกอบกุล และครอบครัว	๒๓,๑๐๐ บาท	
๒๙. คุณแม่เจียน เกตุโกมุต และครอบครัว	๓,๗๘๐ บาท	
๓๐. คุณประภาวัลย์ โภคาพิริยานนท์ และคณะ	๕,๕๑๐ บาท	
๓๑. คุณณัฐนิชา เจริญจิต และคณะ	๑๑,๑๑๑ บาท	
๓๒. คุณงามพรรณ คุณกิตตินันท์ วัฒนานันท์และครอบครัว	๒๕,๕๕๐ บาท	
๓๓. โรงเรียนบยางชีขันวิทยาคม	๔,๗๔๐ บาท	
๓๔. คุณสมจิต บุญสม และครอบครัว ร้านภูมิจิต และคณะ	๒๖,๒๑๐ บาท	
๓๕. คุณกมลรัตน์ ศรีไพบุลย์ และคณะ	๔,๗๖๐ บาท	
๓๖. คุณดำดวงน ปรางภูรัตน์ และคณะ	๑๑,๔๑๘ บาท	

๓๗. คุณช้าง เฟอไนเจอร์ วัดดาวดั่งษ์าราม และครอบครัว	๓,๓๘๕ บาท
๓๘. คุณสรารัส ไยโท และครอบครัว	๒,๕๒๕ บาท
๓๙. พระครูสุพจนธาดา เจ้าอาวาสวัดบยางชีขัน	๕,๐๐๐ บาท
๔๐. คุณทองดี วุวนิช และคณะ	๑๒,๗๑๐ บาท
๔๑. คุณลัดดา วงหิรัญ และครอบครัว	๑,๕๕๐ บาท
๔๒. กัณฑ์รวม	๓,๕๗๐ บาท
๔๓. คุณวิเชียร คุณเสาวนีย์ เตชะไพบุลย์ และครอบครัว	๕,๕๐๐ บาท
๔๔. อ. มาลัย ผดุงวิเชียร	๑,๒๐๐ บาท
๔๕. คุณเพ็ชรารักษ์ วัชรพล และคณะ	๑๓,๑๑๐ บาท
๔๖. รศ. อัยฎางค์ ปาณิกบุตร และครอบครัว	๑,๒๐๐ บาท
๔๗. คุณสุชาติ คุณวราภรณ์ เตียนโพธิ์ทอง และครอบครัว	๒,๐๐๐ บาท
๔๘. คุณสายัณห์ เขมฐากุล และครอบครัว	๒๐,๐๐๐ บาท
๔๙. อ. บุญมี มลายมาน และครอบครัว	๗๐,๐๐๐ บาท
รวม ๔๖๕,๑๗๖.๗๕ บาท	

รายนามเจ้าภาพกัณฑ์เทศน์ทั่วไป

ธนาคารนครหลวงไทยจำกัด(มหาชน) สาขาเวียงนครเขมม	๒,๐๐๐ บาท
บริษัท สุพรีมโปรดักส์ จำกัด	๒,๐๐๐ บาท
รวม ๔,๐๐๐ บาท	

ยอดรวมสุทธิ ๘๓๐,๒๓๕.๗๕ บาท

คณะเจ้าภาพสร้างศาลารายรอบพระอุโบสถ

คณะที่ ๑ นายมนต์ชัย นางอุษา จุนประทีปทอง ภรรยาและบุตร-ธิดา
อุทิศให้ นายวิบูลย์ จุนประทีปทอง

คณะที่ ๒ นางทองดี วุวนิช / นายสุกิจ เตชะวิรัช / นางลดาวัลย์ ถี
คณะที่ ๓ คณะบุตร — ธิดา และหลาน ๆ

สร้างอุทิศให้ คุณแม่ปรารมภ์ ทัดตานนท์ ๑ หลัง ๑,๐๐๐,๐๐๐ บาท